This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

DEPARTMENT OF
THE HISTORY OF ART
OXFORD

MARCI HIERONYMI VIDÆ,

CREMONENSIS,

ALBÆ EPISCOPI,

HYMNI DE REBUS DIVINIS.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO,

MDCCXXXIII.

Imprimatur,

GUIL. HOLMES,

Vice-Can. *Oxon.*

Jun. 29. 1733.

ASHMOLEAN MUSEUM OXFORD

5 FEB 1957

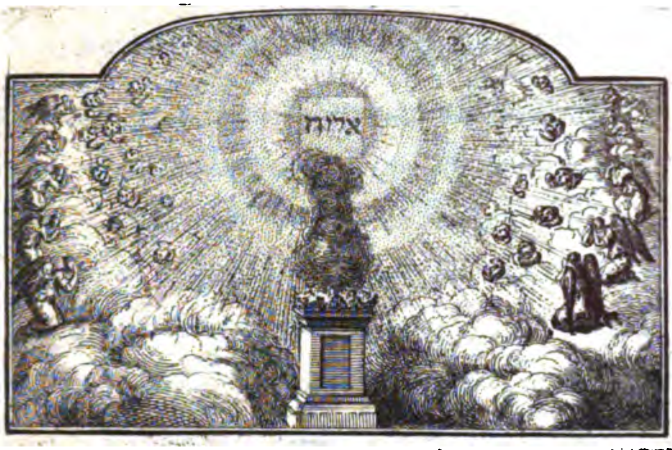
MARCI HIERONYMI
VIDÆ
Hymni de Rebus Divinis.

1. DEO Opt. Max. Pag. 1.
2. Dei Filio, Deo Opt. Max. 40.
3. Spiritui S. Deo Opt. Max. 63.
4. Jeſu Chriſto Opt. Max. 83.
5. In Euchariſtiam. 89.
6. Jeſu Chriſto Opt. Max. de Carolo V. Imp. 103.
7. In Jeſ. Chriſti Crucem. 107.
8. Magnæ Matri Virgini. 113.
9. Beato Michaeli. 131.
10. Ex cantico Moſis. 135.
11. Divo Davidæ regi prophetæ. 140.
12. D. Joanni Baptiſtæ. 146.
13. D. Petro apoſtolo, de ejus Cathedra. 151.
14. D. Joanni apoſtolo. 156.
15. D. Andreæ apoſtolo. 166.
16, 17. D. Paulo apoſtolo. 174.
18. D. Infantibus Bethl. innocentibus. 196.
19. D. Stephano proto-martyri. 197.
20, 21, 22. D. Laurentio martyri. 201.
23. D. Dalmatio martyri. 219.

a 2 24. D.

24. *D. Caſſiano martyri.* 225.
25. *D. Chriſtophoro martyri.* 226.
26. *D. Silveſtro Pont. max.* 227.
27. *D. Aurelio Auguſtino Hipponis Epiſcopo.* 230.
28. *Jo. Matthæo Giberto.* 237.
29. *D. Homobono Cremonenſi.* 247.
30. *D. Thomæ Aquinati.* 250.
31, 32. *D. Margaritæ virgini.* 258.
33. *D. Pelagiæ virgini.* 262.
34. *Cælitibus virginibus.* 271.
35. *De Divis cælitibus.* 273.
36. *D. Cælitibus.* 277.

MARCI

MARCI HIERONYMI
VIDÆ
HYMNI DE REBUS DIVINIS.

DEO OPT. MAX.

ACCIPE, ſumme pater, ſummi fabricator Olympi,
Quæ tibi, quæ nato, quæ amborum carmina amori
Sacra ferens cecini, cœlique Quiritibus olim;
Dum vacat, atque humiles juvat alte linquere terras,
Et fortunatas ſuperum percurrere ſedes.

Ipſe ego, tentatum multis opus ante, camœnas
Vertice ab Aonio duxi Jordanis ad undas,
Perque Palæſtinos ſaltus, ſuper ardua ſiſto
Montis Idumæi, ſæpe unde faventibus auris
Tollere ſe, & liquidas mecum juvat ire per oras,
Et cœlum peragrare, adytiſque inſiſtere Divum,
Atque tuos etiam non exhorreſcere vultus.
Nulla erat ante via: prærupta, atque aſpera ſaxa,
Et denſi late obducebant omnia vepres.
Ipſe manu validam quatiens utraque bipennem
Latum limitem ago fruticum cedentibus umbris:
Jamque aditus datur, atque via licet ire patenti.
Sat ludo, ſcenæque datum: ludicra priorum,
Fictaque ſat vacuas tenuerunt carmina mentes:
Nam quis non teneros molli pede luſit amores,
Et nemora, & fontes, atque inter pocula luſus?
Aut quis non Divoſque viroſque in prælia miſcet,
Dum validos juvat arma, tubaſque æquare canendo?
Vana ſuperſtitio mentitos numina Divos
Jam ſileat; pudeat ſcelerum, quæ plurima cœlo
Affingunt: pudeat ſedes ſcelerare beatas
Verſibus, & ſuperos probris involvere noſtris.
Jam pia relligio cœlo caput extulit, aurea

Luce

Luce fugans tenebras, haud falſi numinis index.
Carmina nunc mutanda; novo nunc ore canendum:
Jamque alias ſylvas, alios accedere fontes
Edico: jam nunc polluto calle relicto
Hac iter eſto: huc Muſarum revocantor alumni:
Hac caſti vates in relligione manento.
    Jam teritur via facta recens, veniuntque vocati
Certatim vates; nova curſu ſemita fervet.
Quam juvat interdum veſtigia noſtra legentes
Cernere nos juxta juvenes per amœna vireta
Eductos ſtudio noſtro decerpere flores,
Quos capiti imponant plexa ſibi quiſque corona!
Spero etiam fore, cum, quæ nos extundimus ipſi
Infabricata, acieque retuſa, utcunque dolata,
Dum me deficiunt aliis rupta ocia curis,
Dum populos mihi commiſſos paſcoque regoque,
Olim aliquis Divis, & Muſis carior ipſis
In melius feret, atque impenſius arte polibit:
Et quæ vi noſtra primo patefacta labore eſt,
Mollius ille viam ſolidabit marmore ſecto
Auro addens etiam decus, & Gangetide gemma,
Ut teneant oculos diſcrimina mille colorum.
Mi ſat erit ſpecimen clari monſtraſſe laboris,

Ut ſuperet mox ille, ut pulchræ præmia laudis
Prima ferat, primos felix potiatur honores;
Inde alii atque alii ſemper melioribus auris.

Hæc quæcunque, tamen tibi, qualiacunque, ſacramus,
Summe pater: cui nam hæc potius de more dicemus
Mortali, in terris qui gratus digna rependat?
Præmia nulla hominum moror; haud me purpura regum
Ulla movet: nullos nos ſupra inhiamus honores.
Si terrena forent quicquam, aut mortalia cordi,
Sat mihi Tuſcorum MEDICUM perſolvit honorum,
Et ſat opum, rebus cum maximus alter & alter
Præeſſet, præſtanteſque viros ad digna vocando
Munera ad egregias pretiis accenderet artes.
Nil ultra in terris quæro par regibus ipſis
Contemptu rerum, contemptu dives honorum.
Tu mihi ſolus ades, mihi tu perſolvere ſolus
Præmia magna, meiſque potes ſubſcribere votis;
Nulla licet meritis abs te ſint debita noſtris
Præmia, tu niſi quæ nobis victoribus offers
Sponte tua bonus, at nil tale merentibus ipſis;
Dum ſontes, & adhuc dubia certamus arena.
Nam licet humanæ non ſpernas munera vocis,
Nil noſtri tamen oris eges, laudumque tuarum

Omnia

Omnia plena ſonant cœlo, terraque marique.
Siqua mei tamen eſt ratio tibi habenda laboris,
(Quæ tua magna quidem in genus indulgentia noſtrū eſt)
Da pater, extremæ cum vitæ advenerit hora,
Te præſente mori, nil me terrentibus umbris,
Inque tuos animam amplexus effundere ovantem.
Hoc tantum mihi, plura aliis optantibus adde.

Hocce quid eſt? ubi ſum? quæ mentem inſueta libido
Sollicitat? ſolito longe mihi pectora major
Arripuit calor, & labefactis oſſibus hæſit,
Inſolitoque meas novus eſt vapor igne medullas.
Quo rapior? quo vota trahunt? quæ tanta cupido
Sevocat abductam mortali a corpore mentem,
Ignotaſque vias late jubet ire patentis
Ætheris, & liquido mihi ſedem figere cœlo?
Terra vale, curæque humiles homineſque valete:
Nulli audita cano; veterum omnibus obvia vatum
Carmina jamdudum, & mortalia cuncta peroſus
Tollor humo, totuſque levem prope vertor in auram,
Aereaſque plagas ſuperare, & linquere nubes
Sub pedibus, rapidoque viam conjungere Soli
Dulce mihi, ſummoque in vertice ſiſtere mundi.
Non iter occurrens noſtrum tot motibus aer

Deti-

Detineat ſtudio ſpectandi, & quæque legendi.
Nil morer aut ventos, aut ſævi fulminis alas,
Nubeſque pluviaſque niveſque albaſque pruinas,
Eque coloratis cœleſtem nubibus arcum
Fœderis antiqui monumentum inſigne per ævum.
Omnia jam vulgata; meas neque clara morentur
Aſtra vias, non ſideribus volventibus orbes
Inſtabiles: gelidæ quis neſcit cornua Lunæ,
Aut quibus indicta eſt radiantis regia Solis?
Ipſe licet Sol alta petat, totieſque profundi
Impoſitus cœli dorſo liquidum æthera tranet,
Ille meis longe inferior tamen evolet alis.
Altius ipſe viam ingredior: quodcunque creatum,
Infra me jacet: alituum gens incola cœli
Ipſæ etiam ſubſunt acies poſt terga relictæ.
Supra axes mundi, ſupra mirantur euntem
Sidera, veſtigantem ecquid ſit originis expers,
Quodque, ut morte caret, pariter quoque neſciat ortus,
Quod ſemper fuerit, quod nunquam cœperit eſſe,
Auctoremque ſui ſe tantum noverit ipſum;
Cætera cum penitus fuerint ipſo omnia ab uno.
Hoc molimur opus; voti hæc ſumma ardua noſtri.
    Ignotum, piceaque procul caligine ſeptum

Nubibus in mediis acie deprendere tendo,
Quicquid id eſt, magnum certe, & mirabile noſco
Numen habere, licet lateat, fugiatque videri,
Quidve ſit ignorem, cuncti tamen eſſe videmus,
Clarius atque ſuo longe ſe lumine prodit:
Ac veluti, objectu nebulæ cum delitet olim,
Tum nemo potis eſt obductum cernere Solem;
Non tamen ignorem qua cœli parte prematur
Obſeſſum jubar, immenſo quod lumina mundo
Sic etiam poſitum, lucemque diemque miniſtrat,
Æthereique, utcunque, ignis tralucet imago.
Haud ſecus id noſtros ſub ſenſus ire recuſat,
Nec ſe oculis plane mortalibus explicat unquam:
Eſſe tamen ſcimus, mentiſque indagine porro
Deprenſum largo ſentimus pectoris hauſtu
Undique diffuſum, nobiſque in viſcera lapſum,
Corda movens intus non miſſæ murmure vocis,
Sed tacito impulſu, atque potenti numinis aura,
Qua nos uſque movet. Quo vero id nomine dicam?
Aut nullum, aut prorſus non enarrabile nomen.
Illi nomine enim quid opus diſcriminis ergo,
Cum nullis penitus regnet conſortibus unum?
Non animal, non res, non pars, non fœmina, non mas,

Quic-

Quicquid es, ô ſeu vis, ſeu mens, ſeu ſpiritus ille,
Qui mare, qui terras, qui cœlum numine comples,
Cuncta movens, mota amplectens, amplexa gubernans:
Primo te eſſe quidem cuncti ſentimus, & unum,
Inde bonum ſimul experti, verumque vocamus.
Nec tamen es tantum, veruſque unuſque bonuſque,
Cætera ceu poſſunt dici quoque pleraque; ſed tu
Ipſum eſſe, ipſum unum, verumque bonumque vocaris,
Quæ tamen inter ſe haud diſtant diverſa, ſed uſque
Sunt connexa adeo, ut penitus ſint quatuor unum.
Nec confuſa uno tamen involvuntur acervo,
Singula ſed propria ratione, & nomine diſtant,
Inque vicem ſecreta ſuo ſe munere produnt.
Mira quidem hæc: tibi ſed nil eſt mirabile porro.
  Quod fieri nequit, ipſe potes, (potes omnia quando)
Nec tibi vis ulla obſtat: agis ſimul omnia: nec te
Eſt opus ante animo, quod agis, verſare ſagaci.
Quod vis, id potes, idque ſimul molimine nullo
Perficis uſque: tuum ſane eſt opus ipſa voluntas.
Quod loqueris, facis idem, opus & vox editur una.
Ut dixti, ut ſubito ad verbum emerſere creata
Omnia, & ex nihilo cœpit ſplendeſcere mundus!
Tu rerum tu principium, tu terminus idem:

Prin-

Principium ſine principio, ſine fonte ſcatens fons:
Tu tibi principium, tibimet tu terminus ipſe.
Incipis abs te, ſi incipis, in te definis ipſum;
Incipis iccirco nunquam, non definis unquam.
Ceu, ſe qui ſequitur longis anfractibus uſque
Per ſua decurrens veſtigia labitur annus.
Nec ſe ſponte ſua diſcedens deſeret unquam,
Donec tempus erit, donec qui tempora cœpit,
Finiet idem, inſtantis origo & terminus ævi,
Cum volet, haud idem ſibi finis & exitus ipſi.
Non tibi heri, non cras, non quod fuit, aut erit olim,
Objicitur, ſed nunc, hodieque haud labitur unquam.
Quod factum, infectum facis, indictumque videri,
Quod dictum eſt, penituſq; hominum de mente revellis.
Quod nunc eſt, tibi ſemper erit, nec præterit ætas,
Nec te tempus habet; quæ nobis cunque futura,
Sunt tibi facta, oculiſque tuis ſubjecta priuſquam
Terra patens foret, aut cœli pulcherrimus ordo.
Tunc neque tempus erat, neque poſt, neque dicier ante:
Omnia ſolus eras, in te omnia, tunc quoque te nos
Aut cœlo dignos, aut certe ſontibus umbris
Tranſcripſiſſe ferunt, & jam ſua præmia cuique
Pro meritis ſolviſſe, vel ut tua certa voluntas;

Quamvis hinc longo fuimus poſt tempore creti.
Proinde preces cum ſtat nobis tibi fundere, laudeſve,
Ante audis, quam ſint conceptæ in pectore noſtro,
Et benefacta hominum, & commiſſa piacula noſti,
Ante homines dias veniant quam lucis in oras.
Omnia ſcis, & cuncta vides; tibi lumina mille,
Mille acies; at parva loquor: tu lumina totus,
Totus & ipſe acies, nec quicquam te latet horum,
Quæ ſunt, quæ fuerunt, quæ ſero deinde futura.
Nec tibi opus luce ad viſum, neque lumine: tu lux
Ipſe tibi, tu cuncta illuſtrans lumina lumen.
Et latebras quærant mortales turpibus orſis,
Nec metuant oculos incurrere cuncta videntis?
Non uſquam locus ullus, ubi non ipſe quieſcas,
Omnibus inque locis ades omni tempore præſens
Diditus in partes omnes; tamen omnis ubique
Integer uſque manes, nec te regio ulla prehenſum,
Concluſumve uſquam cohibent loca: liber ubique
Funderis, atque extra nullus te terminus arcet.
Et ſiquid, mundus quod non circum ambiat, uſquam eſt,
Id nihil eſt, niſi tu, tuaque haud finita poteſtas.
Non oneri tamen es rebus, quibus inſitus hæres;
Ipſe ſed es tibimet ſedes gratiſſima ubique.

In

In te uno requies tua; tu te nixus in ipſo es
Cuncta tua replens vi: es totus in omnibus uſque
Tactum omnem ſupra, ſine vi, motuve ſituve:
Quod ſi adeo non ſit, ſubito paſſim omnia caſu
Cernere erit ruere, in nihilumque redacta referri.
Omnia ſuſtentas, procuras omnia, aliſque,
Dum præſens ades; ipſa tua eſt præſentia vita,
Omnibus ipſa ſalus; agis omnia in omnibus, uno
Excepto tamen, ipſe mali neque enim auctor in ullo es,
Nec potis es ſanctam noxæ ulli flectere mentem,
Quod cadit in noſtros, ſimul ac te amiſimus, auſus:
Cætera ſemper agis: non te tamen omnia agentem
Exercet labor, at requies tibi ſumma; tibi alta
Ocia, tranquillaque ſolutus mente quieſcis.
Omnia fers: oneri tamen haud obnoxius ulli es.
Ceu quoque ſi forte admiſſis iraſcere noſtris,
Pace tamen tecum frueris, placidaque ſerenus
Mente ſedes: varium ſane, & mutabile quicquam
In te non cadit, aut noſtræ inconſtantia mentis:
Utque novus nunquam, nunquam veter incipis eſſe,
Semper idem es, plenuſque tui: procul extera quæque,
Atque aliena tibi abſiſtunt: quicquid potis eſſe,
Aut non eſſe, tibi non congruit: omnia firma

In te ſunt nullos hominum metuentia caſus.
Quicquid habes, unus ditiſſimus, illud es ipſum,
Et nihil eſt in te penitus te præter eundem,
Tuque tui pars ipſe, tui pariter quoque totum es.
Acceſſus tibi ſunt nulli, nullique receſſus.
Quicquid habes, tibi fixum adeo atque tenaciter hæret,
Ut nequeat traduci alio, neque vertier unquam.
Dum luces, lux ipſa quidem es: dum vivis, id ipſum es
Vivere: dum ſapis, ipſa adeo ſapientia tecum eſt,
Ut nuſquam queat ab ſeſe divellier ipſa.
Quandoquidem nihil es concreti, aptive ſecari
In partes, ſed mens puriſſima corporis exors,
Ipſe tuis pollens opibus, nihil indigus extra.
Iccirco uſque tibi conſtas, & ſedibus iiſdem es;
Nec te operum piget auctorem, non pœnitet unquam.
Et ſiquando opus inceptum non perficis, & te
Subducis, non conſilium immutabile vertis,
In melius ſed flectis opus: neque enim illa voluntas
Tum primum ſubit; a prima ſed origine rerum
Sic fixum ſtabat menti, immotumque ſedebat.
Nam veluti varios in ſerta recentia flores
Jungere nos juvat, & longo contexere tractu,
Atque ita conſertos Divum ſuſpendere templis:

Æter-

Æternas ſic te in ſeriem connectere cauſas
Æternam perhibent, ut firma lege ſequatur
Uſque alia ex alia, ſtabilis neque deſinat ordo.
Has præter nihil in terris, cœlove marive
Evenit: eveniunt præeuntibus omnia cauſis,
Ut non e noſtro cadat ullus vertice crinis
Te ſine, non ullæ in ſylvis ex arbore frondes:
Unus cuncta moves cauſarum maxima cauſa.
Et nihil eſt Fortuna, nihil quoque denique Caſus,
Incertum quodcunque cadat, niſi nomina vana,
Quæ ſumus infirmis commenti ſenſibus ipſi.
Quippe obſcura licet ſint pleraque, & abdita nobis,
Fit tamen haud quicquam, quod non provideris ante
Quam vaſti æthereos mundi procuderis orbes,
Seclorumque novus procedere cœperit ordo.
Atque ideo nobis interdum ſiqua videntur
Facta quidem temere, & penitus ratione vacare;
Non tamen everſæ te protinus accuſamus
Juſtitiæ, at potius nebulis adſcribimus atris,
Et tenebris, quibus indociles involvimur ipſi.
Quis mentem abſtruſam, quis numinis alta profundi
Conſilia exploret? latet inſcrutabilis ordo,
Et ſeries longa tegitur conſerta catena.

Ante oculis alti mortalibus abdita ponti
Antra legam, penetremque imi ſola operta profundi,
Obſervata vaga tua quam veſtigia mente,
Occultaſque vias penitus deprendere poſſim.
Uſque lates, gaudeſque nigris obnubilus umbris;
Nec toto appares uſquam mortalibus ore.
Quas ego non latebras, quas non mundi impiger oras
Nequicquam ſcrutatus, inacceſſoſque receſſus
Sæpe adii, dum te per plana, per ardua quæro,
Actus amore tui flagranſque cupidine vultus,
Nubila quo cœli, tempeſtateſque ſerenas?
Nam quoniam in terra viſum te ſæpe recenti
Audieram, priſciſque parentibus ore locutum,
Primum terram adii, multum ſcitatus ab illa,
Ecquid forte ſuis latitantem viderit antris
Teque tuoſque adytus, & inobſervabile porro
Norit iter: nihil illa meo ſermone movetur,
Sed circumfuſo ſe oſtendit in aere tantum
Pendentem, atque ſuis libratam nixibus offert.
Tum pictos variis prætendit floribus agros,
Tot ſylvas, tot de nullo quoque ſemine plantas,
Pomaque, & haud uno nitidas e germine fruges,
Tempore quæque ſuo vice provenientia certa.

Tum

Tum varias late diverſo in corpore vitas,
Alituum pecudumque genus, genus omne ferarum,
Quæque ſuam certo ſervantia fœdere formam,
Naturæ & ſtabili ſe propagantia lege.
Hoc opus omne tuum, hæc manuum monumenta tuarum.
Tu ſator, atque opifex rerum, atque ipſius origo
Naturæ, ſi quicquam illa eſt niſi nomen inane.
Te tamen haud ullis terrarum partibus uſquam
Aſpicio, tua nec coram fas ora tueri,
Nec niſi ſeſe oculis præbent mortalia noſtris.

Inde abeo; & quoniam cum nondum luminis ortu
Clara foret tellus, ſed adhuc in nocte lateret
Fumida ſuffundens cæcæ caliginis umbras,
Jam tuus æquoreis innabat ſpiritus undis
Luce recens orti perfundens cœrula ponti.
Protinus immenſi convertor ad æquora ponti
Veſtigans liquidis ecquis Deus erret in undis:
Apparet vaſtus tumidarum gurges aquarum:
Nil niſi pontus adeſt, variæque ſub æquore formæ,
Monſtraque, deformes phocæ, atque immania cete,
Totque alii vitreo nitidi ſub gurgite piſces,
Qui ſeſe uſque etiam generatim in ſecla propagant,
Quadrupedum ut genus omne, ut vitæ pennipotentum.

Nec

Nec minus undiſoni maris admirabile viſum eſt
Ingenium, acceſſus tot certa lege receſſuſque,
Et modo creſcentes ſalſas ſuperare lacunas
Littora, detecto modo ſe ſubducere fundo,
Biſque die id, dum Sol ſemel undique circuit orbem.
Iſta quidem auctorem longe ſuper omnia magnum,
Artificem præ ſeque ferunt, ultroque fatentur.
At nihil hic ſimplex noſtris non ſenſibus hauſtum,
Subjectumve oculis video, nil funeris expers:
Necdum oculos lux illa explet lux maxima noſtros
Lucis inacceſſis habitans pulcherrima in oris.
  Poſt hinc digrediens volucres quoque tollor in auras,
Aereaſque plagas, ſi fors tu ſpiritus auris
Miſceris, gaudeſque leves percurrere tractus.
Occurrunt mihi ventorum ſpirantia flabra,
Nimbique, & pluviæ, atque nives, canæque pruinæ,
Et ros, concretique inſtar ſalis horrida grando,
Fulguraque, eliſiſque coruſci e nubibus ignes,
Quæque movent humiles audita tonitrua mentes.
Magna quidem hæc viſu artificem teſtantia magnum.
Nam quis non Deus, humana ſed ſtirpe creatus,
Alituumve etiam ſuperum de gente volucri
Tam varium excudat tanta arte coloribus arcum,

Mortalive manu opus haud imitabile ſulmen?
Parva ſed iſta tuæ mihi ſunt veſtigia lucis.
Necdum ſe mihi vis aurai ſimplicis illa,
Spiritus ille offert replens nullo omnia tactu.
Nondum te teneo: qua te regione requiram?
Quo ſequar? ut perhibent, tibi ſedes arduus æther:
Æthera conſcendam: quis quæſo accommodet alas
Præpetis enanti mihi nunc ſuper aſtra columbæ?
Aſtra ſequar pennis, puraque in luce quieſcam.
Jamque adeo immenſi ſuprema volumina mundi
Intueor propius rapida vertigine volvi,
Cætera in obliquum adverſo nitentia motu
Sidera per ſtabiles orbis, qui volvitur, axes,
Unde dies nocti ſemper ſuccedit, & uſque
Menſibus exactis in ſeſe volvitur annus,
Verque ſuo rediens ſemper ſe tempore profert
Poſt Hyemem, ſequiturq; Æſtatem Autumnus inhærens.
Vix oculis propiora fero mortalibus aſtra:
Admiror lucem, admiror rutilantia longe
Lumina, & inventi mihi ſpes accenditur ignis,
Quem cupio, quem dudum inhians toto æthere quæro.
Ut vero æthereæ lucis fontemque domumque
Longius aſpexi medium inter ſidera Solem

Auricomum, & totum radiis vibrantibus aureum,
Lætitia exilui, neque tantum lucis in ullo,
Qui non longe eſſet ſupra omnia, credere quibam.
Lux tamen illa expers vitæ, & ſine ſenſibus ignes,
Lux alia de luce, aliis deque ignibus ignis,
Artificemque ſuum ceu cætera ſidera novit.
Necdum oculis ſeſe præbet nitor aureus ille,
Qui cum cuncta movet, non eſt obnoxius ulli,
Exterius qui ſe moveat: ſe conciet ipſum
Sponte ſua exoriens nunquam,ut neque deſinet unquam.
Reſtabant unæ aligeræ toto æthere mentes,
Æthereæ cœleſtum animæ, vitæque volucres,
Primorem ſtipant quæ mentem examine denſo
Uſque miniſterio intentæ, juſſæque rotatu
Sidera perpetuo torquent volventia mundi.
Acceſſi, mediumque dedi me lætus in agmen.
Hic choreæ, hic cantus hilares, thiaſique chorique,
Gaudiaque, & læti luſus, hic omnia læta.
Illum adeo, mihi qui viſus præſtantior omni
Illorum e numero, ſanctum ceu numen adoro.
Inclamant omnes, in primis verba precantis
Ipſe arcet, refugitque, humilis cui thura parabam,
Seque Deum negat, atque Dei vix cernimus ipſi

Inſtar,

Inſtar, ait, ſimul ad laudes, & carmina lætus
Interrupta redit, cantuſque inſtaurat, & illud
Sanctius, ac claris longe ſublimius aſtris
Cum ſociis lumen canit indefeſſus, & uſque:
Læta cohors regem læto clamore ſalutans,
Sanctus, Sanctus, ait, Sanctus, ter maxime, terque
Optime, quo melius nihil, at nihil omnia præ te.
Tu pater es, tu te fœcunda mente volutans
Ipſummet te totum obiens, in teque reflexus
Concipis ipſe tui exemplum, tuæ imaginis inſtar,
Haud ulli viſum, ſed inobſervabile prorſum.
Ceu cum ſecum aliquid mortales farier orſi
Concipiunt tacito ante latens in pectore verbum,
Quam vox aereas audita edatur in auras.
Sed quod tu tecum mente ingens concipis alta,
Verborum haud ſimile eſt hominũ,dum corde premuntur;
Sed ſine principio dictu mirabile verbum,
Quod ſemper fuit, eſt, & erit ſine fine, ſine ullo
Interitu æternum, nulloque obnoxius ævo
Fœtus, ab æterno genitus, ſine matre parente
Filius, æterno proles æquæva parenti.
Semper es, & nunquam tecum unicus ipſe fuiſti,
Quin fuerit tecum pariter quoque & unica proles.

A vobis nunquam alter abeſt; regnatis uterque
Omnipotens, & uterque ingens, immenſus uterque,
Et pariter Deus, æqualiſque potentia utrique.
Quin & concordes, voſque inter mutua amantes
Communi (nullis opus extricabile verbis)
Afflatu æternum ſemper ſpiratis amorem.
Quodque ab utroque fluit, conſorti ſpiritus aura
Numen habet, pariterque Deus quoque regnat ubique
Omnipotens, ceu tu, omnipotens, ceu Filius ipſe.
Tres tamen eſſe Deos ſiquis putat, avius errat;
Unum numen idem tribus eſt, tribus una voluntas,
Una eademque tribus natura, atque una poteſtas,
Majeſtaſque eadem, atque Deum ter dicimus unum.
Quandoquidem quod tu, ſit quamvis alter & alter,
Haud tamen eſt qui tu, aſt alius numeratur utervis,
Nec natus pater eſt, nec natus ſpiritus, aut tu
Alteruter, veſtrum ſua ſunt diſcrimine certo
Munera cuique: nihil confuſum eſt, inque volutum,
Tergeminoque Deus polles cumulatus honore.
Te nullus fuit ante Deus, neque poſt erit ullus:
Unus es, æterno qui numine cuncta gubernas
Abditus, ingens, omnipotens, ter ubique tremendus,
Cuncta ſupercilio quatiens, cuncta igne coruſco

Ter-

Terrificans, cœli ſuperas dum concutis arces.
Hæc memini, atque alia alterni miranda canebant,
Et mihi ſublimem lucem eminus oſtendebant,
Lucem admirandam, quam cernunt clarius ipſi,
Cum ſint æthereæ, & nullo prope corpore mentes,
Dura quibus triſtis præcluſa eſt janua leti.
At mihi mortali in medio caliginis atræ
Viſa eſt clauſa, nigraque procul circundata nocte.
Incertum poſſim nebuloſam an dicere lucem,
Lucentemne magis nebulam jubar intus ineſſe;
Dignoſco tamen aurifluis fulgoribus ingens,
Quodque omnem exuperat magno diſcrimine lucem,
Si quicquam fas ſupremæ componere luci,
Unde omnis ceu fonte fluit lux cætera largo.
Terrenam ut ſuperant cœleſtia lumina lucem,
Cætera ut ingenti concedunt ſidera Soli
Lumine, Solque animos cœleſtes aureus infra eſt;
Sic tibi non tantum aſſurgit lux omnis ubique
Ætheris immenſi, tibi ſed collata repente
Fit nox, & nigra pallens obducitur umbra.
Inde mihi ſiquis quandoque eruperit ardens
Per coelum radius, mentique affulſerit ignis,
Præterit, & rutila coeli fugit ocior aura,

Quæ cecidit, ſeu viſa polo cecidiſſe ſereno,
Nec blando mihi fas oculos ſaturare nitore.
Si mihi nunc ſiquis velamina nubis opacæ
Demat, & exertum penitus det cernere lumen,
Quod colimus, cui thura damus, cui ponimus aras,
Ignotumque animis cupidis ardemus, & uſque
Flagrantes acri fruſtra tabeſcimus igni.
Quove magis ſenſu comprendere tendimus, ægroſque
Altius in cœlum viſus attollimus, hoc tu
Effugis, aſpectuque magis tua ſubtrahis ora
Nube tegens, piceæque involvis nubis amictu;
Exiguamque tuæ miramur imaginis umbram.
Ac veluti ſiquis Solis, Lunæve labores
Deficiente velit paulatim cernere luce,
Non ille arrectos extollat ad æthera vultus,
Verum aut ſubjectis cœlum ſpeculetur in undis,
Aut vitro lucente, ubi plurima ludit imago.
Sic nobis altum ſpectantibus ora tueri
Fas nunquam tua, nec veram prope cernere formam;
Infirmi nequeunt humani luminis orbes.
Maximus es; nemo quantum tamen expedit unquam:
Optimus es; nulli qualem tamen edere fas eſt.
Credo equidem faciem propius, tuaque ora tueri,

At-

Atque uti es omnino potis eſt haud noſcere quiſquam,
Terrena quam mole diu, membriſque prematur.
Averſum te terga oculis vix cernimus ægris:
Et potius quid non ſis quivis promere poſſit,
Quam vera valeat penitus te reddere forma;
Quippe tuæ aſpicimus tantum veſtigia dextræ.
Quicquid habet tellus, mare, cœlum, quicquid & æther
Latipatens, opus omne tuum: quodcunque videmus,
Sentimuſve, tuum eſt: nobis hæc reddit imago;
Plurima te in ſpeculo, liquidiſque tuemur in undis:
Terga tuæ ſunt hæc & poſteriora figuræ.
Proinde quis amota te poſſit comminus umbra
Ferre oculis, qualis, quantuſve amplecteris omnia,
Undique diffuſus, nullo de lumine lumen,
Lux nulla de luce, omnis ſed lucis origo?
Nemo equidem credo vim tantam luminis abſque
Interitu ferat, aut torrentis flumina lucis.
Iccirco te mortales metuuntque tremuntque,
Seque tuæ cupidos ſolantur imagine formæ,
Atque aciem ad veros non audent tollere vultus.
Omnibus es timor, unde Deum dixiſſe priores
Te credunt aliqui veræ rationis egentes.
Te vulgus tremat, & mortalis cætera turba,

Siſ-

Siſque aliis metus, ut libet, ac formidinis horror;
At mihi blandus amor, mihi ſis placidiſſimus ardor:
Noctes atque dies toto te pectore verſem.
Te ſine ſit mihi dulce nihil, te pro omnibus optem,
Unum depeream; totis hunc ſenſibus æſtum
Implicitem; hunc imis exardens oſſibus hauriam;
Hoc mihi ſolvantur flagrantes igne medullæ;
Hos mihi mens unos ſemper ſuſpiret amores,
Nunquam operum, nunquam meritorum oblita tuorum.
Quod ſim, quod vivam, quod ſenſu animoque capaci
Præditus utar, uti ſanctæ tuæ imaginis inſtar,
Muneris omne tui eſt, tibi gratia debita ſoli,
Cui nunquam dignas potis ullus ſolvere grates
Pro meritis, licet ille ſacræ ſe deſtinet aræ
Sponte ſua, & ſævos torrendum jactet in ignes.
    Sancte veni, neque te jam aſpectu ſubtrahe noſtro,
Lux nulla de luce, ullo haud de lumine lumen:
O! nitor exoriens noſtræ pulcherrime nocti
Quo fugis? appare mihi tandem, & nube remota
Exerere, atque tuo flagrantem reffice vultu,
Voxque meas age nunc primum tua perſonet aures.
Te ſemel inſpecto vitam haud finire recuſem,
Si nequeam inſolitam vim lucis ferre profuſæ;

Sed potero, atque operum patiens amor omnia vincet,
Qui me jamdudum male habet, totiſque medullis
Urit, tabentique animo te ſuggerit unum,
Unum te noctu, te luce uſque aucupor unum
Uſque tui deſiderio perfixus amoris.
Ac veluti, ab nemorum quem dudum algentibus umbris
Excivere canes, medioque egere ſub æſtu
Æquora per longo camporum libera curſu,
Cervus hians liquidæ fontem memor optat aquai,
Suetus ubi gelida ſeſe perfundere lympha:
Haud aliter fontem mea te ſitis arida vivum
Suſpirat, cœloque cadentem demoror imbrem.
Rumpe moras, age, fons vivus, cœli aureus imber
Labere, & aurifluo labris ſitientibus amne
Affer opem, arentemque ſitim ros imbrifer exple.
Jamdudum deſiderio genibuſque ſolutis
Deficio exanimis, tua dum fruſtra atria luſtro,
Oſtiaque inſiſto immenſam claudentia lucem.
Pande fores; te pande mihi; per te datur unum
Ad te aditus, tuque ipſe tuimet janua clauſa es.
Suſcipe me, & validas intranti ſuffice vires,
Et mihi quicquid opum, quicquidve daturus honorum
Tolle precor, mihi te ſolum, nudumque repende.

Es mihi pro rebus cupido ſatis omnibus unus.
Egredere, optatos fulgur velut exere vultus,
Et ferrugineum caliginis aufer amictum,
Lumine Sol oriens rigat ut cœli arva recenti.
Si vero, cum ſis paſſim ingens, totus ubique,
Reſpuis externos ſine corpore ſpiritus hauſtus,
Atque ipſi vere penitus tibi cerneris uni,
Quod nihil omnino præ te ſit corporis exors,
Quodve loco certis non inſit partibus orbis,
Saltem parva tuæ lucis ſcintilla coruſco
Emicet igne, meamque ſerenus diſcute noctem.
Cernere ſi nequeo, temet ſis quantus in ipſo,
Quod dabitur, ſimul orbem acri luſtraveris igni:
At ſaltem, qui ſis in rebus, quantus abundes
In nobis, quantuſque animis cœleſtibus inſis,
Aſpiciam, dulcique tuo fruar eminus ore.
Tantum ſi mihi non pigeat te oſtendere, qualem
Affulſiſſe ferunt vacuis in ſaltibus olim
Paſtori Iſacidæ, ſoceri dum paſceret agnas
Collucente rubo, flammiſque ardente coruſcis,
Cum tamen illæſo frondes cum ſtirpe virerent,
Aut quale effuſum per cornu raſile tranſit
Lumen, & incluſus tranſpectu cernitur ignis,

Quanquam ô! ſed mea me graviora piacula tardant,
Ne te ferre queam, qualem te legifer idem
Palmiferi vidit nimboſo in vertice Sinæ
Fulminibus crebris fumanti monte tonantem.
Da mihi te, eque rubo tua vox utcunque feratur,
Meque voca, mea nec quicquam commiſſa morentur:
Si potuit quondam, qui teque tuoſque petebat
Inſidiis, ſanctum de cœlo cernere lumen,
Teque audire, fuit poſtquam ad meliora vocatus,
Exutus veterem Paulus cum nomine mentem:
Me quoque verte; tuum eſt miſereri, & parcere ſemper
Subjectis, coramque admiſſa fatentibus ultro,
Quos tuus ipſe ſui natus lavit amne cruoris;
Quando operis tibi cura tui, nec deſeris unquam,
Quos ſemel in dias eduxti luminis oras,
Sponte ſua ſibi ni deſint, perdantque volentes.
Mentibus in noſtris ſemper ſeris aurea recti
Semina; ſi quicquam ingredimur te judice dignum,
Tu nobis das velle prius, dein ſufficis aptam,
Qua fieri id poſſit, vim, nec te ſubtrahis unquam,
Tramite ni recti male ſuaſi ſponte relicto
Labimur in ſcelus, & votis agitamur iniquis;
Atque tuam oppoſitis animis avertimur auram:

Tunc fugis, & fœdis abes irrevocabilis orſis.
Nam quamvis hominem admoneas, foveaſque tegaſque,
Quodlibet audendi eſt tamen omnibus æqua poteſtas,
Et nobis laxas noſtri uſque relinquis habenas,
Juſtitiæ tantum memores rectique piique
Eſſe jubes, atque ipſe coli te præcipis unum.
Et quamvis mortale genus nil promere poſſit
Laude tua dignum, nec quicquam mente capaci
Concipere egregium; neque enim te pingere veris
Fas cuiquam dictis, ſed inenarrabile numen
Majeſtaſque tua eſt, noſtras tamen optime laudes
Non refugis, gaudeſque hominum pietate benignus.
Quippe tener ſimul emerſit per inania mundus,
Cuncta tuas ora in laudes ſolvere repente,
Artificemque agnovit opus, te lucidus æther,
Te ſancti volucres nova gens radiantis Olympi,
Et numen ſenſere tuum polus alter & alter,
Lunaque Solque recens, & ſidera matutina.
Omnia plaudebant, ſupera omnia læta ſonabant,
Et cecinere novum tibi carmen veſper & ortus.
Interea aereis ſua erat quoque plurima campis
Lætitia, & toto ſtrepuere tonitrua cœlo,
Continuoque ignes fulſere in nube coruſci,

At-

Atque humiles rutila luſtrarunt lampade terras.
Nec vos immenſi mora diſtulit æquora ponti;
Exultaſtis aquæ plauſu, exultaſtis arenæ,
Et caudis nitidi planxiſtis marmora piſces.
Cernere erat, qua cœruleas ſupereminet undas,
Omniferam dorſo tellurem murmure læto
Intremere, & celeri velut aſſultare chorea.
Necdum quadrupedes guſtarant pabula in arvis,
Nec variæ volucres roſtro ſe paſcere acuto
Aſſuerant; prius omne pecus, prius omne volantum,
Reptantumque genus mira te laude ferebant,
Et rerum auctorem, ſervatoremque canebant.
Ipſe latens, mediiſque in nubibus igne coruſcus
Gaudebas, operique tuo faber indulgebas,
Qualis, cui creſcit natorum plurima pubes,
Omnes cum videt inſignes pietate, ſibique
Subjectos, pater ille animum labefactus amore
Lætatur ſecum, & tacito ſub pectore geſtit.
Tandem natus homo eſt, cœpitque animata moveri
Gleba recens, cœloque arrectos tollere vultus.
Illi præ cunctis animantibus ipſe dediſti
Divinos altæ mentis divinitus hauſtus,
Ut nullum in terris propius te accedat & undis

Ingenium haud veræ omnino rationis egenum.
Muneris iccirco tanti memor ore canebat,
Et meritas toto ſolvebat pectore grates
Cum conſorte tori incedens per amœna vireta,
Halanteſque tibi flores & ſerta legebat.
Felix ô! nimium, tecum ſi fœdere pacto
Manſiſſet dictis, nec turpi jura reſolvens
Arſiſſet voto, vetitique cupidine pomi
Seque ſuumque genus veniens merſiſſet in ævum
Omnia ſuffundens mortis nigrore repente.
Tu tamen ô! noſtras nimium miſerate ruinas
(Suaſit amor) demum nos ultro in priſtina reddis,
Nec ſinis in tenebris altaque voragine volvi:
Nam tandem auxilium cœlo dimittis ab alto,
Qui reduces noctis nos tantæ evolveret umbris,
Non tot veridicis olim de vatibus unum,
(Quod poteras) non alitibus de civibus unum,
Qui cœli ſupera alta colunt, ſed munere tali
(Quæ pietas!) (qui tantus amor!) tuus unica proles
Fungitur ille, tui vera atque ſimillima imago
Filius, æternum qui tecum vivit, & unum
Eſt, & idem tecum, tibi nec divellitur unquam.
Naſcitur humana ſub imagine, naſcitur ille,

Qui ſemper fuit, eſt, & erit, cui ſidera parent;
Mortalique Deus tegitur ſub mole, nec artus
Reſpuit humanos, nec vitæ incommoda noſtræ
Factus homo, mortique etiam ſe ſubjicit ultro,
Ut nos æternæ mortis de faucibus hauſtos
Eriperet, claroque humiles inferret Olympo.
  Ille etiam, mundo cum venerit ultimus ævi
Terminus, ante nova quam flagrent omnia flamma,
Arce tuo miſſu ad terram deſcendet ab alta
Ætheris, ut vitas hominumque & crimina diſcat
Quæſitor, quem non bene vel malefacta latebunt,
Pro meritis ſtatuet pœnas & præmia cuique.
Cum vero ingenti flamma arſerit orbis ubique,
Continuo tellure nova, cœloque recenti
Cernere erit luſtrata hominum volitare per auras
Corpora clara magis cœli radiantibus aſtris,
Omniaque ætherei complere ſedilia cœli.
Tu pater in mediis tot millibus æthere ſummo
Totus collucens, radiiſque micantibus ardens
Longe omnes ſupra pro majeſtate ſedebis
Cum nato æquipotente, tuumque afflabis amorem
Omnibus, atque tuo lætos dignabere vultu,
Unde animis venit alma quies, ſine fine voluptas.

Tunc

Tunc te ſicut es, & ſine nube videbimus atra,
Et nil jam levibus ſpeculi debebimus umbris,
Felices omnes, & conditione beati
Quiſque ſua, haud animis tendent optantibus ultra,
Alter & alterius non ſuſpirabit honores.
Omnibus unus erit junctis amor, atque fovebunt
Mutua ſe, dulcique animis ardore liqueſcent;
Nec ſe ulli poterunt poſthac ſummittere culpæ,
Ut cœli volucres poſt prima pericula cives.
Ter felix ſine fine quies, ſine fine voluptas!
Tunc neque erit finis, neque tempus; deſinet ævum,
Quodque eſt,quodque olim fuit,& quod deinde ſequetur
Unum erit; immenſi requieſcent ſidera mundi,
Mobilis & circum torqueri deſinet orbis.
Ipſe etiam curſuſque ſui aſſiduique laboris
Oblitus Sol ſtabit; iners nihil edet in auras
Terra parens: nil jam gigni, nil creſcere, alive
Cernere erit, nil mutari, nil denique obire.
Omnia ſemper erunt eadem; terra, æquora, cœlum,
Sideraque ultrici mundi luſtrata favilla
Haud infra ætherei fulgebunt lumina Solis
Lumina, quæ ſolita mundo nunc luce miniſtrat.
Tunc mage erit longo Sol lucidus intervallo:

Nullus

Nullus erit nimbus, nullæ toto æthere nubes,
Quæ ſeſe objiciant, & opacum lumen obumbrent.
Otia mundus aget: tu ſolus gignere prolem
Unigenam perges fœcundo in ſecula verbo.
Gignendi nec finis erit, & uterque beatam
Concordi afflatu ſemper ſpirabitis auram,
Sol uti inexhauſtum nihil unquam mittere lumen
Deſinit, uſque nova perfundens omnia luce,
Omnia perpetuo conſervans fota calore.
Unus cuncta reges; eris omnia in omnibus unus;
In te unum converſi animis flagrantibus omnes
Mirari, amplectique omnes, paſcique fruique,
Æternumque tuas reſonabunt omnia laudes.
Salve ſumma boni, fons veri, lucis origo!
Siquid juſtitiæ eſt nobis, rectique piique,
Si quicquam virtutis, id omne, id fluminis inſtar
A te fonte venit recti omnis, cum tibi juncti
Hæſimus, hanc trahimus tua per commercia partem.
Tu pietas, tu juſtitia es, tu cætera virtus
Omnis, & in noſtras emanas undique mentes:
Tu vigor es rerum, tu vis, tu lucidus ille
Splendor, quo cœli regitur pulcherrimus ordo.
Tu Soli radios, tu præbes augmina Lunæ,

Cæteraque accendis, paſciſque micantia cœli
Sidera luce tua, & totum jubare æthera veſtis.
Secula tu reparas ſemper fugientia mundo
Tempora diſpenſans, annos, menſeſque dieſque,
Et lucis noctiſque pares tu dividis horas.
Atque orbis velut es ſator unicus, omnium origo,
Sic etiam tu cunctarum concordia rerum,
Tu mundi tu concentus, tu conſona Muſa
Perpetua in ſeriem nectens elementa catena;
Suſpendiſque gravem telluris in aere molem,
Et ſuſpendis aquas, tot vaſti ſtagna profundi,
Atque pares orbis lati moderaris habenas.
Omnia ſolus agis, ſolus pater omnia curas:
Nec te centimanum dicam tamen: es tibi totus
Ipſe manus, totuſque oculi, digitique pedeſque,
Brachiaque, & mundo nova ſemina ſufficis unus.
Uſque novas animas in membra recentia fundis
Humani generis ſator indefeſſus, & orbem
Finibus in cunctis variis animantibus imples;
Nec ſine te it quicquam aereas in luminis oras.
Per te concipiunt fœcundis imbribus agri,
Seminaque educit dias calor almus in auras.
Gramine conveſtis ſola; verſicoloribus arva

Flo-

Floribus appingis, pictiſque tapetibus ornas
Semper vere novo; nec certus rumpitur ordo.
Spicea ſerta gerens, maturaque ſemina curva
Falce legens alimenta animantibus ingruit æſtas.
Rore levi arentes reficis nocte humidus herbas:
Hinc varia arboribus pendentia poma coloras,
Et nitidas lentis ſuſpendis vitibus uvas.
Venit hyems; nive & albenti tegis arva pruina,
Telluremque gelu premis, & vaga flumina ſiſtis.
Tu, quoties libuit, veluti deprompta recluſis
Theſauris profers ventorum immitia flabra
Imbripotens, nimbos tempeſtateſque coerces:
Fulguribus terras, & ſævo fulmine terres.
Omnia mox cœli detecta luce ſerenas,
Aereas equitans nubes; lateque ſonoris
Ventorum invectus pennis cava nubila differs.
  Das leges & jura polo: tibi curia ſancti
Ætheris obſequitur, nutuſque obſervat heriles
Sanctorum chorus alituum: tibi in omnia ſummum
Imperium: tu rex regum: tibi ſceptra, tibi ipſa
Regna accepta ferunt Reges, & numen adorant
Accurvi, votiſque vocant, metuuntque tremuntque,
Atque humiles uni tibi corda ferocia ponunt.

Inſani, tibi qui ſe fruſtra opponere ſignis
Infeſtis audent, atque irrita bella laceſſunt:
Quandoquidem ceu das, adimis quoque regna ſuperbis.
Quanta tuæ ſit vis, quam ſæva potentia dextræ
Cœleſtum volucrum ſcit quondam maximus ales,
Olim qui roſeo ceu Lucifer ore nitebat,
Et matutino præbebat lumina cœlo;
Cum ſociis nunc in tenebris, & nocte profunda
Sontibus infelix æterno carpitur igni
Noctipotens umbris terror crudelibus, & fax,
Lucifugiſque animas miſeras exercet in oris.
Scit Babylon ſuperas educta turre ſub auras
Terrigenas quali disjeceris enſe gigantes.
Scit Segoris, ſcitque infelix Aſphaltidos undæ
Accola quas urbes ſubito telluris hiatu
Hauſeris, & pluvio gentem deleveris igni
Auſam immane nefas, vim cœli inferre miniſtris
Aligeris teneræ juvenum ſub imagine formæ.
Tantus agit furor inſanos, tam cæca cupido.
Tu pedibus ſalſas das ire impune per undas
Suſpenſis genti, dum vim fugit hoſtis, amicæ,
Et mare velivolum concreta dividis unda.
Nec mora, vorticibus pelagi in ſe deinde reverſis,

Arma inimica, viros, curruſque ſub æquore mergis,
Et duram Ægyptum luctu proſternis amaro,
Quam non ulla prius potuerunt edita cœlo
Flectere ſigna iræ cœleſtis nuntia monſtra.
Tu potes hoſtiles nullo ariete vertere muros
Ad ſolum clamorem hominum, ſonitumque tubarum.
Tu, quoties opus, inſolitis terroribus hoſti
Adverſo immittis tenebraſque metumque fugamque,
Et converſa adigis dare terga ſequacibus umbris.
Vox tua terribile eſt tonitru, tua dextera fulmen:
Tu populum innumerum deſerta per invia vectum
Concreto cœli paviſti rore tot annos.
Tu largum duris e rupibus elicis amnem;
Tu dulces in aquas fontes convertis amaros;
Tu rerum quandoque vices & fœdera rumpis,
Et quas fixiſti leges, idem ipſe refigis.
Hinc precibus validi herois, dum prælia tendit,
Sol cœlo ſtetit immotus, mirantibus aſtris,
Cæteraque aſſiduos requierunt ſidera curſus.
Hinc converſa retro quoque flumina ſubſedere,
Aut ſubito obſcœno manarunt rubra cruore;
Et ſegnis quadrupes humana voce locuta eſt.
    Olim etiam pluviam multos innubilus annos

Haud

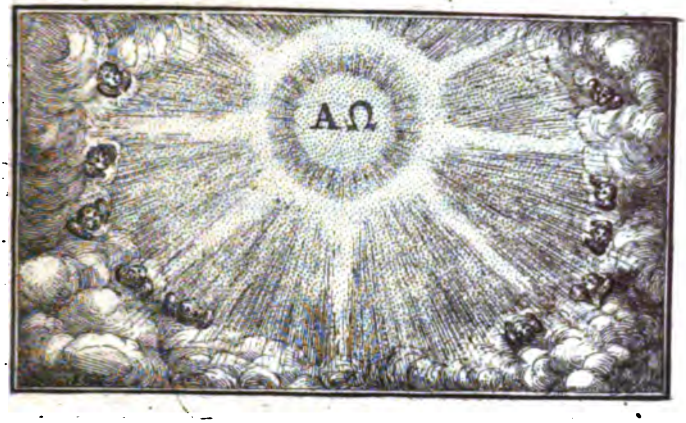
Haud aer dedit, & latices latuere repoſti,
Ante hauſtum largis deleras imbribus orbem.
  Tu cererem exiguam nati convertere in artus
Divinos, corpuſque potes ſacrantis ab ore.
Quid mirum, ſi ferrum etiam natet amne liquenti
Suſpenſum, nec mole gravi ſubſidat in ima?
Si vim ſponte ſuam dediſcat mitior ignis,
Nec pueros cremet in media fornace canentes?
Arida ſi nitido revireſcens germine virga
Non expectatos det obuſto cortice flores?
Per te etiam ſurdis penitus ſæpe auribus orti
Sunt viſi claras audire & reddere voces.
Necnon capti oculis, & blanda luce carentes
Jucundum cœli potuerunt cernere lumen:
Ut ſileam, quos in media jam morte jacentes
Incolumes ſervas, nutuque in priſtina reddis.
Quinetiam extinctos, ima & tellure repoſtos,
Cum libet, amiſſæ revocas ad munera vitæ;
Idque aliis das poſſe, tuas qui pectore caſto
Implorant vires, & ſanctum numen adorant.
Nil adeo noſtris tam viribus inconceſſum,
Quod non evaleat quiſquis te pectore toto,
Toto corde colit, totis te ſenſibus haurit.

Ille etiam avulſos in ſalſas æquoris undas
Transferet, ac coget per inania currere montes.
Ille etiam velut ante oculos ventura videbit
Vaticinans, populiſque canet longe ante futura.
Largius ipſe homini te ſæpe infundis amico,
Cætera de nihilo quem propter cuncta creaſti:
Illum etiam demum cœli dignaris honore.
Reſpice nos bonus, & nodo tibi necte tenaci.
Nos facere id potis eſt unum, ac ſervare beatos:
Nam quicunque tibi ſe junxit, & altius hæret,
Teque habet, omnia habet, nulliuſque indigus ultra eſt.
Omnia ſunt in te, per te omnia, te omnia ab uno.
Si quid opus, nulli dees, omniaque omnibus unus
Sufficis, & te, qui ſis omnibus omnia, præbes.
Tu vigor es feſſis; jactatis æquore vaſto
Tu portus, tu fons liquidæ ſitientibus undæ;
Tu requies, tu pax animis placidiſſima noſtris.
Tu modus es rerum, menſuſque & dædala forma,
Metaque; tu pondus, numeruſque ordoque decorque;
Tn cunctis communis honos, tu vita ſaluſque;
Tu cunctis communis amor, tu plena voluptas
Omnibus, & virtus: abs te ſapientia, ſiqua eſt
Mortali: tu lex, tu ſpes certiſſima, tu lux,

Tu

Tu via, tu ratio: deſunt mihi carmina; deſunt
Verba; tibi quo plura cano, tibi plura canenda
Reſtant mortali non evolvenda labore.

Non te orbes capiunt, non ampli ſemita cœli
Ardua, non ratio, non mens, non denique ſenſus:
Atque adeo maris immenſi tot ſtagna, tot undas
Ebibere enitor, totumque haurire profundum.
Hic mihi ſi æternum ſonet immortalis aheno
Gutture vox, centumque obeant hæc munera linguæ,
Seminaque excudam laudum uſque abſtruſa tuarum,
Haud equidem exiguam ſperem comprendere partem:
Sint ideo potius tibi noſtra ſilentia laudi.
O decus! ô jubar æternum! inviolabile lumen!
Summum unumque bonum, ſummarum maxima ſumma!
Si quid honos, ſi quid laus, ſi quid gloria, id omne
Unus habes, tibi honos, tibi laus, tibi gloria ſoli.

DEI FILIO,

DEO OPT. MAX.

PRINCIPIO ante ævi primordia, & ante creata
Omnia verbum erat æternum, immemorabile verbum
Uſque Deum propter reſidens, haud numinis expers
Divinique hauſtus; ſed erat quoque numen idipſum,
Eque Deo Deus, & verum de numine numen,
Quod Deus æterna produxit origine nullo
Temporis obſequio ſe in ſemet mente reflectens,
Concipienſque ſuæ proprium hinc ſibi imaginis inſtar,
Quo ſine nil horum conſtat, quæcumque creata.

Fons vitæ, fons lucis erat mortalibus ægris:
Lux ea ſed tenebris primo radiabat in altis,
Nec claram cæcæ lucem agnovere tenebræ.
Huc miſſus vates, lucem qui proderet almam
Gentibus, & largo luſtraret lumine mundum,
Veridicoque rudes prænuntius ore moneret;
Non lux ipſe quidem, ſed tanti luminis index.
Lux erat ille autem, qui primo lumine ſemper
Affulget primas mundi ingredientibus oras.
Non aberat mundo mundi fabricator, at ipſum
Auctorem haud agnovit opus, ſed ei obſtitit orbis;
Inque ſua advenientem alii excluſere, neque illum
Admiſere ſui: ſed quotquot luce recepta
Accepere, piis tum primum oblata facultas,
Et monſtrata via eſt, qua cœli ſurgere ad auras
Poſſent, ſeque Deo ceu pignora jungere cara,
Luſtrati velut, atque iterum divinitus orti.
Nam verbum omnipotens (agite hic aſſurgite dictis
Mortales venerati animis) mirabile verbum
Dilapſum cœlo moribundos induit artus,
Factus homo Deus, & noſtris habitavit in oris,
Unde ſalus omnis nobis eſt orta ſepultis.
Tantane te pietas miſerantem incommoda noſtra,

Tan-

Tantus adegit amor, cœli ut de lumine claro
Te noſtris velles ultro immiſcere tenebris,
Cum ſis æterni proles æterna parentis,
Luciferum ante ſatus roſeum? tù Lucifer ipſe,
Cæteraque aſtra tuo tu lumine cuncta ſerenas,
Qui gigni neque cœpiſti, neque deſinis unquam,
Principio ſemper genitus, gignendus & uſque,
Principium de principio, de fonte oriens fons.
Tu Sol, atque idem ſplendor de Sole refulgens,
Splendor, qui Solem illuſtras ſplendoribus ipſum,
Lux de luce micans, clarum de lumine lumen.
Sol ómnis fons juſtitiæ, pietatis origo;
Splendor, qui totum illuſtras ſplendoribus orbem.
 Tu mortale hominum genus ipſa ab origine rerum
Vidiſti curas humiles, & vana fovere
Conſilia, accurvum terris, cœleſtium inane.
Huc ideo acceſti moribundo corpore ſeptus
Te medium dans inter nos, interque parentem:
Ut nos erudiens nunquam ante audita moneres
Arcanis inſcripta notis in codice clauſo,
Quem ſeptem cuſtodibant adamantina ſigna.
Hic veterum coram evolvens oracula vatum
Luſtraſti nos luce nova, ut concreta videntes,

Atque oculis ſubjecta, etiam poſſemus adire,
Quæ fugiunt hominum viſus, vix pervia menti,
Atque ita nos veheres tua per veſtigia ad aſtra:
Qualis avis, non jam implumes cum ſedula natos
Invitat, tenditque volatu educere in auras;
Ipſa ſupervolitat nidum alludentibus alis,
Paulatimque levi ſe tollit in aera lapſu.
Non alia humanum genus arte obtuſa tot annos
Corda gerens poterat ſublimi pectore digna
Concipere, & volucri cœlum tramittere mente.
Nam tibi cuncta pater, quæ ſunt, quæve ante fuere,
Quæve dehinc ventura, uni detexit, & æque
Omnia ſcis, & cuncta vides, videt omnia ut ille.
Te quamvis genuit pater auctor, non tamen unquam
Te fuit ante pater; nunquam non ipſe fuiſti
Filius æterno ſoboles æquæva parenti.
Ceu, quamvis longe æternis pereuntia diſtant,
Splendor ab igne oritur, ſplendorem non tamen ignis
Anteiit, at ſimul atque ignis tum cœpit oriri,
Ortus item pariter ſplendor diffulſit ab igni,
Æternuſque foret pariter, ſi æternus & ignis.
Non pater eſt te major; habes patris omnia, & in te
Eſt pater, ut genitore itidem tu ſemper in ipſo es;

Quæ-

Quæque poteſt pater, æque eadem potes omnia ab illo;
Tantum te genuit pater amplius, ipſe neque illum
Gignis, nec pater es, ſicut neque filius ille.
Tu patris æterni æterna atque ſimillima imago,
Tu patris invicti robur, tu dextera, & ingens
Brachium, inexhauſtuſque vigor, virtuſque perennis.
Tu patris æterna es ſapientia cuncta videntis,
Qua maria & terras, cœlum, æthera, cuncta creavit:
Nam Deus æthereos cum mundi excuderet orbes,
Aereaſque plagas conflaret; cumque liquores,
Et circumfuſas laticum ſuſpenderet undas,
Libraretque ſuo tellurem pondere nixam,
Inque vicem validis connecteret omnia vinclis,
Ipſe aderas operi indulgens, nutu omnia firmans,
Omnia componens; ſine te nihil; omnis ubique
Eſt per te decor, & rerum pulcherrimus ordo.
Namque ſinu patris ipſe aderas nova cuncta creantis,
Ante mare & terras, coeli ante patentia regna,
Ante humiles colles, ante alta cacumina montes,
Fluminaque & fontes genitus: prærupta priuſquam
Fundamenta gravi telluris mole locaret,
Filius extabas ante omnia ſecula natus,
Amplexuſque patrem æterno devinctus amore

Gau-

Gaudebas tecum, torrens unde illa voluptas
Illa immenſa fluit, gaudent qua cuncta creata,
Quæ ſenſus hominum ſupra eſt, ſuper omnia abundans,
Auribus ut nemo hanc, nemo unquam mente capaci
Hauſerit in terris: animas ea ſola beatas
Efficit æthereis exemptas corpore in oris,
Ut nihil ulterius quærant, nihil amplius optent.
Tu tamen ô! noſtros adiiſti ſponte labores,
Mortaleſque auras hauſiſti has noctis in umbras
Editus, humanoſque puer collectus in artus,
Verus homo, verus pariter Deus, unus utrunque
Naſceris, & cœli noſtri non reſpuis oras;
Eque ſinu patris in terras te dejicis imas
Solis lucis egens, cum ſis fons lucis, & ipſum
De nihilo extuderis, nullaque e lampade Solem,
Cæteraque illuſtrans cœli ſuccenderis aſtra.
Naſceris, & ſubito aſpectu cœlum omne ſerenas
Editus in lucem pura de virginis alvo,
Quæ penitus thalami tactuſque ignara virilis
Numinis afflantis ſancta concepit ab aura.
Naſceris: in terris pax naſcitur aurea tecum,
Pax omnem ſenſum exuperans, inſueta voluptas.
Naſceris, ut verni ſpecies patefacta diei

Omnia

Omnia lætitia perfundis, gaudia ubique
Plena ſeris: mira rorant dulcedine montes
Undique, mellifluæque redundant nectare valles
Undique; felici diſtillant omnia rore.
Nam coelum omne liquens, cœlique volubilis orbes
Deſuper inſolitis tunc imbribus irrorarunt,
Et pluviam nubes felici rore dedere,
Quo tellus imbri Zephyriſque tepentibus alma
Concepit gravis, & gremio flos ortus aperto
Exeris os, campiſque comas diffundis apricis
Circum ſuave rubens, & circumfuſa coloras
Gramina; divinos longe rus halat odores.
Tu ros, tu pluvia, eque polo fluis aureus imber:
Expectatus ades tot ſecula ab omnibus imber.
Candida te excipiunt intactæ vellera lanæ;
Nec tamen excepto maduit lana humida ab imbri.
Porta æterna manet cœli alto in limine clauſa,
Per quam aditus nulli penitus fuit orbis ab ortu;
Ipſe ſed ingrediens ſoli tibi ſponte patentes
Iſque rediſque fores, nec clauſtra immota reſignas,
Quale vitrum radiis penitus Sol tranſit adactis,
Illæſoque domus ſubit interiora metallo,
Intimaque illuſtrans penetralia lumine veſtit.

Plurima forte olim ſerpens tabo atque venenis
Fonteſque fluvioſque lacuſque infecerat omnes;
Omnes errabat mors paſſim infuſa per undas.
Circum victa ſiti longas effuſa jacebant
Per ripas armenta, genus ſimul omne ferarum,
Nullaque ſuſpectas labris arentibus undas
Libabat quadrupes, vicinaque flumina tantum
Spectabant veritæ cæcum ſub gurgite virus.
Ecce! ferus cervo aſſimilis, capreæve fugaci
Montis ab aerei decurrens vertice ſummo
Tramite declivi ſaltus prætervolat altos:
Jamque fugam per plana tenens ingentia campi
Tranſmittit ſpatia, & volucri volat ocior aura.
Convertere oculos commota armenta repente
Ad ſonitum, atque viam venienti abducta dedere.
Ille lacum ingrediens longo ferit æquora cornu,
Fronte quod in media ſolum gerit; ilicet omnis
Ad tactum ſubitis fervoribus æſtuat unda,
Exultantque vada, ſpumiſque incanuit amnis:
Nec mora, proſiluere feræ ſimul undique in undas,
Securæque mali medicatum hauſere liquorem.

Currite montanæ vos, huc accurrite nymphæ,
Ferte roſas; legite alipedi candentia veſtro

Lilia,

Lilia, narciſſoſque & purpureos hyacinthos:
Texite odoratas vario de flore coronas,
Atque ſalutiferum ſertis innectite cornu.

Tu noſter quadrupes coeli ô! lux clara ſereni,
Vertice ab æthereo tu noſtræ cauſa ſalutis
Certa venis, tuaque omne abigit præſentia virus.
Grex lectarum ovium cæſis cuſtodibus ibat
Omnis Idumæis paſſim diſperſus in arvis:
In pecus omne feræ graſſari impune, fremebant
Hic illic miſeris balatibus omnia circum.
Paſtor ab adverſo Carmeli vertice miſſus
Veniſti tu cogere oves, oviumque mederi
Vulneribus pius, ingluviemque inhibere luporum;
Unius ut tandem paſtor foret unus ovilis.

Currite Idumææ vos, huc properate puellæ;
Viſite paſtorem nunquam ante hæc ſecula viſum:
Cernite ut inceſſu gravis, ut ſpectabilis ore
Egregio, formaque viros ſupereminet omnes,
Cuncta Deo ſimilis, vultum, vocemque coloremque,
Haud ſpirans mortale! Dei quantum inſtar in illo!
Sternite humum venienti, & olentia ſpargite ubique
Graminaque & flores, calathiſque occurrite plenis,
Et patrio de more novum date gutture carmen.

Ecquis Idumæo venit ecce! e tramite paſtor
Tranſiliens colles, montana cacumina tranans,
Divini ſpecie juvenis pulcherrimus oris,
Undique divinum jactans de corpore amorem?
Ecquis odorato ut thalamo novus ecce! maritus
Egrediens multo incedit ſublimis honore,
Fragranti latos humeros adopertus amictu,
Atque ipſos blando montes exurit amore?
Omnia amant juxta, miteſcunt omnia circum.
Currite paſtores, paſtorem viſite amantem:
Currite longinquis reges a finibus orbis,
Dona parate opibus, regumque inviſite regem.
Sed quid ego aſpicio textum illi informe rubore,
Squalentem guttis tunicam? chlamys atra colorem
Inſolitum veluti calcata duxit ab uva,
Compreſſique pedum macularunt vincla racemi.
Ah! tibi quis niveos tam fœde infecit amictus?
Ah! tibi quo ſpecies evanuit illa repente,
Qua ſanctorum animæ in cœlo lætantur amorum
Alituum cœleſtum acies, gens æthere nata?
Tune ille æternæ ſplendor nitidiſſime lucis,
Pulcher luce magis, roſeo formoſior aſtro?

O cœli

O cœli jubar! ô oriens! ô Lucifer alme
Lumine cuncta rigans, illuſtrans omnia luce!
Lucis ubi nunc ille nitor? tun Phoſphorus ille,
Præbebas mundo qui lumina matutinus?
Quem quondam vario rerum ipſa in origine cantu
Laudabant celeres mundi ſeptemplicis orbes,
Laudabant elementa tuum admirata decorem,
Laudabant alternantes & veſper & ortus,
Lunaque Solque Poloque orientia ſidera utroque.
Hei mihi! Lucifero quantum mutatus ab illo es!
Hei mihi! mutato quam factus decolor ore!
Quam niger aſpectu! quam deformatus amictu!
Quis te percoxit tantus calor? haud tibi vultus
Sol æſtu infuſcat: non purpura tinxit amictus:
Longe alius rubor, atque alii infecere colores.
Solus amor noſtri fuit horum cauſa malorum:
Solus amor fuſci fuit idem cauſa ruboris.
Unus tu nobis collectas comprimis uvas
Suppoſitus trabe, mole gravi, ſub pondere iniquo,
Deque tuo expreſſi tortu fluxere liquores,
Et totum quæ vina hilarant dulcedine mundum.
Aſt etiam quænam juvenili in corpore cerno

Vulnera? quam lata patefactum molle feneſtra
Pectus hiat! plantæ quam dira cuſpide fixæ!
Ecce! manus ambæ ferro quoque arantur acuto,
Vulnificiſque caput redimitus ſentibus horres,
Affixuſque trabi vitam heu! quoque denique fundis.
Cui hominum hoc de te licuit ſcelus? an Deus iſtis
Vulneribus, mortique etiam ſuccumbit acerbæ?
Ipſi tunc etiam flerunt tua funera montes,
Aſpraque ſaxa tuo doluerunt fiſſa dolore.
Ipſa parens frugum ſeſe mœſtiſſima tellus
Planxit, & inſolito tremuit ſuccuſſa fragore;
Nec potuit lacrymas Sol diſſimulare, ſerenam
Cum ferrugineo faciem velavit amictu.
Ah dolor! admiſſi nullius conſcius, inſonſque
Occidis, & pœnas aliena ob crimina pendis,
Qui neque contraxti proavitam ab origine culpam,
Nec tenui ipſe tuum maculaſti crimine nomen:
Nos inconceſſa decerpſimus arbore poma,
Unde omnis ſpes noſtra abſumpta, ſaluſque ſepulta.
Ipſe tuo cunctam ſolviſti ſanguine noxam
Arboris affixus plantas & brachia trunco:
Noſtra tua de peſte ſalus, de funere vita

Noſtra

Noſtra oritur, lætique tuo languore valemus.
Namque licet mortale tibi & violabile corpus
Eſſet, mortali ut matris de ſanguine cretum,
Nulla tamen furti obſtabant contagia aviti,
Antiquæve notæ ſuberant veſtigia nuſquam,
Quam generi princeps hominum generator inurens
Heu! genus infelix tranſmiſit in omne nepotum.
Quandoquidem intemerata parens genitricis in alvo
ipſa ſuæ afflanti circundata numine, labem
Vel non admiſit, vel protinus eluit omnem.
Tu volucris fœta illa, tuo quæ ſanguine natos
Paſcis, & admoto terebras tibi pectora roſtro.
Agnus eras ſacer ille, patri mactandus ad aram
Victima morte obita qui noſtra admiſſa piares,
Abluereſque tuo nos hoſtia ſancta cruore.
Tantæ molis erat nos cœli in regna reponi,
Unde procul pulſi maleſuadi fraude colubri
Sedibus ignotis tot longe erravimus annos,
Pellacis colubri, hamatæ qui agmine caudæ
Magnam etiam ſuperum detraxit ab æthere partem.
Vincis io! atque hydro tandem obluctatus acerbo
Infernas penetras ſedes, & morte ſubacta

Vivis adhuc vita meliore, animaſque piorum
Carcere perfracto Erebi vaſtator ab umbris
Eripis, & tecum cœli alto in culmine ſiſtis.
   Tu leo promiſſus magni de ſanguine Judæ
Naſceris ille, maliſque venis occurrere noſtris.
Vincis io! & magna vi vincula noſtra refringis,
Vincula, queis ſibi nos addictos hoſtis habebat;
Atque triumphatum compeſcis viribus Orcum.
Quique modo informi leto ſine honore jacebas,
Jam pulcher viſu, jam formoſiſſimus ore
Priſtina divini præ te fers ſigna decoris,
Atque agis inſignem repetens ſupera alta triumphum:
Qualis ubi exutus ſenium, nitiduſque juventa
Puniceis ſurgit Phœnix a funere plumis,
Jamque ſuos adit Æthiopes, Indoſque reviſit;
Circa illum volucres variæ comitantur euntem,
Et vario indulgent cantu, plauſuque ſequuntur.
   Tu lapis, informi primo quem mole jacentem
Projecere viri, neque eum inter lævia ſaxa
Miſcuerunt operi, mox ipſa in fronte locatus
Ædibus in ſummis, qua prominet angulus extra,
Parieti utrique datus validis compagibus omne

Nectis

Nectis opus, totaque nites ſpectabilis arce.
Nec tamen hic indefenſos nos deſeris unquam;
Uſque foves præſens, & amico numine firmas,
Noſque mari in vaſto tot tempeſtatibus arces;
Nec ſinis abruptis victa rate obire procellis.
Tu pelagi velut in medio firmiſſima cautes,
Quam neque convellunt venti, neque fluctibus undæ.
Hac ſuper alta novæ poſuiſti mœnia genti,
Quæ totum daret aucta tuis ſub legibus orbem.
Hic adeo feſſis ſtatio tutiſſima nautis;
Huc, quæ ſæpe mari in medio noſtra ardua puppis
Æſtuat inſanis ventorum exercita flabris,
Se recipit, temnitque minas & murmura ponti.
Uſque invicta ſilex te ſævis objicis undis.
Impetus huc omnis, illiſaque frangitur unda:
Objice quo defenſa, licet vi crebra fatiſcat,
Tuta tamen ponto nunquam cava mergitur alnus.
Tu nos, olim ut pollicitus, non deſeris unquam:
Tu nos de cœlo præſens paſciſque tegiſque:
Sufficis æternæ tu nobis pabula vitæ.
Tu noſter victus, tu nobis pabulum & eſca,
Tu cœlo ros concretus demitteris alto

Sua-

Suavis, & optatos referens cuique ore ſapores.
Tu nobis liquidæ emanas fons vivus aquai:
Flumine ab æthereo ſemper ſitientia labra
Noſtra rigas, largumque in nobis efficis amnem,
Cujus rurſus aquæ ſalit uſque ad ſidera curſu
Impetus, & ſuperum lætantem temperat urbem.
Abs te omnis vis noſtra oritur, vigor omnis abundat,
Noſtraque ſiqua, tuo firma eſt in robore, virtus.
Tu velut in campis latis uberrima vitis
Brachia protendens, nos ceu qui plurimus inde
Palmes agit ſeſe, laxiſque effundit habenis,
Et gravidus circum nitidis exuberat uvis.
Tu fortunati abſtruſus theſaurus Olympi,
Aurum ubi coelicolum, & gemmæ ſervantur, & omnes
Coeli claudis opes ditiſſimus, atque recludis.
In nos uſque etiam mortales largus inundas:
Huc omnis pleno dimanas copia cornu.
Abs te omnis auri vis atque opulentia abundat.
Quod ſemel æterno longe ante exordia rerum
Munere conceſſit genitor tibi, conditor orbis,
Semper habes, nec cum hic terrenos induis artus,
Amittis quicquam decoris coeleſtis in æthra.

Non

Non te adeo intactæ claudebant viſcera matris
In terris, ut non quoque in æthere luce micares
Idem eadem, æterno genitus ſine matre parenti.
Nec minus, ac prius æthereo Deus altus Olympo
Regnabas cum patre, licet terraque marique
Errares homines inter mortalia curans,
Verus ibi, hic verus, nec nos ludebat imago,
Et plagis cum te objiceres morti obvius ultro.
In te ſolus homo ſenſu tulit aſpera morte,
Nec Deus eſt quicquam lacero tum corpore paſſus:
Nam divina quidem, quæ ſimplex, quæve tuentum
Rejicit aſpectum complecti neſcia ſenſu,
Cum natura ſibi applicuit mortalia membra,
Naturamque hominum, haud maculas contraxit ab illis,
Nullaque per talem admiſit contagia nexum,
Sed penitus ſeorſum pura atque intacta remanſit,
Cui nihil omnino terrenæ labis inhæſit.
Diſſimiles ſpecies naturæ utriuſque repugnant.
Sicut ubi immundas Sol lambit lumine foſſas,
Tetra ubi proluvies grave olet cœnoque fimoque,
Non tamen effuſi radii, dum ſordibus errant,
Infuſas ducunt ea per commercia ſordes.

Rurſum igitur ſolito pariter ſublimis honore
Regnas, humani præ te fers corporis artus
Amplius, intacta quos traxti e virgine naſcens
Filius omnipotens patris omnipotentis, & hæres.
Sed quod erat mortale olim, & violabile corpus,
Nunc immune necis ſtellas ſuper emicat omnes,
Præſulgenſque novo premit ipſum lumine Solem.
Quæque tuos anima acceſſit divinitus artus,
Formari inciperes ſanctæ cum matris in alvo,
Numinis inſolito tecum dignatur honore,
Feliceſque animas longe ſupereminet omnes,
Tecum una imperium cœli omnipotentis adepta.
Namque tibi, quæcunque uſquam potis eſſe, poteſtas
Omnis ubique data eſt cœlo, terraque marique,
Omnia ut æterna ditione in ſecula frenes.
Inſuper inſigni es genitoris munere adeptus
Præclarum & dictis non enarrabile nomen,
Inſolitum, evectum ſuper omnia nomina nomen,
Quod cœlum telluſque tremunt, atque infera regna,
Suppliciterque uni genua accurvantur ubique.
Idem etiam, effœto cum venerit ultima mundo
Tempeſtas, rapidis qua flagrent omnia flammis,

Mor-

Mortales iterum miſſu genitoris in oras
Advenies, hominum ut vitas & crimina quæras,
Pro meritiſque voces ad pœnam & præmia quemque.
Te genus humanum aſpiciet fulgere per auras
Aereas fulva in nebula, quem mille ſequentur
Sanctorum hinc atque hinc acies cœtuſque volucrum.
Quatuor ære cavo ventos de partibus orbis
Omnibus humanum genus huc excire jubebis;
Omnibus innumeræ gentes a finibus ibunt
Magnum ad concilium, non tantum corpora viva,
Verum etiam quondam defuncta cadavera vita,
Oſſaque ab exeſis ſurgent rediviva ſepulcris,
Atque iterum blandæ data inibunt limina lucis.
Mille hominum hinc illinc acies, novaque agmina ubique
Occurrent tibi per volucres liquidi aeris auras.
Interea magni ſimulator judicis hoſtis
Seditione potens multos ſub imagine falſa
Ludet, & abductos recto ſub ſigna vocabit,
Atque tibi infeſtas contrarius inſtruet alas:
Quem verus mundi pro talibus arbiter auſis
Turbine corripiens terræ ima in viſcera condes.
Ut vero genus humanum tot millia campis

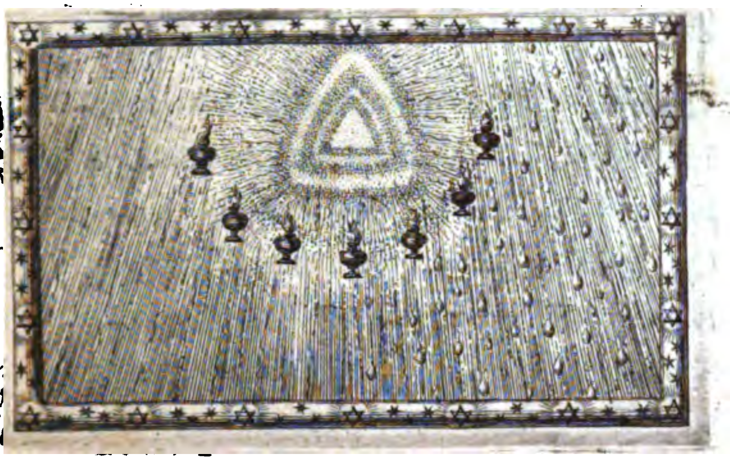
Inſtiterint latis, victor medio ipſe theatro
Secernes, dextraque pios in parte locabis,
Læta gregem ceu paſtor agens in paſcua mites
Matutinus oves ſemper ſejungit ab hœdis;
Læva autem coges ſontes miſerabile vulgus.
Tum cœlum quoque ſigna dabit; tum cardine rupto
Axis uterque loco abſiliet, ſtellæque ferentur
Æthere præcipites: tum Sol ferrugine tectus
Protinus amiſſa ceu mœrens luce latebit,
Lunaque obiſſe ſuum mirabitur obruta lumen.
Omnia noctefcent tenebris caliginis atræ.
Tum flammæ ultrices vibrataque fulgura cœlo
Corripient ſubitis mortalia cuncta favillis.
Ardebunt fontes: ardebunt flumina & alta
Æquora, flammeſcetque auris candentibus aer,
Et veter extremos conſidet mundus in ignes.
Tum cœlo lignum venerabile ſideris inſtar
Fulgebit noſtræ monumentum inſigne ſalutis,
Æthere mixta comas ramis felicibus arbos.
A læva ſontes, & quos ſcelera impia damnant,
Ibunt infernos Erebi flammantis in ignes,
Omnes, ut ſua quemque prement commiſſa, cremandi.

Dex-

Dextra autem inſontes, quorumve oblita piacla,
Digrediens terris tecum ad tua regna vocabis,
Felicem quemque in ſedem, quam cuique paravit
Protinus a prima pater æquus origine rerum,
Inſignique vehes victor ſuper aſtra triumpho.
    Salve vera Dei ſoboles, rex ætheris idem,
Bis genite, humani generis certiſſima ubique
Spes atque indubitata ſalus, lux aurea mundi,
Nobiſcum Deus, interpres ſuperumque hominumque!
Tu capitis noſtri gemmis contexta corona,
Ipſum tu caput, & decus omne & gloria noſtra,
Tu rex, tu noſtri dux agminis inclytus ille,
Quem metuunt infernæ acies gens æthere pulſa.
Tu cuſtos vigil, & magni tu paſtor ovilis:
Tu medica arte potens, qui vulnera noſtra mederis.
Tu via, tu veri vis, tu te vita ſecutis.
Tu noſtri fundamentum templi atque columna,
Templum ipſum & cœlo contermina vertice turris,
Perque gradus ara aſſurgens, atque ſacerdos.
Janua tu, ac reſerans cœli penetralia vectis:
Tu ratis & portus, tu lex, tu legifer ipſe.
Tu folia evolvis ſignato in codice clauſa,

Abſtru-

Abſtruſaſque notas, ſeptenaque clauſtra reſignas.
Tu nobis noſtra averſum ob commiſſa parentem,
Et mala pro meritis cuique haud toleranda parantem
Concilias bonus, atque tua pro gente precando
Uſque aſſurgenti te comminus objicis iræ,
Vulneraque obtendis, quæ quondam es corpore paſſus
Deditus, & laceros pro nobis detegis artus.
Tu patris admotus dextræ, ſubnixus eodem
In ſolio immenſum conſorti numine mundum
Majeſtate eadem, paribus frenatis habenis:
Omnia perpetuo afflantes recreatis amore:
Omnia concordi reparatis ſecula nutu.
A genitore fluit per te vis omnis amoris,
Mutua quo inter ſeſe & amant, redamantque beati
Cœlicolæ, inque vicem mortales: ſpiritus ille,
Qui mare, qui terras, qui cœlum numine complet,
Vobiſcum Deus ipſe etiam, tres ordine certo,
Numen idem, tres tergemino Deus unus honore,
Maximus, optimus, omnipotens in ſecula regnas.

SPIRITUI SANCTO,

DEO OPT. MAX.

AN Deus in nobis? quid nos mortalibus oris
Sevocat ô, noſtraſque rapit ſuper æthera mentes?
Non ea vis opis humanæ, non pectoris hujus:
Deſuper extimulat numen; Deus inſidet ipſe,
Intus agit Deus, & noſtro ſe pectore verſat.
Hoc duce mortales fines tranſcendimus aptis,
Cognatiſque animis cœlo ſupera alta tenentes.
Hoc ſine proſtratique ſolo, in tenebriſque voluti
Jactamur, nec mens nobis ignobilis altum

Quic-

Quicquam agitat; quicquid recti ſanctique movemus
Hoc manat de fonte; boni hinc fluit omnis origo.
Hoc de Sole oritur lux, hoc de lumine lumen,
Quo fruimur, quo nos ſupra nos tollimus acti,
Hoc uno afflati præcordia ab igne calemus.
Si nunc ille meis ſeſe implicet oſſibus ignis
Plurimus, & ſancto me coeli incendat amore:
Si lux illa meis oculis ſe lumine largo
Explicet, & nubem de pectore differat atram,
Quo me tollere humo valeam, & ſublimia coeli
Rimari, quo fas acie ſit cernere coram,
Unde ea vis ipſa, unde calor, quo fonte redundet
Indeprenſus amor, qui tanti luminis ortus.
Si mihi nunc ipſum referet ſe denique numen,
Seque ſuumque initum primumque ab origine fontem.
Fallor? an ille ruit calor? ecce! mihi artubus ardor
Ingruit; ante oculos lux en! mihi plurima oberrat.
Unde nova hæc ſpecies? unde hæc tam clara repente
Tempeſtas? jam tollor humo, jam plurima nubes
Rareſcit, ſolvitque aciem, tenebræque dehiſcunt.
Jam videor (liceat dictis res pandere opertas,
Quiſquis es, ore tuum ſit fas recludere numen)
Jam videor, qua ſiderei plaga lucida coeli,

Vera

Vera ubi pax, ubi ſumma quies, ubi plena voluptas,
Cernere ſubluſtri non enarrabile lumen
In nebula, immenſum radiis quæ circuit orbem:
Luminis in medio regem ipſum ardentis Olympi
Ingentem, immenſum, miro ſplendore prementem
Omnia, & humanos ſtringentem lumine viſus.
Omnia majeſtas replet: omnia gloria obumbrat.
Propter eum ſedet en! natus patris unica proles
Æterni æternus, pariter ſine ſtirpe, ſine ullo
Semine, principioque carens, & temporis exors,
Quem pater uſque alta ſe in ſemet mente reflectens
Ipſe ſuæ æternum concepit imaginis inſtar,
Arcanum ſeu ſub tacito nos pectore verbum
Concipimus, quod mox linguaque ſonoque receptum
In vocem formetur, & extra rumpat in auras.
Ambobus par majeſtas, par gloria, & unum
Numen idemque, quod eſt genitor, pariter quoque natus,
Unum ambo, æternus pariter, immenſus uterque,
Omnipotens & uterque, orbis fabricator uterque.
Nil patris ſine, nil nati ſine numine cretum.
Ecce! autem ulterius: quis tanti luminis ardor?
Mira oculis mihi ſe facies nutantibus offert.
Hic ego totum aciem cuperem me vertere in ipſam,

Inque oculos, tenuemque in mentis ſimplicis auram,
Res incomprenſas ſenſu quo cernere poſſem.
Quis porro tantis radiis globus igneus ille
Circuitu longo amplexus cœli aurea templa?
Ut procul abſiliunt flammæ hinc atque inde coruſcæ!
Ut porro abſiſtunt ſcintillæ! ut & ignis anhelat,
Et facibus crebro emiſſis fluit aureus imber!
Quam placida mihi demulcet præcordia flamma!
Quam mira mihi pertentat dulcedine pectus!
Aut me animus fallit, mentemque inſomnia ludunt,
Aut domus hæc ſancti fornaxque & fomes amoris.
Huc omnis conflatus amor, conflata voluptas
Omnis, & ex omni conceſſit gratia cœlo.
Nam quis tertius ille, micat qui propter utrumque,
A genitore fluens per natum numine juncto?
In mediis vix apparet ſplendoribus aurea
Nube, mea prohibet quæ lumina, circumfuſus.
Quam ſimilis, parque ambobus! quam numine compar!
Hic Deus hic, ni fallor, adeſt, quem denique quæro,
Quem ſequor, humana quem tendo expromere voce
Implentem maria & terras cœlique profunda
Numine, & amplivaga recreantem protinus aura,
Non factum, genitumve, nec ullo auctore creatum

Pro-

Profluit ecce! patris natique e numine eodem
Numen idem, ſemetque ideo procedit ab ipſo
Numen idem, calor omnipotens, diffuſilis aura
Perpetuo itque reditque reciproca, mutuus ardor,
Amborum communis amor; hic aureus ille
Halitus: hic Deus ille, hic amor, quo cuncta creata,
Omnia quo conſtant, quique omnia condita ſervat,
Et maria & terras auraſque & ſidera cœli,
Atque homines, & quæ ſub cœlo animantia vivunt,
Quadrupedum genus, & volucrum, vitaſque natantum,
Graminaque & ſtirpes, animaque carentia ſaxa,
Erutaque effoſſa tandem tellure metalla,
Omnia quæ in nihilum redeant collapſa repente,
Suſtentata fuant niſi tanti numinis aura.
Hic amor eſt, quo mortales regnator Olympi
Proſequitur bonus: hic idem, quo nos quoque contra
Grati illum ardemus, quo ſe ſuperique homineſque
Mutua amant inter ſeſe pietate foventes.
Hic amor eſt cœli, terrarum hæc mutua flamma
Cuncta fovens, noduſque tenax, & amabile vinclum,
Cœleſtum vis magna, Dei immemorabile donum.
Hinc omnis pietas, hinc omnis denique virtus,
Aura potens, amor ignipotens, ſpirabile numen,

Spiritus ipſe, tui apparent veſtigia ubique
Numinis ampla, tuum eſt quodcunque, ubicunq; videmus.
Tu patris æterni virtus, tu dextera, & ipſi
Tu digiti, quibus immenſum fabricavit Olympum
Rerum opifex, quibus ingentem per inania librat,
Et circumfuſo ſuſpendit in aere molem,
Cuncta tuis elementa ligans contraria vinclis;
Muneribuſque tuis paſſim plena omnia abundant.
  Cum pater omnipotens cum nato immania mundi
Mœnia conſtituens cœli procuderet orbes,
Tertius ipſe aderas (neque enim diſtractus ab illis)
Omnia componens; jam tum aurea luce coruſcus,
Summa equitans levibus mulcebas æquora flabris:
Jam tum purgatis liquentem fluctibus undam
Flamine luſtraſti, quæ dehinc mortalibus ægris
Elueret prima contractam ab origine labem,
Unde ſalus animis proavita fraude ſepultis.
Inde rudes illi prima illa a ſtirpe parentes
Terrarum obliti cœpere ad ſidera mentes
Tollere, mortalemque hominem deſueſcere, puro
Pectore concepto per te jam deſuper igni,
Et peragrare acie cœli ſublimia templa
Admiſſi ſuperæ depaſci lumina lucis,

Vim-

Vimque Dei paulatim animis ſentire latentis
Occultam, ingentem: tum veri pectore pleno
Cernere venturos caſus, longeque remotos
Veridica populis porro prædicere voce.
Hinc ſacri tripodes, hinc ſancta oracula Divum;
Hinc Solymi vates numeris arcana locuti,
Carminaque ediderunt diæ præſaga Sibyllæ.
Idem a ſtirpe feros, & duro pectore agreſtes
Erudiens ſubito egregias divinitus artes,
Inſtruis, atque loqui docto das ore repente,
Et cauſas orare, & ſanctas condere leges.
Nam genus humanum terris extollere ab imis
Ad coeli jubar, & ſuperis adjungere tendis,
Nubiferoque vehis nos aere in æthera purum;
Nec quiſquam ſanctis excluditur ætheris oris
Aut fato adverſo, aut alicujus numinis ira
Debitus æternis mundi ante exordia pœnis.
Cum primum dias exorti luminis oras
Viſimus antiqua ſuffuſi labe parentis,
Qui ſeſeque ſuumque genus corrupit in ævum,
Immemor heu! nimium promiſſi fœdere pacti,
Indecores cœlo vix lumina tollimus ægre,
Proſtratique ſolo ſine ſpe, ſine honore jacemus

Tranſcripti

Tranſcripti infernis Erebi poſt funera flammis.
Uſque adeo veteris ſerpunt contagia noxæ.
Tu vero noſtris ubi ſenſibus aſpirare
Incipis, auxilioque venis fera corda movendo,
Admoniti incipimus paulatim agnoſcere rerum
Auctorem, regemque hominum ſuperumque fatentes
Oramus nobis facilem, veterumque malorum
Nos piget, & vitæ execramur facta prioris.
Jam magis atque magis (neque enim tu deficis uſquam)
Spe veniæ haud dubia audemus confidere rebus.
Jamque juvat, quæcunque jubent oracula, legeſque
Explorare animis, & juſſa capeſſimus ultro.
Continuo ne ſint nobis facis abdita fraudi
Noſtra admiſſa tegens, & crimina noxia deles
Imbre tuo, veterumque malorum oblivia miſces,
Atque novam in nobis mentem, nova corda renatis
Sufficis, abſterſaque nitent nova cuncta ſenecta,
Et ſimul optato mentes ſuccendis amore,
Quo coelo placiti, quo digni evadimus aſtris.
Hoc ſuperum pater inſigni nos munere donat
Sponte ſua bonus, haud noſtra pietate merentes.
Non opis id noſtræ, non nobis tanta facultas:
Ni pater omnipotens ad cari vulnera nati

Reſpi-

Reſpiceret, qui morte obita mala noſtra piavit,
Humanumque ſuo lavit genus omne cruore:
Inde ſalus, operum inde omnis fiducia noſtrum.
  Ne qua tamen priſcæ ſubſint veſtigia labis,
Sponte caput ſacris de more immergimus undis,
Præſenti quas illuſtras tu numine præſens,
Et veluti inſtillas vitam hoc ſub gurgite merſis,
Unde renideſcunt animæ, velut æra coruſca
Deterſa prorſus priſca rubigine ſcabra.
His opibus firmati animi, his radicibus actis
Tollunt ſe, in meliuſque ſuis quoque viribus uſi
Creſcunt, & ſuperas per ſe nituntur ad auras;
Dum pietate ſua meriti poſt funera coelum
Concilio ſuperum, atque æterna pace fruantur.
Hæc promiſſa piis animis uberrima merces;
Præmia tanta manent tam parvo parta labore.
  Te ſine nil tamen audemus, nil poſſumus ipſi,
Et benefacta parum valeant ſine numinis aura
Noſtra tui: non tantum animos impellere noſtros
Incipis e tenebris revocans in lumen apertum
Sponte tua, haud meritis noſtris (a te omnis opum vis
Noſtra oritur; noſtri tu fons & cauſa vigoris)
Verum etiam mox ipſe juvas comes additus uſque,

For-

Fortunaſque tua noſtros virtute labores.
Ac veluti areſcant herbæ, ſilvæque comantes
Intereant, niſi mater alens radicibus imis
Sufficiat vires occultaque pabula tellus:
Sic noſter ſine te vigor, & vis deſinat omnis
Hauſta cito, incaſſumque fluant ſine fruge labores.
Mille animis ſeſe objiciunt diſcrimina noſtris:
Mille nocent peſtes, occultuſque imminet hoſtis
Semper, & egregiis hominum invidet additus orſis.
Quot ſcelerum facies, tot nobis retia tendit,
Tot laqueos: quis enim queat hos evadere caſſes?
Aſt ubi noctipotens manus haud ignara nocendi
Incautos petit inferno ſummiſſa barathro
Lucifugæ peſtes, tetræ ſine corpore vitæ,
Intentantque dolos, nobiſque illudere doctæ
Nituntur recto captas abducere mentes;
Ilicet ipſe ades, & medio in certamine feſſis
Affulges, retegiſque dolos, atque irrita frangis
Tentamenta, tuoque magis nos numine firmas.
Omnibus auxilio es, ſatis omnibus unus ubique
Diditus, & gentes paſſim diffuſus in omnes.
Nec quenquam tu muneribus bonus eximis ultro
Ipſe tuis; omnes invitas, allicis omnes,

Omni-

Omnibus incutiens blandum in præcordia amorem.
Infelix, qui te non audit crebra vocantem,
Pulſantemque diu; duro ſed corde reluctans,
Sed tua juſſa negans clauſas dimittere in aures
Ah! miſer oblato ſeſe ſubducit amore,
Ipſe ſuis obſtanſque bonis, lucemque peroſus.
Quo monitus te quiſque libentius audit, eo illi
Semper ades, propiorque, & numine largius imples;
Et cui tu ſemel indulges, non deſeris unquam,
Seſe ſponte ſui niſi deſerat immemor ipſe
Heu! nimium infelix, ab ſemet proditus ipſo.
Nam ſimul atque animus maculis ſe infecit aberrans
Curriculo huc illuc palanti corde, relictis
Limitibus, ſuperum ac recti contemptor, & illex,
Continuo fugis, ac polluta ab ſede recedis.
Perſentit miſer ille tuum evaneſcere numen,
Omniaque in pejus ruere, & retro acta referri,
Et magis ac magis uſque obtuſa rigeſcere corda.
Qui modo ſidereo tendebat lumina cœlo
Arrectus penetrans acie ſublimia Olympi,
Colloquioque fruens ſuperum, nunc obſitus umbris
Obſcuris, atque ora ſolo teterrima preſſus
Serpit humi, in cœnoque gravi ſine honore volutat,

Cunctaque ſe circum tenebris nocteſcere cernit:
Qualis, qui modo conſpectis tendebat in armis
Actus equo prima ſignans intonſa juventa
Ora puer, forma ante alios pulcherrimus omnes,
Si, cum primum caſtra ſubit, forte acta ſagitta
Hoſtis ab aggeribus candentia pectora fixit,
Volvitur: ora modis tabeſcunt pallida miris:
Labitur omnis honos, fugit omnis gloria formæ:
Et modo qui toto ſpirabat corpore amorem,
Nunc gravis aſpectu eſt, auraſque inceſtat odore.
Sic animus te præſenti nitidiſſimus olim,
Te fugiente, ſitu, ac tenebris involvitur atris
Decolor, atque omni formæ ſpoliatus honore.
Sic olim, qui matutini ſideris inſtar
Larga miniſtrabat radianti lumina cœlo
Lucifer ille chori caput alitis & jubar, alto
Excuſſus cœlo, lucemque exutus in ima
Conjecit ſeſe, & nigris immiſcuit umbris.
Fortunatus & ille, Dei quem filius olim
Unicus in partem regni, ſortemque locarat,
Biſſenos inter proceres lectiſſimus ibat:
Verum ſponte ſua dejectus culmine tanto
In præceps ruit abs te te ſine luce relictus:

Tanta

Tanta tui immemorem ceperunt tædia amoris.
Non tamen, ut primum te quiſque avertitur, illum
Deſeris omnino longa irrevocabilis ira;
Sed longe obſervas, tendat quocunque ſecutus,
Atque iterum atque iterum mulces, nec deficis unquam:
Ac veluti genitrix puerum, qui plurima fugit
Conſcius ob malefacta domi, ſeque abdidit altis
In ſilvis nunc huc errans, nunc avius illuc,
Proſequitur pia, & incaſſum veſtigia pone
Obſervata legit: precibus nunc allicit illum,
Nunc commota minas addit, ſi forte lateſcens
Audiat, & voces incertas irrita jactat:
Quam metuit neve eſca feræ, neu præda latroni
Incomitatus eat, torrentiſve incidat undis!
Haud ſecus averſa ſiquis te mente reliquit
Ah! miſer, oblituſque ſui, ingratuſque ſalutis,
Proſequeris, rurſuſque vocas, rurſuſque remulces
Averſum, invitumque trahis: ſi forte vocatus
Audiit, indoluitque admiſſis crimina faſſus,
Luſtratuſque ſacerdoti commiſſa piavit,
Protinus inſinuas illi te, iterumque reviſis,
Sopitoſque juvat rurſus ſuccendere ſenſus,
Fœderaque ablutis maculis in prima reponis.

Nec ſemel id ſatis: at quoties te avertitur ille,
Te toties ultro averſo placabilis offers:
Eſt veniæ locus uſque, & habent peccata regreſſum;
Nec requies, donec vitæ labentibus annis
Ultima cuique dies moribundi advenerit ævi.
Tantus amor noſtri, tantæ cuſtodia curæ.

Fortunatam animam! macula cui contigit omni
Deterſa afflari tam ſancta deſuper aura,
Cui datur incendi tam ſancto deſuper igne,
Semper & in dulci flagrando vivere flamma.
Illa Deum, Deus illam ultro bonus ardet, amantique
Indulgens ultro dulcem reſpondet amorem.
Quicquid agit, fluit inſolita dulcedine amoris;
Semper amat tecum, dulcique in amore quieſcit:
Tota in amore, parum curans mortalia, fixa eſt.
Nec potis eſt ipſum tam ſanctum numen amare,
Quin quoque mortales juncto ſimul ardeat igne.

Ante alios tamen ô! felices, terque beatos,
Atque quater, gravida qui te genitricis in alvo
Hauſerunt, neque dehinc in dulces luminis oras
Exorti excuſſere tuum de pectore numen,
Sed culpæ exortes, & vita puriter acta
Servavere tuum intacti ſub funere munus.

Id

Id paucis conceſſum autem, quos æquus amaſti,
Et quibus eximia indulſiſti numinis aura.
Non tamen, excepto divini corpore nati,
Te tam præſenti quiſquam unquam numine paſſus,
Quam quondam Judæa genus, pulcherrima virgo,
Quæ ſuperum puro concepit ab æthere regem
Semine de nullo, nullis temerata hymenæis.
Munere tu ſolus functus thalamique torique
Virgineam impleſti fœcundis flatibus alvum.
Huc omnis vis, huc æſtus profluxit amoris,
Erupitque ingens totis fornacibus ignis.
Quo vero aggrediar poſt matrem carmine, quanto
Numine, quam largo torrente undaveris ipſos
In partus? mecum hic fandi vis victa laborat,
Verbaque res ſuperat, majoraque viribus audeo,
Ardua, inacceſſa, & nulli conceſſa priorum.
Quanto animus, qui numen erat, flagraſſe putandus
Igne intus, toto cum dulcem corpore amorem
Jactaret! quacunque viam ſpectabilis ibat
Huc, illuc circum ora ferens gratiſſima cœlo,
Omnia inundabant mira dulcedine, amabant
Omnia, non ipſi montes ardore vacabant,
Uſque adeo occultos afflabas ſenſibus ignes,

Et

Et lætos membris haud ulli viſus honores.
Olim etiam apparens oculis mortalibus olli
Luce palam, cunctiſque videntibus affulſiſti
Præpetis in faciem collectus, & alba columbæ
Ora gerens, mira de cœlo voce ſecuta.
Poſt iterum te mortales mortalibus ægri
Conſpexere oculis maniſeſto numine ferri,
Cum ſonitu cœlo illapſum ſub imagine flammæ
Multifidæ, linguis veluti vibrantibus aureis,
Terrificiſque locum impleſti ſplendoribus omnem.
Filius omnipotens patris omnipotentis ut olim
Pollicitus fore ſidereas rediturus ad arces,
Ut pro ſe in terris ſua deinceps munera obires,
Nec nos in tenebris volvi paterere relictos.
Protinus ecce! viri calefacti numinis igne,
Qui modo morte ducis proſtrati cuncta timebant
In latebris, nunc intrepidi mira ore loquuntur,
Mira ſonant: varias linguis, longeque remotas
Inter ſe gentes imitantur munere vocis,
Uno eodemque ſono diverſo more locuti.
Agnoſcunt populi patriæ commercia linguæ,
Verbaque, quiſque ſuæ, atque eadem diſcrimina vocum.
Quique modo indociles vitam piſcoſa ſecundum

Flu-

Flumina venatu tenui ſine more trahebant,
Edocti nunc mira canunt præcepta per urbes:
Continuo penetrant aulas & limina regum,
Contra ſtare auſi ſoliorum edicta ſuperba,
Biſſenique, hominum genus id, te præſide freti
Extincti ducis, ac devicta a morte reducti
Nobile per gentes omnes vexere trophæum,
Et factum egregium totum ſparſere per orbem.
Inde alii, atque alii tanto pro nomine vitas
Effudere alacres in aperta pericula euntes.
Atque ita terrarum totius protinus orbis
Tam varias linguis gentes quam moribus omnes
Junxiſti, ut populus iiſdem ſub legibus unus
Extemplo fieret, ſtudiiſque & amore coirent.
Hac homines tu pace ligas, iis nexibus unum
Efficis, & vinclo nectis fera corda tenaci.
Infelix domus illa, urbes cœleſtibus illæ
Inviſæ, quas igne tuo non plurimus afflas.
Tu placidam per corda ſeris mortalia pacem,
Blandaque mortali præbes ſolatia vitæ
Lætitia ingentem perfundens undique mundum.
Per te odia & lites, per te fera bella quieſcunt:
Tu pacem regeſque inter populumque patreſque

Con-

Concilias: das te in medium, & ſacra foedera ſancis:
Tu thalamos ſocias, nova tu connubia jungis,
Quæque homines pacta inter ſe, conventaque firmant,
Ipſe ligas, propria ut maneant compagibus arctis.
 Quodcunque incipimus recti, quodcunque paramus,
Aſpicis, & curſu in medio noſtra orſa ſecundas,
Nec quicquam ordimur, niſi nomine rite vocato
Ante tuo, ſtratique ſolo, genibuſque voluti
Auxilium, atque tui flammam imploramus amoris.
Ipſe venis: tu pectoribus mala gaudia noſtris
Excutis, abſtergiſque animos, puroſque reviſis,
Et nos largus opum dono ſeptemplice lætos
Inſignis, noſtraſque vehis ſuper æthera mentes.
Tu matutinus, tu veſpertinus, & imber
Aureus ille venis coelo ſitientia corda
Noſtra rigans, lætiſque feracia frugibus exples.
Cum ſeſe objecit nobis res dura repente,
Hæremuſque diu ancipites, animiſque labantes
In tenebris verſamur, ades lux protinus, & nos
Inſtruis, ac mentem pulſa caligine luſtras.
Nec cunctaris, ubi triſtis præcordia moeror
Noſtra premit; ſolator ades, dulcemque profundis
Lætitiam moeſtis, & gaudia mentibus affers,

Terroreſque animis arces, & numine amico
Pectora demulcens pulſa formidine firmas.
Inſuper & nobis quæcunque, ubicunque pericla
Objiciunt ſeſe, nuſquam nos deſeris ipſe,
Nuſquam abes, & duce te caſus evadimus omnes.
Salve hominum pax & requies, divina voluptas!
Huc ades, atque tuum populis innecte calorem.
Siquando validis hominum fera pectora flammis
Flagraſti, & rapidis fervoribus indulſiſti,
Nunc opus igne tuo, noſtras ſuccende medullas
Acrius, & totis nobis incumbe caminis.
Aſpice mortales quam denſa nube premantur,
Aut quibus in tenebris jaceant, quo frigore ſegnes
Algeſcant animi priſcæ pietatis inanes.
Incipiant flammis deſueta caleſcere corda,
Et cœlum aſpicere, & jucundum cernere lumen,
Exutique dolos recti accendantur amore
Rurſus, & ad priſcas referant ſe moribus artes.
Præcipue tamen obſcura caligine merſa,
Quæ ſanctum everſis Germania numen ab aris
Expulit, & cœlum ſceleratis provocat armis,
Luce tua verum agnoſcat luſtrata, nec ultra
Sæviat, at veteri pietate reſuſcitet aras,

Unaque nobiſcum ſit ei ſententia concors.
Quod ſi ſponte tuis ſtimulis parere recuſat,
Et lucem refugit, furiiſque inſiſtit in iiſdem;
Sit noſtros ſaltem reges divinitus inter
Jam jam aliquis pariter pietate inſignis & armis,
Cui largo infundas divinum numine robur,
Atque habilem pariter membriſque animiſque vigorem;
Quo ſeſe præſtans animi patienſque laborum
Audeat indomitis urgenti opponere bello,
Atque armis petere, atque malo ad meliora vocare,
Ac ferro late ſerpentem excindere peſtem:
Ut coeant animi, & ſtudiis communibus acta
Nobiſcum tendat gens effera, ſentiat unum.
Siqua tamen lapſis contagia moribus obſtant,
Et vetus in nobis virtus elanguit illa,
Illa, prior qua fama ætas ſuper æthera adibat,
Irrepſitque ſitus dejectis legibus ater;
Rurſus noſtra tua recaleſcant pectora flamma,
Huc jace ſancte tuis tedam e fornacibus unam,
Quæ totum accendat ſanctis ardoribus orbem.
Nos primum pete, qui in ſedem convenimus unam,
Saxa ubi depreſſum condunt prærupta tridentum
Hinc atque hinc variis acciti e ſedibus orbis;

Ut

Ut ſtudiis juncti atque animis concordibus una
Tendamus duce te freti ſuccurrere lapſis
Legibus, & verſos revocare in priſtina mores.
Teque ideo cœtu celebramus, & ore ciemus,
Sancte veni; penitus te mentibus inſere noſtris
Aura potens, amor omnipotens, cœli aurea flamma.

JESU CHRISTO
OPT. MAX.

ET ſolus late locus eſt, & fletibus aptus,
Et rediit, qua non mœſtior ulla, dies:
Ipſi etiam montes, denſæ hac in rupe cupreſſi
Ipſæ etiam querulo vertice flere jubent.
Tunc etiam ſilices durum ſenſere dolorem,
Et rupti ingenti diſſiluere ſono.
Tunc etiam — ſed jam erumpit mihi pectore fletus,
Et lacrymas oculi fluminis inſtar agunt.
Flere juvet ſaltem, lacrymiſque explere dolorem,
Quando aliud nihil eſt quod tibi perſoluam.
Mutua nec ſatis eſt, vitamque rependere vitæ,
O! qui noſtra tuo funere damna levas.

Nos patris æterni noſtra irritavimus iras
 Fraude; cruore tuo tu probra noſtra lavas.
Nos dulces vetita decerpſimus arbore fœtus;
 Diſtentus dira tu trabe furta luis.
O! nimium noſtros nimium miſerate labores,
 O! noſtri nimium, nil memor ipſe tui.
Non genus humanum, non mundi machina tanti,
 Non tanto merces digna labore fuit.
Scilicet æterni proles æterna parentis
 Factus homo, ſontes ne moriamur, obis?
Quem pater ipſe ſui ſine origine, concipit inſtar,
 Dum ſeſe æterno cogitat usque animo.
Me miſerum! quæ te pietas, pulcherrime rerum,
 Tam nova, qui quæſo, tam novus egit amor?
Ah! ſat erat te ſidereis de ſedibus actum
 Tædia virginei longa tuliſſe uteri,
Aut hinc mortales eductum in luminis auras,
 Cum pecore agreſti delituiſſe caſa:
Inde vagum huc illuc noſtros adiiſſe labores,
 Dum mundum ad leges & nova jura vocas.
Neve ignominias memorem, aut quæ plurima inultus
 Paſſus es indigno corpore ludibria.

Hei mihi! non avibuſve feriſve cubilia deſunt;
At rerum auctori deſit ubique locus.
Sola fuit, tibi quæ nodoſis roboribus crux
Heu! nimium durum præbuit hoſpitium.
Hæc fuerat ſervis pœna olim, hæc furibus æqua,
Quos tecum cerno mortem obiiſſe parem.
Quæ tam dira manus? quænam tam barbara porro
Gens tantum obtuſis ſenſibus auſa nefas?
Quo ruitis miſeri? qui tantus mentibus error
Inſidet? in veſtrum tenditis exitium.
Me potius, meme, qui feci, hoc perdite ligno;
Hic nihil admiſit; fraus mea, furta mea.
Tene ita cum diris pendere latronibus, omnis
Vitai curſus cui ſine labe fuit?
Qui neque contactu intemeratæ virginis alvi
Contraxti antiquæ ſigna luenda notæ:
Sed genitrix pura cœli concepit ab aura,
Nec potuit facies diſſimulare genus.
Ut ſileam benefacta, tot & miracula rerum,
Quæ non humana perficiuntur ope;
Inſigni poteras forma, & juvenilibus annis
Immiſſæ pectus reddere molle feræ.

Pul-

Pulcher luce magis, vel ſidere matutino,
Oceanus liquidis quod modo lavit aquis.
Sed quem hic te aſpicio? hæc facies tuane illa ſerena?
Hine oculi? hic roſeo gratus in ore color?
Aureane hæc menti lanugo? hoc verticis aurum
Propexum? hic toto corpore priſcus honos?
Qua modo cunque ibas, blandi nova ſemina amoris
Jactabas, dulci in ore ſedebat amor.
Huncne ego conſpicio te, formoſiſſime rerum?
Heu color! heu ſpecies quam tua facta alia!
Squalidula ut facies, ut laſſula lumina livent!
Languidula ut cervix, mortua ut ora jacent!
Non ea cæſaries, concretaque ſanguine barba,
Non eſt is plane qui modo vultus erat.
Serta tamen capiti, regiſque inſignia cerno,
Sed quæ vulnificis ſentibus hirta rigent:
Et pictum video corpus juvenile rubore,
Sed quem hauſtus flagris ſparſit ubique cruor.
Ne palmas morer, aut terebratas cuſpide plantas,
Hei mihi! quam latum pectore vulnus hiat!
Quod tulit æs, quænam haſta tuo intepuiſſe cruore?
Nec tum æs delicuit? nec fuit haſta cinis?

Cum

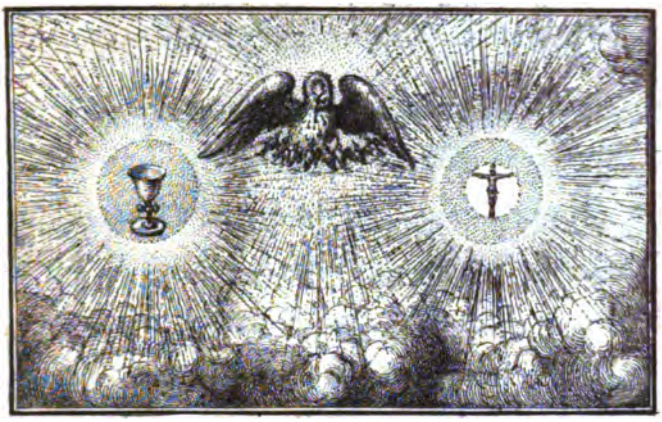
Cum Sol ipſe caput nitidum abditus obſcurarit,
Et vaſto Tellus ſit tremefacta ſinu.
Debueras Sol æterna ferrugine cœlum
Occulere, & terris uſque negare diem.
Debueras Tellus æterno percita motu
Collabi humano haud ultra adeunda pedi.
At vos monſtriferi quid tunc ô barbara ponti
Condita deſertis æquora littoribus?
Quæ vos quæ tenuere moræ? quibus abdita clauſtris
Hic nulla effuſis ſigna dediſtis aquis?
Vos tum diluvio merſas abſumere terras
Æquum erat, atque hominum fluctu abolere genus:
Nam quid enim cœlum, atque ultores ætheris ignes
Flebilibus precer hic in mea vota modis,
Cum pater & cœli, rapidi moderator & ignis,
Qui poterat flammis omnia diluere,
Ipſe ſuum natum pro nobis juſſerit ultro
Supplicium infandæ morte ſubire trabis?
Agnus eras ſacer ille, ſacram mactandus ad aram,
Pro nobis æterno hoſtia ſacra patri.
Fixum erat id cœlo, nulla pote mole moveri;
Nil Sol, nil Tellus, nil maria alta juvent.

Tu

Tu quoque te noſtræ es largitus ſponte ſaluti,
Et tibi pro cunctis dulce obiiſſe fuit:
Atque ideo orabas moriens veniam hoſtibus ipſis,
Ne foret hoc ulli munus inane tuum.
Hoc quoque nos fruimur, grato ſed amore dolemus,
Et memores tumulo ſolvimus exequias.
Tu tamen exutus quæ morti obnoxia, vivo
Sedibus æthereis corpore ſceptra tenes,
Venturus noſtras extremo tempore noxas
Quæſitum, cum res funditus igne ruent.
Aſpice nunc bonus, & dignos nos effice, quos tunc
Exemptos pœnis in tua regna vehas.

IN

IN EUCHARISTIAM.

THURA pii date thura; volet vapor ater ad auras:
Suppliciter genibus nixi advolvamur ad aram.
Numen ineſt; magni præſentia numinis inſtat:
Chriſtus adeſt, veroque animis ſe corpore noſtris
Terrenam in ſpeciem veſcis ſub frugibus offert,
Mortaleſque fugit cruſti ſub imagine viſus.
At vero, quod non oculi ſenſuſque capeſſunt
Obtuſi comprenſum, animi vis vivida ſentit
Interius, pulſaque fides caligine monſtrat
Indubitata, Dei ex ipſius vocibus orta:
Quod neque percipiant animi, niſi luminis aura

Divini evecti extulerint ſe nubila ſupra,
Oblitique hominem penitus, cœleſtibus apti.
Ergo age priſca fides noſtro ſuccurre labori;
Quod renuunt ſenſus, ratio quod noſtra refutat,
Ipſa doce, in tenebriſque tua nos erige luce
Illuſtrans, certa dum relligione parentum
Annua ſacra ferunt cives, tantoque paratu
Intenduntque vias, & textis compita inumbrant,
Hoſtia qua feſtam ducenda eſt ſancta per urbem
Ordine flammarum longo, pompaque frequenti.
Nos quoque ſolennem læti comitemur honorem:
Flore novo ſpargamus humum, fundamus odores
Veris opes varias, interque canamus eundum
Lætitiam ingentem, & ſacræ myſteria lucis,
Ut cœli quondam rex omnipotentis homo idem
Ac Deus, humanos indutus corporis artus,
Bis ſex cum ſociis epulatus nocte ſuprema
Inſolitaſque dapes inſuetaque pocula menſis
Intulerit, miranda novo de more locutus:
Utque laboratam Cererem, immedicataque liba
Fregerit, & ſociis dederit partitus in omnes,
Dilueritque merum patera libantibus eadem:
Utque omnes verbis extremum affatus amicis

Non illas de more dapes, non pocula ſueta
Teſtatus dare, ſed formam ſua viſcera in illam
Vera ac viva novis epulanda apponere menſis.
Hoc eſt corpus, ait, meus hic de vulnere ſanguis
Fundendus, commiſſa hominum qui diluat omnia:
Hoc eſte; hoc omnes haurite ex pocula fonte.
Sic facite, & poſthac ſervate in ſecula morem,
Et ſacris moniti jam nunc aſſueſcite menſis.
Nam quoties hæc verba meo mea nomine docti
Nota ſuper ſanctis repetetis frugibus ore,
Ipſe adero, totoque epulis ſubito inſerar almis
Corpore, viſceribuſque meis, & ſanguine opimo
Excipiam lætos, veteris ſolamen amoris;
Et nunquam noſtri hinc aboleſcet gratia leti.
Infelix vero, his dapibus quicunque carebit
Averſus, tanti meritique & muneris exors:
Nulla illi poſt funus erunt commercia noſtri.
Vos tamen has luſtrati animis accedite menſas,
Et manibus puris puras contingite fruges.
Eſte procul, quibus eſt fœdi mens conſcia facti;
Vita piis erit, atque eadem mors ſontibus eſca:
Uno eodemque ſalus fluet atque e fonte venenum.
Sic ait, atque ſuis manibus ſeſe ipſe gerebat,

Ipſe onus, ipſe oneris pariter moderator & auctor,
Omnes dum ſacro libamine pavit ad unum,
Factorum ac decorum monumentum inſigne ſuorum.
Quem ritum moniti mox ſervavere minores,
Libamuſque ſacrum ſacro cum ſanguine corpus:
Nam ſimul ante aram verba illa auguſta ſacerdos
Protulit ore premens, coelo dilapſus ab alto
Chriſtus adeſt, vivoque epulis ſe corpore miſcet.
Illa crediderim cœli ardua tecta ſub hora
Fervere, ſtellataſque fores, atque oſtia pandi,
Plumipedeſque acies læto deſcendere Olympo,
Et terras petere, atque aram ſe examina circum
Fundere, coeleſtique dapes ſepire corona,
Et totum effundi tanta ad ſpectacula coelum;
Dum numen ſeſe terrenis inſerat eſcis.
Non tamen omnino manifeſto corpore vulgo
Dat ſe in conſpectum, viſus tactuſque refugit
Externa tectus forma, nec crede ſapori,
Dum guſtu exploras Cererem laticeſque Lyæos
Divinum in corpus, verſoſque in ſanguinis undam.
Nam penitus re mutata manet ipſa figura,
Quæ fuit ante, manet facieſque colorque ſaporque
Priſtinus, & quamvis id ſit, quod non fuit ante,

Quale tamen fuit ante, manet, quantumque videtur,
Nil verſum exterius, ſed enim ſimile omnia priſcæ
Naturæ, ut ſpecie queat una fallere viſus
Obtuſos, dum ſola oculis & ſenſibus ipſa
Objicitur ſpecies, frugumque occurrit imago,
Quæ guſtum viſumque hominum tactumque laceſſit:
Intus Chriſtus ineſt, & inobſervabile numen.
Tum, quamvis animo atque oculis diverſa ſimul ſe
Objiciant, aliudque oculis, aliudque tuentes
Mente volutemus, tantum tamen una ſubeſt res,
Unaque vis, neque enim coeunt duo corpora in uno;
Quod ratio vetat, & prorſum natura refellit.
Haud ſecus exuvias indutus & ora leonis
Incedat ſi forte aliquis plaudente theatro,
Non duo tunc pariter conſidant pelle ſub illa
Vir feraque; at potius dicam exteriora leonis,
Interiora hominis: quid enim componere fando
Divina humanis prohibet, ſublimibus ima?
Credite mortales, menteſque abducite ab ægris
Senſibus, atque animo coelum peragrate volucri.
Credite, ne titubate; hic vera eſt corporis umbra,
Hic corpus verum, hic eſt vera cruoris imago,
Hic verus cruor, ipſe ſuimet Chriſtus imago.

Cre-

Credite mortales, animos adhibete fidemque;
Mortales genus infirmum confidite dictis
Illius, qui nec fallit, neque fallitur unquam.
Quandoquidem nihil externæ clariſſima dicta
Lucis egent, per ſeque ſuo ſe lumine produnt.
Ante mare & tellus, & coeli concidat axis,
Illius quam caſſa fide ſint aurea dicta,
Sanguine quæ moriens nobis teſtata reliquit.
Non tamen ad noſtras acies venit, hacque nigranti
Stipat ſe veluti nebula, atque obducitur umbris,
Quanta ſit ut noſtræ fidei indulgentia tectus
Exploret, non viſa jubens nos credere, ceu quæ
Luce palam ſunt uſque oculis obnoxia noſtris.
Cum tener orbis adhuc foret, ac pubentibus annis,
Jam tum relligio hæc atavos inceſſit agreſtes:
Jam tum aliquis longe præſaga mente recludens
Sacra abſtruſa rudem congeſto ceſpite in aram
Triticeos orbes & liquida vina ferebat,
Plurimaque orabat coeli converſus ad axem.
Quæ fieri humana nequeunt ope, cuncta Deo uni
Pervia ſunt, & plana; poteſt Deus omnia quando.
Ille potis mediis pueros educere flammis
Illæſos, nutuque ignem ſopire furentem.

Ille potis ſummis ferrum ſuſpendere in undis,
Ut natet, & non jam propria vi tendat ad ima.
Ille etiam, quoties penuria adegit edendi,
Millia multa hominum ſolis ſaturavit in agris,
Et Cerere e tenui ingentes conflavit acervos.
Illius imperium pavet omnis victa poteſtas:
Aſſurgit rerum natura, elementaque parent,
In quamcunque jubet migrantia ſæpe figuram.
Qui potuit liquidas in vinum vertere lymphas,
Aut virgam in colubri ſinuoſos flectere tortus,
Rurſus & in veterem formam transferre colubrum,
Non poterat ſanctum in ſua viſcera vertere cruſtum
Funditus, atque etiam forma ipſa paſcere ſenſus,
Atque novam ſubito ecce! oculis offerre figuram,
Nec ſe conjicere in miras tecto ore latebras?
Illi aliter viſum, ne viſcera forte cruenta
Humanum horreret genus, attactuſque paveret,
Dum premeret tremulam mandens ſub dentibus eſcam.
Nam ſicui veram in ſpeciem manifeſtius olim
Oſtendit ſeſe, nudoque apparuit ore,
Ac tepido emicuit ſaliens cratere fugatis
Sanguis imaginibus, ſtetit, immotuſque ſacerdos
Abſtinuit tactu, atque impaſta altaria liquit,

In ſolitam donec redierunt omnia formam.
Haud ſecus, admota qui morbis arte medentur,
Ne guſtu horreſcat languens, medicamen amarum
Melle linunt ſuper, & dulci ſub cortice condunt.
Ne vero quo liba modo, quove ordine quære
Tenuia divinos Chriſti conflentur in artus
Vi ſermonis, & omnipotenti numinis aura.
Nulli fas hominum mortali corpore ſepto
Scire ea; vix volucres norunt ſine corpore mentes
Aligerum genus, ætherei gens incola cœli.
Tantum agite, properate, ſacris diſcumbite menſis;
Divinas libate dapes, libate beata
Pocula, velatumque dapis ſub imagine numen
Concipite; intus ineſt numen, Deus inſidet intus:
Chriſtus adeſt, & nos invitat corpore veſco.
Ne dubitate; Deus ſimul hic, ſimul æthere in alto
Cunctus adeſt, ſimul hic, ſimul & quocunque vocatur:
Rite tamen templis in cunctis, omnibus aris,
Divinum dum farre pio libamus honorem.
Quodque hic, eſt & ibi pariter diſcrimine nullo:
Totus ibi, hic totus, neque eum tempuſve locuſve
Eſſe vetant, quibus haud divina obnoxia, ubique.
Quinetiam violare manu ne parcite liba

Myſtica, & in ſocios partiri protinus omnes.
Nam fragilem quotcunque in fruſta incideris orbem
Cœleſtis libi, Chriſti inviolabile corpus
Reſtat idem in cunctis, oraſque amplectitur omnes,
Nec findi in partes ullas divina poteſt vis.
Nos tamen albentem frugemque & fiſſile cruſtum,
Et liquidos latices veneramur numinis inſtar,
Non quia ſint ipſum numen color ille ſaporque,
Sed quia divini ſint numinis argumenta,
Significentque oculis, quod mens inde altius hauriat,
Quod nequeunt oculi, nequeunt deprendere ſenſus.
Atque ideo exiguo quovis in fragmine Chriſtum
Accipimus, quavis ſacrati in parte liquoris
Namq; ſubeſt ſanctum,ut nunquam ſine ſanguine corpus,
Sic quoque non ſuberit ſanctus ſine corpore ſanguis.
Nec toto hic majus, quam quæ pars eſſe videtur.
Quantus ibi, hic tantus: Deus haud includitur ullis
In ſpatiis, nec fas metiri corpora ſancta:
Omnis ibi, hic omnis, hic integer, integer illic.
Sicut ubi, quanquam ratio diverſa, liquenti
Sæpe lacu in noctem Lunæ reſplendet imago
Plurima, & hic illic ſeſe ſpeculantibus offert
Omnibus uſque eadem, atque ſui ipſa ſimillima ubiq; eſt.

Sicut item ſpeculi ſi in partes fregeris orbem,
Quicquid ab adverſo reddebat imaginis orbis
Integer, illud idem pars quælibet undique reddet,
Nec plura in toto quam mox in parte videbis.
At vero quanquam qui ſe ſub frugibus offert,
Ille idem eſt, patris æetherea qui regnat in aula,
Hic aliter tamen, atque illic, utcunque ſe habet res:
Ille idem eſt, etiam trabe qui pendebat ab alta.
Hic tamen exemptus morti vim haud accipit ullam
Artubus immortale atque impenetrabile corpus,
Cui morbi nihil officiant, algorve fameſve:
Nec toties morti locus eſt in corpore Chriſti,
Qui ſemel admiſſis pro noſtris obtulit ultro
Ipſe ſuum caput æterno ſacra victima patri:
Multa licet ſanctis toties eat hoſtia ab aris,
Et matutinis renoventur funera ſacris.
Tum quamvis, dum languentum ſervantur in uſus
Sancta adytis occluſa, ſitu conſumpta vetuſto
Interdum aſpicias, ſqualentiaque exiguus mus
Carpſerit, aut ſimiles tulerint libamina peſtes,
Vim nullam admittit tamen inviolabile corpus:
Nam rerum ſpecies ubi cœptæ peſte teneri
Pollutæ, numen ſubito evaneſcit in auram,

Cor-

Corporis exuvias laceras ſine honore relinquens:
Relliquiæ reſtant ambeſæ, ingloria ſigna.

Quæ pietas, qui tantus amor tibi, maxime rerum,
Ut Deus æterni ſoboles æterna parentis
Tam fragili ingrediens ultro pro fruge venires,
Atque homini fieres repetitis pabula menſis,
Et matutinis toties ſacra hoſtia in aris?
Hoc erat ille ſacer, qui quondam apparuit agnus
Suppoſitus pueri inſontis pro cæde parata.
Hoc erat ille, vetus quem gens epulata quotannis
Mandebat rite, ac ſolenni more ſacrorum
Cum feſtinata Cerere atque agreſtibus herbis.
Feſtinata Ceres tu nobis, tu mola adorea,
Farque pium, tu liba ſacros lectiſſima in uſus,
Liba, quibus nulli fas quondam aſſueſſe profano.
Hoc erat illa atavis deſerta per invia noſtris
Protinus e cœlo veniens errantibus eſca.
Copia nil aliud toſtæ tanta illa volucris
Deſuper inſolitum nidorem halantibus auris:
Nil aliud ros concretus portenderat ille
Dulcis, & optatos referens cuique ore ſapores.
Veſcimur hoc vere nunc cœli rore fugata
Nube palam; veros nunc iſta e caute liquores

Haurimus, lateriſque tui nos irrigat unda
Mixta mero; ſuaves miſces namque inde liquores,
Et dulci ambroſia, dulci nos nectare paſcis.
O! hominum miſerate famem, miſerate labores,
Uno cum ſatures tot cœli examina verbo
Alituum cœleſtum acies, tot millia millium.
Quæ tibi tanta fuit, rerum pulcherrime, cura?
Qui tibi tantus amor noſtri, ut tua viſcera nobis
Objiceres epulanda, dares te in pocula, in eſcam,
Quos tamen ex humili finxiſti pulvere quondam
Infirmos, decoriſque tui nihil inſtar habentes?
Tu volucris fœta illa, tuo quæ ſanguine natos,
Viſceribuſque tuis terebrato pectore paſcis.
Tu, quoties facimus, teque ultro in vota vocamus
Verborum memores, cœli ecce! allapſus ab aula
Candidus ille venis agnus, viva hoſtia ad aram,
Quam veterum portendebant oracula vatum,
Cordaque noſtra ſimul replet ecce! inopina voluptas.
Elicimus tenui liquidis te murmure ab aſtris,
Viſceribus non noſtra tuis quo viſcera alantur,
Nec tuus ut ſanguis noſtri pars ſanguinis hauſtus
Evadat; neque enim confuſo corpore in unum
Miſcentur quæ morte carent mortalibus addita.

At

At potius veluti gemmæque aurumque medentur
Corporibus ſæpe affectis, morbiſque reſiſtunt,
Non quod ea ſtomachi rapido concocta calore
Paulatim ſeſe languentum in viſcera vertant:
Sed quia vi quadam inſpergant admota latenti
Lætitiam, dulcique hilarent præcordia motu.
Sic quoque tu noſtris animis & mentibus hærens
Robur ades, vires occultaque pabula præbes,
Nec quicquam in noſtros tua viſcera digeris artus:
Sed potius nos admotus te vertis in ipſum.
Hinc primum ſpecimen deguſtant corpora noſtra
Vitæ immortalis, ſuperumque aſſueſcimus ævo:
Quippe hominum ſic diffuſus per pectora ubique
Mutua mortales concordes fœdere jungis
Æterno; quos paſcis amas, quos corpore ſancto
Refficis, uno eodemque repente in amore caleſcunt,
Et dulci inter ſe nodo juncti uſque tenentur;
Atque ita nobiſcum Deus hic mortalibus oris
Uſque manes, verti dum cœli deſinat orbis,
Olim ut pollicitus; nec habent promiſſa regreſſum.
Te duce ſecuri gradimur per quæque viarum
Aſpera, ſuſcepto te non deeſt copia victus.
Tu dux, tu comes; æterni tu copia victus:

Et quæ deficimus, tu nobis omnia ſupples.
Siqua forte labant in nobis ſpeſque fideſque,
Continuo tua nutantes præſentia firmat:
Teque omnis præſente viget fiducia noſtra,
Solis nota piis, vulgo inconceſſa voluptas.
Accedo has quoties epulas, ſubito æthera mente
Concipio, ſubito mihi ſenſus eripis omnes,
Inque tui aſpectu liquido ardens corde quieſco,
Sanctum, auguſtum, almum, cœli admirabile munus.
Qua te voce ſonem? quo te nunc nomine dicam?
Nullum te dignum reperimus carmine nomen:
Nullum te dignum verbis molimur honorem.
Salve! vita hominum, non enarrabile donum,
Deſuper illabens nova cœlo gratia aperto.
Per te melliflui rorant dulcedine montes;
Per te mellifluæ complentur nectare valles.
Omnia inexhauſto mellis torrente redundant;
Omnia amant; ſancti tu nobis pabula amoris
Sufficis, æterni tu nobis pocula amoris
Ipſe amor, ipſa animis noſtris innexa voluptas.

J. CHRISTO OPT. MAX.
DE
CAROLO V. Imper.

DE conjuratis Germanis hæc dicat arma,
Chriſte tibi, has victor Carolus exuvias.
Non hoc ille ſibi tanto diſcrimine bellum eſt
Aggreſſus, curæ ſed tua cauſa fuit:
Quo gentem everſas victam revocaret ad aras,
Ne caderet priſcus relligionis honos:
Objecit ſeſe furiis Aquilonis iniquis,
Nec timuit ſævis obvius ire feris.
Vicit io! & fuſos disjecit montibus hoſtes:
Gens fera procubuit Cæſaris ante pedes.
Jamque adeo ille, animo ſibi qui promiſerat alto
Imperia atque Aquilas, cernitur ire minor:
Qui gentem in regem regni ſpe captus inani,
Inque ſuum armavit membra coacta caput.
Quo ruis ah! demens? quæ te tam dira cupido
Impulit? ipſe tuum tendis in exitium.
Sic adeo virtus, ſic magni Cæſaris arma
Nota tibi, & nuſquam cedere docta manus?

Non

Non Aquilæ imbellis forti contendit hirundo:
Non metuit cervi cornua longa leo.
Cum pugna abſtinuit, tua demens arma timori
Eſſe ratus, ſubito tu tibi victor eras;
Tollebaſque animos vento tumefactus inani,
Jam meditans ipſi demere ſceptra Jovi.
Ille autem, parcens cum prælia detrectaret,
Horrebat gentis cæde madere ſuæ.
Contigit en! nulla tandem victoria cæde:
Victus es, & nuſquam ſanguine inundat humus.
Hac opus arte fuit, cognatæ ita parcere genti;
Hoc decuit cives vincere marte pium.
Haud minor invitos cives ſervaſſe putandus,
Quam foret externos ſternere cæde, labor:
Sed quoties renuit collatis cernere ſignis,
Te toties vicit, ter tua cauſa jacet:
Terque piam Deus hac cauſam ratione probavit;
Pro vero ſteterunt numina, cede Deo:
Cede, animiſque tumentibus altos exue faſtus,
Et patrum ſanctis legibus obſequere.
Nec tantum in te poſſit amor ſceleratus habendi;
Deſine ſacrilega carpere ſacra manu.

Jam

Jam redeat verſa ad ritus Germania avitos
Armipotens, priſco vivere more juvet:
Sentiat unanimis nobiſcum nube remota;
Sit nobis eadem relligio & pietas.
Siqua tamen lapſis contagia moribus obſunt,
Mutua communi probra lavemus aqua:
Et quæ de ſpatio palantia deflexere,
Priſcorum ad rectum nos revocemus iter.
Interea Cæſar claris aſſuete triumphis,
Qua jam cœpiſti tendere, perge via:
Hac iter ad cœlum; duri clarique labores
Exemptum morti te ſuper aſtra vehent.
Jamque tibi longe cedit ſuperata vetuſtas;
Jam tua Romulidum gloria obumbrat avos.
Et majora manent, licet hæc ſint maxima; de te
Sidera venturi nuncia mira parant.
Grata tua eſt cœlo pietas menſque optima; nil eſt
Quod metuat virtus præſide tuta Deo.
I præſtans animi, majoraque mente capeſſe;
I decus, i veræ gloria militiæ.
Ille eris, immenſum qui Chriſti legibus orbem
Subjicias, ubi Sol cunque colorat humum.

Jamjam unum duce te reget unus paſtor ovile;
Diſjectas cogi te duce oportet oves.
Chriſte gregis paſtor tanti, rex maxime regum,
Huic tua pugnanti prælia dexter ades.
Cumque tua intrepidus ſubeat tot ubique pericla
Pro cauſà, objectis da ſuperare malis:
Atque diu incolumem ſerva mortalibus oris;
Hoc tuta in terris vindice ſit pietas.

IN

IN J. CHRISTI CRUCEM.

NAM quod te memorem? quo cæſum e vertice lignum
Dulce optanti animo mihi robur, amabilis arbos?
Te, bona crux, nimbi tempeſtateſque coruſcæ,
Infernæque poteſtates fugiuntque tremuntque;
Inque tuos aciem nequeunt intendere ramos.
Infelix olim fueras, feraleque lignum
Supplicii genus, informis trabs hoſpita leti:
Nunc prope numen habes; ſancta & venerabilis arbor,
Cœlo mixta comas caput inter ſidera condis

Hoſpitis ingentis pulcherrima reddita tactu.
Te tulit ante humeris, quem tu mox ipſa tuliſti,
Rex hominum ſuperumque, Dei certiſſima proles.
Depoſiti ingentis, capitis tibi credita cura
Tam cari; tanti tu pignoris unica cuſtos.
Fortunata! tibi divinos contigit artus
Tangere, tam ſanctique inſpergi rore cruoris.
Fortunata! ſalus in te omnis noſtra pependit:
In te meta fuit noſtrorum extrema malorum.
Per te jam pater omnipotens mortalibus ægris
Dat veniam, & veteres bonus obliviſcitur iras;
Pro nobis ſtetit, atque reis pro ſontibus ipſe
Filius oravit cauſam, & nece diluit ultro
Crimina; tu ſedes oranti grata fuiſti.
Victima pro nobis magno ſeſe ille parenti
Obtulit: oblato tu nobilis ara fuiſti.
Illum afflictum atro ſudantem ſanguine præſens
Vidiſti, & vitam per cuncta exempla trahentem,
Tandem animam longis ſingultibus expirantem.

Fortunata arbos! in te ille ille unicus ales
Depoſuit ſenium, moribundoſque exuit artus,
Ut novus exurgens rurſus, nitiduſque juventa
Æthereas pennis cœli remearet ad auras

Omni-

Omnigenum volucrum cantu & plaudentibus alis.
Fortunata arbos! in te fœta illa volucris
Molle ſibi roſtro pectus terebravit acuto,
Atque ſuo implumes ſaturavit ſanguine natos.
Quæ pietas? qui tantus amor? nos crimine noſtro
Occidimus; moriens nos ille a morte reduxit,
Delevitque notas, quas non contraxerat ipſe.
Nos ideo nunquam e ſtratis conſurgimus orta
Luce, vel ingreſſa jam nocte ad ſtrata redimus,
Noſtra tuo quin nos armemus pectora ſigno,
Et tua luſtratæ imprimimus veſtigia fronti.
Nil agimus, nil incipimus, nil pectore magnum
Molimur non ante tuo munimine tecti.
Auſpiciis tu noſtra tuis incœpta ſecundas;
Tu noſtrum augurium, tu ſors, tu præpetis omen.
Quinetiam ad quoſvis motus, ad murmura quæque,
Et ſtrepitus improviſos noctuque dieque
Ad tua confugimus tremefacti protinus arma,
Queis freti vanum revocamus corde timorem.
Proinde tibi magni curvato poplite reges
Oſcula dant proni, poſitiſque inſignibus ultro
Aſſurgunt, tectamque auro gemmiſque micantem
Suſpendunt inter baccata monilia collo,

Et

Et duce te audentes in aperta pericula vadunt,
Præmittuntque tuum pugnanda in prælia ſignum.
Jamque Aquilis tua Romulidum mage nota figura eſt:
Hoc ſigno dux in campis pugnavit opertis
Inclytus infernas acies, obſcœnaque contra
Caſtra, Erebique plagas victor penetravit ad imas,
Exemitque pios vinclis & carcere cæco,
Quos ſecum ſpoliis veheret ſuper æthera opimis.
Nobile tu ſignum, tu pompæ inſigne præibas
Semper, & egregii teſtis prænuncia facti.
Templorum te culminibus, te turribus altis
Erigimus; tu ſumma tenes faſtigia, ubique
Turres, tecta tua ſunt omnia tuta ſub umbra.
Cumque omnes nos extremo ſub tempore vitæ
Deſeruere, comes remanes tu ſola, nec unquam
Amplexu, dum ſpiramus, divellere noſtro.
Nec tantum vivos, ſed & auræ munere caſſos
Tutaris, poſitoſque cavis impreſſa ſepulcris.
    Quid mirum ſummo ſi te veneramur honore?
Ipſi etiam pueri læti immixtæque puellæ
Serta tibi & flores nectunt, tibi carmina dicunt,
Te celebrant cœtu, te feſta fronde coronant.
Jamque adeo late in terris tibi templa, tibi aras

Mor-

Mortales ſtatuunt, tibi cerea dona cremantur,
Et pia thura, diemque tuo de nomine dicunt:
Ac prope divinos orbis largitur honores,
Haud quia ſit numen, quia ſit tibi ſenſus, at olli
Iſta ferunt, cujus leto tibi gloria parta eſt.
  Quin, ſuprema dies arſuro ubi venerit orbi,
Sideris in morem fulgebis, & æthere toto
Flagrantem inſolita luſtrabis lampade mundum.
Luce piis addes animos; at ſontibus ingens
Horror eris: cupient retro tranſacta referri
Luſtra, ſuis fruſtra orantes oblivia factis.
  Tu lignum porro illud eras, medicabile lignum,
Tactu cujus aquam in dulcem fons verſus amarus.
Tu lignum, genus in quo hominum, genus omne animantū
Servatum quondam immenſis evaſit ab undis.
Tune etiam malus, tune ille altiſſimus olim,
In quo ſublatus pendebat aheneus anguis?
In te oculos converſi omnes, converſa tenebant
Ora; ſalus id erat ſerpentum morſibus ictis:
Quippe hominū infernus genus ōne momorderat anguis.
Tu nobis tu complexo ſerpente mederis
Omnibus, & validos in priſtina ſoſpita reddis.
Tu nos infernis pene hauſtos eripis undis:

Tu

Tu dulces in aquas fontes convertis amaros,
Et lacrymas tandem noſtras in gaudia vertis.
Salve! hominum indubitata ſalus, ſpes certa quietis
Æternæ; per te patet alti janua cœli:
Utque orbi quondam ingreſſa eſt mors arbore ab illa,
Per te hominum generi ſic tandem reddita vita eſt.
Effice mortales curis mortalibus omnes
Oblitis per te divina luce fruamur,
Amplexique tuos tollamur in ardua ramos.
Vitam autem quia non datur omnibus exhalare
Tali in ſede, ipſumque imitari funere regem,
Ut pueri infirmo nequeunt medicamina ferre
Corpore, & altrices ipſæ acria pocula ſumunt;
Ad pueros virtus tamen hauſto in lacte redundat:
Sic fluat extincti divino e corpore regis
In nos transfuſus dolor, & præcordia tangat.
Saltem animo, ſaltem mœſto doleamus amore
Noctes atque dies, neque nos conturbet amaror;
Verum ea amarities nobis medeatur, & ægra
Quæ nunc noſtra jacent recreentur corda, neciſque
Illius emanet noſtra in præcordia virtus,
Sponte ſuo noſtras qui ſolvit ſanguine pœnas.

MAGNÆ

MAGNÆ MATRI VIRGINI.

AT quo, Diva, tuas mortali Carmine laudes
Ingrediar, quas cœleſtes cœleſtibus oris
Vix audent tentare chori, nec mole gravantur
Corporea, atque tuos coram mirantur honores?
Ipſe, mihi quoties animum tua vivida imago
Impulit, atque aciem te contra tollere tendo,
Obruor, & nimia perfundor luce, nec abſens
Ferre tui valeo radios aut ſpicula vultus.
Nam tu Sole velut divinum corpus amicta

Incedis regina, caput redimita coronis
Sidereis; tibi ſub pedibus micat aurea luna,
Igneaque aſtra premis ſubter labentia mundi.
Mente olim pater omnipotens te legerat alta
(Nondum mundus erat) multis de millibus unam,
Quæ cœli regem pareres enixa ſub auras.
Atque ideo, poſtquam divino fœdere rupto
Primus in orbe parens hominum ſe perdidit ipſe,
Seque ſuumque genus veniens corrupit in ævum,
Sola malo exorta es, veterique impervia noxæ,
Seu tua te genitrix intactam, & prorſus avitæ
Secretam maculæ gravida concepit in alvo:
Seu ſimul atque utero concreta es, cœlicolum rex
Communem exemit labem, puramque reliquit,
Ne tuus exoriens pura dilapſus ab æthra
Parte olim fœtus foret inſincerus ab ulla,
Nec priſcam traheret materno a ſanguine labem.
Teque dehinc creſcens procul omni innoxia culpa
Sanctam, incorruptam ſervaſti præſide amico
Tuta Deo, ac veluti latis nitidiſſima campis
Virga oritur, primoſque novo dans vertice flores
In regum fortunatos traducitur hortos;
Continuo ſedes liquiſti parvula avitas,

Tem-

Templi adytis oblata, parentum debita votis,
Sancta ubi priſcorum vatum monumenta revolvens
Senſiſti ſuperum regem tot vocibus olim
Promiſſum terris mortali matre oriturum.
Jam tum lætitia dulcique cupidine pectus
Capta, Deum caſta verſabas mente propinquum,
Et venerans matri fœtæ pia dona parabas,
Si fors ô veſtris ea ſors contingeret oris!
Si veſtro conceſſa forent ea munera ſeclo!
Neſcia venturi nondum tua gaudia cernis;
Nondum Nympha tuos perſentis pectore honores.
Jamjam, nulla mora, adveniet demiſſus ab aſtris
Nuntius; ille tuas quam lætis vocibus aures
Mulcebit? quanto implebit præcordia amore
Pennipotens? tu cœlicolum acceptiſſima regi,
Plena Deo, nuribus felix magis omnibus illa es.
Parce metu; humanum virgo obliviſcere morem;
Concipe divinos hauſtus, teque inſere Cœlo:
Non aliam porro manet hujus gloria partus.
Tu rerum auctorem tactus ignara virilis
Concipies, gravis ætherea divinitus aura,
Solaque virgineum ſervabis fœta pudorem,
Vellus uti lanæ impenetrabile reſtitit imbri,

Cætera cum madeant gravibus circum humida nimbis.
Tu porta clauſa æternum, ſuperum ipſe per illam
Ingreditur rector, nec clauſtra immota reſignat.
Tu rubus ille oculis flamma crepitante cremari
Viſus, at illæſæ manſere in ſtipite frondes.
Hinc etiam pueris media in fornace pepercit
Ignis, & innocuæ lambebant corpora flammæ:
Hæc te monſtra petunt unam, hæc miracula tangunt.
Promiſſis nec ſera fides: ſimul ecce! repente
Cum tonitru medium veluti diſcedere cœlum
Vidiſti, ſimul auricoma circundata nube
Senſiſti præſens in te deſcendere numen,
Deſuper afflatam leviter ſpirantibus auris.
Quis tibi tunc ſenſus? qui virgo in pectore motus?
Credo equidem, tibi cor dulci flagrabat amore,
Et penitus totis ardebas ſuave medullis.
Tum quoque lætitia ac mira dulcedine pectus
Delicuiſſe reor, tibi cum montana petenti
Læta occurrit anus cognato a ſanguine juncta,
Atque utero exultante tuos præſenſit honores;
Felicemque uteri te terque quaterque vocavit.
Tu vero, teneri qualis roſa plena pudoris,
Ore rubens cœlo referebas carmine grates,

Te-

Teque adeo indignam, & meritam nil tale canebas.
Parva ſed hæc; majora manent; date lilia plenis,
Virginei date thura chori, date ſerta caniſtris:
Naſcitur humana ſub imagine, naſcitur infans,
Qui ſemper fuit, eſt, & erit, ſine fine, ſine ullis
Principiis Deus, immenſi quem mœnia mundi
Non capiunt, viſuſque hominum tactuſque refugit.
Sæpe mihi videor te poplite cernere virgo
Subnixam, infantemque recens mirarier ortum
Flagrantem, & radiis late vibrantibus aureum,
Teque tuos prono venerantem pectore fœtus,
Attonitumque ſenem tantis vix hiſcere monſtris.
Felices nimium paſtores ô! quibus olim
Contigit in ſtabulis inſuetos cernere partus.
Tantum ô! ſi quoque me ſi ſecula veſtra tuliſſent,
Paviſſemque meas veſtris in ſaltibus agnas:
Me ſine monſtratum vos nunquam iſſetis ad antrum
Carminibus moniti cœleſtibus; ipſe ego primus
Speluncæ foribus virides ſylveſtria myrtos
Munera ſuſpendiſſem, & florea ſerta tuliſſem;
Inſuper & canna ceciniſſem carmina agreſti,
Carmina, quæ tibi nunc regina ut cunque laboro.
Nec me felici quiſquam extruſiſſet ab antro

Am-

Amplius; uſque tibi famulari dulce fuiſſet,
Infantique ſenique tuo; tum me neque veſtro
Indignum viles ſtipulas ſubſternere aſello.
Hic ego vidiſſem reges puero ampla ferentes
Munera ab Æthiopum terris duce ſidere vectos,
Ante tuos carique pedes procumbere nati.
Vidiſſem volucres te mira in veſte miniſtros
Sæpius affari, curaſque avertere dictis,
Solarique inopem vario in diſcrimine rerum;
Dum puero metuis, capitique pericula caro
Longe arces, animo ſemper ſuſpenſa labanti.
Uſque adeo ſenis in templo morientis inhærent
Senſibus extremæ voces, cum juſſa recenti
Pro partu geminas aris fers dona columbas,
Affore, cum tibi virgo animum dolor occupet ingens,
Et quaſi cor gelidum pertranſeat enſis adactus.
Nec veterum deerant reſponſa horrentia vatum,
Natum pro multis mactandum funere acerbo:
Jamque minis tum facta fides, jam nuntius ales
Nocte ſenem monet in ſomnis conſurgere, tecumque
Accelerare fugam, patriæ neque fidere terræ;
Ne rex, dum ſceptris cavet haud ſecurus avitis,
Divinam ſobolem crudo necet efferus enſe.

Impie,

Impie, mentis ubi es? quo te rerum impulit error?
Quid pueros jugulas cunis, & ab ubere raptos?
Tene putas poſſe æternis occurrere Olympi
Conſiliis? morti nondum eſt obnoxius infans;
Nondum juſſa patris ſupremi munera obivit
In terris; nondum factis ſe ingentibus orbi
Supra hominem oſtendit per tot miracula rerum,
Quæ non humanis opibus, non artibus edet.
Ante novas condet leges, nova fœdera mundo;
Ante ſalis ſicco pede cœrula percurrenda:
Sedandi imperio fluctus, canæque procellæ.
Ante graves linquent languentia corpora morbi
Illius ad nutum, rurſuſque ad munera vitæ
Conſurgent, quorum tellus jam texerat oſſa.
Ille etiam prius exigua (mirabile!) fruge
Millia multa hominum deſertis paſcet in oris.
Ille etiam tacitas hominum intra pectora curas
Inſpiciet; ſylvæ arebunt, terræque dehiſcent,
Nec gravia ora ferent, verbis dum fulminat, hoſtes;
Omnia quæ coram admirans lætabere virgo.
    Imprimis tibi cor mira dulcedine tanget,
Cum puer in templis, adolent dum ſacra, relictus,
Quæſituſque diu velut ecce! repente oriens Sol,

Lu-

Lucidus ore oculiſque nitentibus apparebit.
Illum de magnis mirabere rebus agentem,
Et veterum dictis reſerantem oracula vatum
Primores inter proceres juvenumque magiſtros,
Quos omnes jam tum bis ſex vix meſſibus actis
Erudiet puer, atque rudes docto arguet ore
Aureus, immortale ſonans (mirabile dictu!)
Senſibus illapſus penitus præcordia tanget,
Et dulcem toto jaciet de corpore amorem
Luce recens orta, vel ſidere pulchrior aureo.
Tunc illam circumfuſæ longo ordine matres
Laudibus attollent, quæ tales optima partus
Ediderit, teneriſque immulſerit ubera labris.
Illum amplexa ſinu, toto illi pectore inhærens
Oſcula fragranti capiti, dabis oſcula fronti
Sidereæ, ſtelliſque pares libabis ocellos
Ore alterna flagrans dulci præcordia amore.
  Nec minus inde etiam tacita lætabere mente,
Fontis aquam latices cum Bacchi vertet in atros
Te mandante: tuo promet liquentia vina
Munere, & inſolitos hoſpes mirabitur hauſtus.
Hæc tibi mater erunt; oberit nihil ante tyranni
Veſani furor: ipſa tamen cœleſtibus ultro

Con-

Conſiliis pare, quæ fidus detulit ales;
Tolle moras; pete Niliacas interrita ſedes:
Cuncta favent; tibi nox nigrantes explicat alas,
Et te ſubluſtri gradientem amplectitur umbra.
Cernis ut intonſi prærupta cacumina montes
Demittant, plaudantque comis nemora alta coruſcis,
Et ſolitum præter varios humus afflet odores?
Illa, credo, etiam noctu volucreſque feræque
Adventante Deo numen ſenſere propinquum,
Obviaque abrupto ſtupuerunt flumina curſu;
Donec lætanti vos Nilus condidit alveo,
Fama ubi jam totam non læta impleverat oram
Bethlen largifluo puerorum undaſſe cruore,
Dum tuus ante omnes nequicquam quæritur infans.
Quid tibi tunc animi? toto hæſit pectore ſanguis,
Et tua ceu gelidus ſubiit præcordia mucro.
At non hic, virgo, veſtrorum hæc meta laborum
Hæſerat, ingentis neque erant ea debita luctus
Tempora: verum olim longe majora manebant.
O dolor! horrendæ quis morti crederet illum
Deberi, pater eſt cui clari rector Olympi,
Cui mare, cui tellus, cui cœlum paret & æther?
Verum ſponte neci caput obvius obtulit ipſe,

Primi hominum ut lueret ſcelus exitiale cruore
Ipſe ſuo, morienſque genus mortale piaret:
Id placitum patri æternum, cœloque ſedebat.
Id quoque venturi virgo tu præſcia noras,
Cuncta oblita velut tamen, atque ignara malorum,
(Tantus amor matris) crudeli victa dolore es.
Fama tuas ſimul ac ſæviſſima perculit aures,
Heu! natum ſcelere exceptum inſidiiſque ſuorum
Unigenam ſummos fœdatum immaniter artus
Trudi ad ſupplicium, atque trabem jam ſtare nefandam;
Exiliiſſe ferunt ſubito extra mœnia, & omnes
Te plangore vias, queruloque impleſſe ululatu.
Qualis avis paſtu rediens, cui paſtor ab alta
Arbore ſuſpenſum nidum dejecit, & aufert
Implumes fœtus etiam nunc ore querentes;
Illa volat circum: vix ſe raptoris ab ore
Temperat, & querulis late loca vocibus implet.
Tunc tua inhumanæ miſeratæ incommoda rupes,
Atque tuo aereæ ſylvæ doluere dolore.
Aſt ubi pendentem ferali robore porro
Vidiſti approperans, mediaque in morte teneri
Jactantem huc illuc oculos, ſi forte ſuorum
Siquem forte alas inimicas cerneret inter,

De-

Deficis, & feſſos ægre collaberis artus.
Quos gemitus? quas deinde trabem complexa querelas
Ore dabas? non hæc olim tibi gaudia cœlo,
Non promiſſa tibi hæc divino pignore dona.
Sic nuribus te felicem magis omnibus unam?
Sic ventura tuos florere in ſecula honores?
Felices illas fortunataſque vocabas,
Pignora cara quibus flere ipſo in limine vitæ
Contigit, & longo paulatim aſſueſcere luctu.
Parcite mortales iter illac forte tenentes,
Quos omnes in ſeſe, atque in ſua funera mater
Victa animi armatos lacrymoſis vocibus excit,
Ipſa quoque ut ſimul in trunco moriatur eodem.
Parcite, & aerei nimboſa cacumina montes,
Ne cadite in matrem ſubita convulſa ruina,
Exorata licet, licet ultro ſæpe vocata;
Dum juvat immitem ſic ſaltem explere dolorem.
At non ſic etiam poſitus caræ genitricis
Filius oblitus media te in morte ſupremum eſt
Affatus: quas ô voces! quæ verba vel ipſi
Pectore ab invalido rupit miſerabilis hoſti!
Tandem in te ah! moriens morientia lumina liquit,
Et dulcem, ut potuit, vultu ſervavit amorem.

Hic tu muta ſiles, lacrymiſque abſumpta profuſis
Non jam ullos gemitus, non jam ullos amplius edis
Singultus: tacito dolor intus pectore ſævit.
Ipſa parens frugum pro te mœſtiſſima Tellus
Planxit, & ingenti tremuit ſuccuſſa fragore;
Et ſilices erat hic nulla vi cernere apertos
Findere ſe, & mœſti, ut poterant, dare ſigna doloris.
Palluit aſpectu cœlum, atque illuſtre repente
Deſuper inſolitis umbris caput alta petens Sol
Occuluit, medioque die nox plurima oborta eſt,
Et populi æternas mundo timuere tenebras.
At non te longo virgo intabeſcere luctu
Paſſus, ubi primos lux tertia protulit ortus,
Jam nigras Erebi ſedes populatus, & umbris
Educens ſurſum manes, animaſque piorum
Evaſit tumulo, ſaxumque reliquit inane,
Atque tibi primum divino apparuit ore;
Poſt aliis, ſibi quos lectos ſubjunxerat olim
Conſortes tantorum operum, ſocioſque laborum.
Quas lacrymas tibi crediderim excuſſiſſe repentem
Lætitiam? quali tibi tum præcordia motu
Exultaſſe? fides tua quæ præſenſerat uſque,
Nunc oculis adaperta vides; nunc clara liquet res.

Aſpice ut exutus moribundos filius artus
Divinam induerit ſpeciem, inviolabile corpus
Inſolitis radiis, inſueta luce coruſcum.
Parva mora; hinc terris illum ſupera alta relictis
Vidiſti petere, atque cava ſe condere nube,
Ad cœlumque aperire viam mortalibus ægris.
Nec tamen in terris deſertam inopemque reliquit,
Dum mortalis adhuc vitali veſceris aura;
Ipſe ſed omnipotens tibi plurimus inſidet, & te
Noctes atque dies præſenti numine ſervat;
Præſide quo, quæcunque premant, ſecura malorum,
Cœleſtum degis moribundo corpore vitam,
Nunc veterum relegens latebroſa oracula vatum,
Nunc animo cœlum peragrans, totaque volutans
Mente Deum, frueris nati omnipotentis amico
Numine, perpetuum tibi qui tuus afflat amorem:
Deſuper ambroſia hac, dulci hoc te nectare paſcit.
    Jamque dies aderat lætiſſima, qua tibi terras
Linquere fas erat, & claro ſuccedere cœlo.
Vix placido moriens clauſiſti lumina leto,
Turbine corriperis rapido, veheriſque per auras
Solis inardeſcens radiis; te lucida nubes
Purpurea longe fulgentem amplectitur aura:

Te circumvolitant dextra lævaque frequentes
Alituum coetus, coeli ſtellantis alumni,
Subvectamque miniſterio te præpetis alæ
In ſublime ferunt ſanctæ de vertice Idumes.
Paſtores admirati videre ſub auras
Enantem, & claro ſignantem tramite cœlum.
Talis ab Eois Aurora attollitur undis:
Talis Luna recens roſeo caput exerit ortu;
Utraque ſed longe obtuſo tibi lumine cedit.
Sed neque te primo jubare æquet maximus ipſe
Sol lucis fons exoriens comitantibus horis.
Sic cœlum expectata ſubis, thiaſique chorique
Te circum, & liquidi reſonant per nubila cantus
Caſtrorum in morem, nitidis cum exercitus armis
Pulcher it, ære acies de monte adverſa refulget.
Antiqui proceres, gentis decora alta vetuſtæ
Occurrunt, vateſque pii ventura loquuti
Excipiunt lætam, & ſumma ad faſtigia ducunt,
Lætitiaque fremunt ſuperi. Mariam alta beati
Ingeminant per templa chori, Mariamque frequentant,
Ingentique procul reboant ſupera ardua plauſu,
Et totum exercent intus nova gaudia cœlum.
Filius hic etiam ſancti regnator Olympi,

Qui

Qui dextræ æterni patris aſſidet, æthera torquens,
Optatos dedit amplexus, tibique oſcula fixit
Pronus, & æterno matrem devinxit amore.
At pater inſignem ſolio ſublimis ab alto
Æterna capiti implicuit de fronde coronam,
Affixitque tuæ gemmantia ſidera fronti,
Et ſuper alituum ſuperum templum omne locavit
Sublimem, rerum dominam cœlique potentem;
Unde humiles mundi labentis deſpicis orbes,
Lunamque Stellaſque videntemque omnia Solem,
Anguſtæque procul telluris inertia rides
Pondera, & inſanis exercita pectora curis.
Salve! ſancta parens; eadem ſalve! innuba virgo,
Regia progenies, genus alto a ſanguine Judæ,
Cui pater omnipotens pleno ſe numine fudit,
Gratiaque acceptam matres ſuperextulit omnes.
Qua primum dias prodiſti in luminis auras,
Luce eadem noſtræ ſpes eſt exorta ſalutis.
Fœmineos lapſus ignominiamque pudendam
Ulta tui generis genus ipſum ad ſidera tollis.
Priſca hominum genitrix, & matrum maxima mater
Prima tulit generi triſtis contagia leti:
Tu virgo longo poſt tempore prima ſalutem

Fe-

Felici peperiſti utero mortalibus ægris.
Illa dedit merſo lacrymas, tu gaudia mundo:
Illa homini invexit pœnas, tu præmia; per te
Janua aperta piis cœli, quam clauſerat illa
Circumventa dolis maleſuadi & fraude colubri.
Ipſum tu valido victrix pede proteris anguem
Fruſtra inſultantemque, & ſibila colla moventem.
Munere quo ſuperas cœli regina per oras
Inveheris, cœlique nurus te mille ſequuntur,
Mille chori celebrant, ſervatricemque frequentant.
Cœlicolæ aſſurgunt omnes: tibi regia paret
Ætheris immenſi, quodcunque ubicunque creatum
Infra te longe jacet, & tua juſſa faceſſit.
Nos quoque divinos, ut cuique eſt copia, honores
Largimur; tibi centum aræ, tibi maxima centum
Thure calent delubra: tuis pia munera templis
Afferimus caſiaſque & nardi halantis ariſtas.
Ipſæ te matres adeunt, peplumque ferentes
Textilibus donis augent, & templa coronant
Primitiis florum, ac ſuſpenſis frondibus umbrant.
Ut primum fari incipiunt, te nomine juſſi
Compellant, primaque ſonant te voce minores.
Omnis ubique tuis indulget laudibus ætas,

Omnis

Omnis ubique domus: totæ de turribus urbes
Te veniente die, te decedente ſalutant,
Plurimaque auratis reſonat tibi tibia templis.
Tu laudes bona mortales, tu munera vocis
Humanæ non ſpernis, opis nihil indiga noſtræ:
Vota hominumque preceſque audis, ubicunque vocata,
Rite tamen, noſtroſque levas miſerata labores.
Tu bellum morboſque graves, peſtemque famemque
Avertis, cœlique minas, tot ſoſpita mortes,
Tot clades, tot das miſeris evadere caſus.
Utque mari magno jactatos turbine nautas
Servat ſtella, polo ſi tandem affulſerit alto:
Sic tua lux, quæcunque inſtent, quæcunque premantve,
Nos regit, inque omni tutos diſcrimine reddit.
Nunc ô ſtella maris noſtri nos aſpice præſens!
Eripe tot pelagi pene hauſtos fluctibus atris:
Nunc lucem, luciſque tuæ jubar exere, & orbi
Exorere, ac radiis nigrantem diſcute nubem.
Ne, quæſo, ne nos inopes hic deſere; ſiquid
Dulce tibi fuit in terris, & amabile quicquam,
Per te, per carum oramus tua pignora natum,
Perque ſinus illos, quibus hærens vagiit infans,
Brachiaque implicuit collo, innexuſque pependit

Dulce onus interdum, perque ubera, quæ tener hauſit,
Per pueri dulces riſus, perque oſcula blanda,
Per teneros luſus, per quicquid denique in illo
Dulce fuit tibi curarum, gratumque levamen;
Ipſum illum patris ad ſolium complexa precando
Da genitrix facilem: & ſi forte piacula noſtra
Averſum terris faciunt, tu ſedula nobis
Concilia, ut juſtas patris in nos leniat iras;
Et quæcunque ſuis merito miſcetve paratve,
Diluat ille ſui præſenti rore cruoris.
Mille procul cerno nobis inſtare pericla,
Mille neces, rebus prope verſis, mille ruinas.
In nos Turca ferox toto ruit agmine, & armis
Cuncta movens nos extremis conatibus urget;
Jamque ſibi ingentes orbis promittit habenas.
Interea noſtri, quos huic ſe opponere monſtro
Æquum erat, inter ſe reges fera bella moventes
Confligunt, totoque (nefas!) concurritur orbe.
Tu tantum terrorem animis labentibus aufer;
Tu nobis tu diva, pios miſerata, quietem
Redde petens; placida miteſcant ſecula pace.

BEATO

BEATO
MICHAELI.

QUEM te eſſe dicam, præpetum pulcherrime,
Quo te profectum ex agmine,
Cœli volatu qui pererras atria
Armis coruſcus aureis?
Tune ille cœlitum inclytus princeps ducum,
Dux alitum ales mentium;
Quas ipſe in orbis maximus primordio
Creavit omnium ſator,
Aulæque præpoſuit beatos incolas
Felicioris ætheris?
Ut te ferocem intueor enſe, ut ænea
Hoſti imminentem cuſpide,
Simul juventæ flore, & impubi gena,
Et ore dulci amabilem!
Ut arma pectus maſculum fulgentia,
Plumæ ut leves humeros decent!
Salve! volucris alme ductor agminis,
Cui creditæ cœli fores.

Tu contudiſti inſanientis Phoſphori
Bellator inſolentiam;
Contaminata cum manu ille corruit
Inhoſpitale ſub chaos,
Ubi ſilentes territat remugiens
Umbras tremendo murmure:
Satis ſuperque debitas pœnas luit
Inefficax ſuperbia
Ultore te; referre militaria
Te ſigna fuſis hoſtibus
Videre ovantem ſidera admirantia;
Uterque te vidit polus.
Et ipſe ſummus civium in medio pater
Laudavit alitum choro;
Poſt quem tibi omnis aula cœli militat
Secreta cœtus in novem.
Regi ipſe ſemper aſſides propinquior
Reconditorum particeps;
Quæ deinde ſubſequentibus tu detegis,
Mox alter aperit alteri,
Ad infimum deſcenderit donec gradum
Semper minor ſcientia.

Nec alter alteri invidet præſtantiam;
Sed ſorte quiſque amplus ſua eſt.
O plurimum beata gens cœleſtium,
Felix genus volatile!
Vos Solis uſque illius intuemini
Os, quo beantur omnia;
Metus nec ullus vellicat, ne forte ſit
Perennis hæc felicitas,
Quæ fixa clavo firmius adamantino
Hæret moveri neſcia.
Vos ætheris regis miniſtri ſidera
Torquetis, & cœli vagos
Orbes rotatis, unde tempus, & diei,
Et noctis immotæ vices.
Vos temperatis aeris flatus truces,
Imbres, pruinas & nives;
Et fulminum ſævas coercetis faces,
Ne mundus ingens conflagret.
Vobis profundum in æquor eſt imperium aquas
Volubiles regentibus;
Globumque terræ ſuſtinetis pendulæ,
Et quicquid in terra viget.

Vos

Vos alites hero ab ſupremo crebrius
Ad nos venitis nuntii;
Deique noſtra afflatis almi pectora
Inuſitato numine,
Animiſque noſtris inſidetis additi
Duceſque adeſtis in via;
Nos donec exemptos humo nil invidi in
Veſtros adoptetis choros.
Adeſte nobis; namque, quos vos prælio
Fregiſtis, hoſtes nos premunt,
In noſque victi virus omne colligunt,
Et tuto inermes provocant.
Adeſte; diris peſtibus reſiſtite
Non inſueti laureis.
Tuque ô! ſupremo ductor agminis die
Princeps ades certantibus,
Cum falſa veris addita exprobrant probra,
Abſolve nos calumniæ;
Vitaſque corpus exuentes ſuſcipe,
Haſta procacem arcens manum.

EX
CANTICO MOSIS.

CANTEMUS inclyto ætheris regi Deo,
Deo omnium fortiſſimo.
Incomparabili extulit ſe gloria
Suam hic potentiam explicans;
Equos & equites hoſtium ſub æquore
Vorticibus involvit rubro.
Deus ille virtus mea, Deus potentia,
Mei & triumphi gloria:
Deus ſalutis auctor effectus meæ
Servat ſua me dextera.
Deus hic meus, præ omnibus Diis mihi:
Ejus canam uſque gloriam.
Deus hic parentium meorum antiquitus:
Ejus canam potentiam.
Deus velut bellator arma Pharaonis,
Currus & omnem exercitum
Nos inſequentem fluctibus maris aſperi
Inhoſpitalibus obruit.

Huic nomen omnipotens: potentes hoſtium
Demerſit alto principes.
Illos profunda ponti inexplicabili
Hauſit vorago gurgite:
In ima deſedere, ceu moles gravis
Exciſa monte ab arduo.
Dextera tua, Deus, omnium pulcherrimo
Seſe trophæo inſigniit.
Dextera tua hoſtem contudit validiſſima:
Tuos es ultus æmulos.
Excanduiſti; abſumpſit ira eos tua,
Flamma aridam ut ſtipulam vorat.
Excanduiſti iratus; in eos æquoris
Opes coegiſti humidas.
Nobis receſſit unda, & alti gurgites
Lato relicto limite,
Fundum ut per imum de manu inſequentium
Elaberemur hoſtium.
Videns propinquus hoſtis, omnibus mare
Patere concavum ratus,
Alenſque inanes ſpes ait ſecum, inſequar;
Concludam eos; ſpolia auferam;

In

In hoſtium pecunias graſſabimur,
Auro potiti explebimur:
Stricto dehinc ferro irruemus acriter,
Totum genus delebimus.
Hæc colloquentes irriti ſalſas vias
Medio tenebant æquore.
Tuus ecce! ſpiritus repente inſibilat,
Concretaque unda ſolvitur;
Nec æreas fert humido tergo rotas:
Omnes in ima, plumbum uti,
Pelagi profunda corruere protinus:
Nos jam recepti littore,
Ejecta porro vidimus cadavera
Virum atque equorum fluctibus.
Quis tibi queat bellantium fortiſſimus
Virtute compararier?
Tu ſanctitate incomparabili inclytus,
Tu fortitudine unicus
Orbi uſque maxima exhibes miracula,
Quæ nullus alter audeat.
Dextram tuam excitaſti, & hauſit terra hians
Repente vires hoſtium.

Genti tuæ vero dediſti te ducem
Jam ſervitute liberæ
Noſtri miſertus, nos ut in pinguiſſimum
Traduceres manu ſolum.
Hæc audientes undique populos pavor
Invaſit, ac ſimul dolor.
Fama hac Palæſtina omnis attonita jacet,
Et ora Chananeitis tremit
Cum regibus populiſque barbaris; tu eos
Metu coactos illiga;
Pertranſeat donec tuorum exercitus,
Immobiles ſtent, ceu ſilex,
Nobis nec obſtent; ſed tibi placitum genus
Super aquilarum alis vehes
Montem ad beatum; hæreditario in ſolo
Ut ſurculos lectiſſimos
Nos inſeras, domumque in altam transferas,
Quam fabricaſti tu tibi
Sacrarium Deus tuum, quod affabre
Tuæ expoliverunt manus.
Regnans, io triumphe! victor imperat
Æternum, & amplius Deus.

Ingreſſus eques Ægyptius mare invium
Tot curruum rex millibus;
Rex ætheris eum immerſit æquoris rubri
Sub vorticoſis fluctibus:
Aſt Iſaci nepotibus tendentibus
In medio iter ſtravit mari.

DIVO DAVIDÆ
REGI PROPHETÆ.

FACESSITE hinc, vani Poetarum
greges;
Auferte veſtra hinc ſomnia.
Non eſt quod audiam, quod amplius legam
Diſerta veſtra carmina,
Seu Græca, ſeu Latina ſint ea, ut lubet;
Me Muſa detinet altior:
Inuſitatæ dulcior citharæ ſonor
Meis inerrat auribus,

Et

Et intimis alte inſidens præcordiis
    Totum mihi me ſurripit.
Jordanis uſque ab algida Cygni audio
    Ripa canori carmina:
Ut ille luce, ut nocte de multa canit,
    Quæ nullus antea audiit.
Cui te ſacrorum conferam vatum parem?
    Cui regum eundem comparem?
Quid majus in te mirer? an peritiam
    Belli, an canendi gloriam?
Arteſve, quas callere reges addecet
    Clavum tenentes urbium?
Paſtoris ultimus Ephrathæi e liberis
    Oves paternas pauculas
Paſcens puer jam tum imperabas omnibus
    Amabilis paſtoribus.
Jam te ſupremus ætheris rex legerat,
    Cui regni habenas crederet.
Paſcente te, nihil timebant paſcua;
    Feræ abſtinebant ſaltibus:
Fremens ſupremum graviter urſus in tuis
    Efflavit ulnis halitum;

Tuo-

Tuoque preſſu vaſtificus olim Leo
  Diſcerptus ingens occidit.
Tu mole vaſta corporis teterrimum
  Puer gigantem ab hoſtium
Vallo ſuperbis provocantem vocibus
  Vellet ſibi qui congredi,
Et inſolenter exprobrantem civibus
  Turpem tuis ignaviam,
Cum muta legio omnis tuorum abſiſteret,
  Nec quiſquam adire cominus
Auderet; ipſe aggreſſus ultro fortiter
  Neci dediſti: protinus
Inſonuit ad cœlum graviter immanibus
  Perculſa tellus artubus.
Tum facto in hoſtes impetu, innumerabiles
  Invictus enſe demetis;
Nec ſuſtinere verſa poſſunt agmina
  In terga dextræ vim tuæ;
Quotieſque confecto redibas prælio,
  Multis peremptis millibus,
Auro coruſcus, omnium pulcherrimus,
  Ipſos amore urens agros;

Victori ab oppidis puellæ ubique obviæ
Tibi canebant carmina;
Supraque regem ipſum efferebant laudibus
Ter inclytum, ter amabilem.
Quid mox? ubi ætas firma venit, regiis
Elapſus inſidiis quater,
Ut regis inimici necem defleveris,
Cui ſponte bis peperceras,
Manu in tua cum eſſet tot enſe injurias
Ulciſci, & hoſtem perdere!
Hinc regnum adeptus pace ut alta rexeris
Late ſubactis hoſtibus!
Deo ut tot ædem ſumptibus paraveris,
Quam filius mox conderet!
Tu luce pugnabas manu, noctu fide
Arguta agebas gratias.
Deo uſque grata concinebas carmina
Haud munerum tot immemor,
Quibus tuos evexit ad ſidera atavos
Ab orbis uſque exordio.
Tot hic triumphos, tot canis miracula,
Antiqua gentis prælia.

Quin & futura prævidens longe refers
Coram velut præſentia,
Et naſciturum prædicas mortalibus
Heroa de Deo Deum,
Qui noſtra penitus demeret piacula,
Cruore nos lavans ſuo:
Nobiſque noſtra oſtendis idem tempora,
Et noſmet ipſis indicas.
Salve procul videntium vatum optime!
Regum idem ave lectiſſime!
Nobis ab alto dexter ades, & nos tua
Prece junge ſummo numini.
Nobis tuis innitier veſtigiis
Detur; imitentur te duces
In præliis, reges ſequantur formulam
Tuam in regendis urbibus:
Sat mihi foret tua æmulari carmina,
Dum fila percurro citharæ.
Quod ſi neque id penitus datum eſt accedere,
Nec pluma tam alta volat mea,
Abſtruſa mitto verſibus myſteria,
Divina mitto evolvere,

Qui-

Quibus alta cœli tranſilis cacumina,
Quibus inferum penetras chaos.
Unum erudiri aveo; doce ſaltem meis
Orare veniam noxiis:
Unis mihi his te præbeas ſaltem rogo
In verſibus imitabilem,
Quibus juventæ errata deprecans ſtudes
Placare regem cœlitum;
Ut flebilibus atque miſerabilibus modis
Noſtros in animos influis.
Miſerere, miſerere ô! mei Deus, iterans,
Mecum tua age clementia.
Ego enim piacula mea novi; quod male
Feci, mihi eſt uſque præ oculis.
Soli tibi peccavi, inique egi pater
Tuis ſub oculis impius.
Contaminatis ſum parentibus ſatus,
Conceptus ipſo in crimine.
Tu, quicquid admiſſum eſt, tua indulgentia
Ignoſce noxiæ immemor.
Delicta dele; nequiter facta occule;
Meas remitte amentias,

Et, inquinatum quidquid in me eſt, dilue,
    Me rore reſpergens tuo:
Novamque mentem in me, novum cor ſuffice,
    Virumque verte in alterum.
Affla tui aura numinis mirabili,
    Hilara tuo me ſpiritu.
Demum ita priori reſtitutum gratiæ
    Aſpice benigno lumine.
Laudes aperies ita mihi labia ad tuas,
    Flectantur ut tibi impii.
Meæ tibi hæ ſint victimæ; hos immolem
    Super tuum altare vitulos.

DIVO
JOANNI BAPTISTÆ.

QUÆSO quid id negotii? quamobrem boni
Semper premuntur improbis obnoxii?
Quo nullus ortus major unquam gentium,
Dei loquentis vera teſtimonio,
Perit, perit vates ter ille maximus
Inſanientis mulieris libidine,
Quod abdicari is tenderet regem illico

Oportuiſſe inauſpicatis nuptiis,
Fratrique reddi clamitaret conjugem;
Ipſa ferente inceſta animo id ægerrimo,
Vatique peſtem interminante peſſimam.
Tantumne mulieri uſpiam licentiæ?
Indignus ille qui ſatus ſit maſculus,
Cui ſerio imperat mulier, & arduis
In rebus advocata ſemper conſulit,
Cum procreandos conjuges ob liberos
Tantum viris ſint additæ imperantibus;
Nec fœminæ ingenio ſuopte peſſimæ,
Sed ſint equorum ſicut optimum genus,
Eumque, quem vult ſeſſor, incedant gradum.
Freno viri ſi uti ſciant, quiſque in ſuas,
Poſſit carere mundus hac moleſtia;
Nec tot fuiſſent gentibus tragœdiæ.
Mandavit illa ſaltitanti filiæ
Inceſta, regem poſceret ſibi aurei
Tradi amputatum vatis in diſco caput:
Mero ille, ludo, amore captus annuit
Juratus; in patina ſacrum affertur caput
Squalore fuſcum, tabo & atro ſanguine,
Horrentibus quotquot aderant convivio.

Convivium inceſtum! efferum ſpectaculum!
Inſane, cæce, brute rex! tun' optimi
Viri muliebri offers caput libidini?
Tun' inclytum, ſanctum, Deoque proximum
A Solis almo aſpellis almi lumine,
Quem tu colebas, expetebas peſſima
Tua exprobrantem probra confidentius?
Lugete valles, antra, ſolitudines,
Et quicquid eſt ubique montium avii
Lamenta, flebileſque voces rumpite
Tam deſtituta amabili ſolatio.
Non audietis amplius vocis ſonum
Felicis ævi nuntiæ, veniſſe jam,
Quem neſciebat nocte mundus obrutus,
Deum patri futurum, ut agnum victimam,
Mortalibus qui tolleret piacula,
Cœlique clauſas panderet nobis fores.
O peſſime factum! adeon' innocentia
Ceſſit ſubacta? vicit impotens furor?
Nec Sol repente lucidum abdidit caput?
Nec terra ruptis diſſilivit vinculis?
Nec ignibus coruſcus orbis arbiter
Mortalia in cineres redegit omnia?

At at quievit ira credo cœlitum,
Cœli quod omnis curia id providerat,
Vates ut eſſet ille, non modo voce qui
Deum indicaret editum mortalibus,
Vita ſed ipſum, moribuſque redderet,
Et morte dira prævius præcurreret;
Quod tu ſciebas ipſemet præſagio
Pectus futuri plene Joannes ſacrum,
Lubenſque morti te obtuliſti fortiter.
O morte felix non minus natalibus,
Quibus tibi queat nemo compararier!
Tu regis index cœlitum prænuntius,
Tu matre ſterili, anu ſatus divinitus
In matris alvo labe communi omnium
Ante expiatus, quam fores luci editus,
Nec noxiæ ulli mox fuiſti obnoxius.
Ne te inquinarent civium commercia,
Sylvis latebas victitans in abditis:
Sylveſtre mel ſtillans vetuſta ab ilice,
Nuceſque & unguibus revulſa gramina
Regale erat ſemper tibi convivium.
Præbebat ultro viva flumen pocula;
Pelles ferarum delicatam purpuram.

Hic nationes perluebas flumine,
Suadens probrorum voce pœnitentiam,
Monſtranſque ad altas ætheris viam domos.
Felix ter ô & amplius! qui venerat
Maculas lavare & omnium piacula,
Dei regentis cuncta ubique filium
Tu proluiſti vulgus inter cæterum.
Sanctum lavacrum! balneum admirabile!
Nec te fefellit artubus mortalibus,
Sed nare ceu canis procul odora feram
Numen ſagaci deprehenſti pectore.
Repente gurgite aureo reſplenduit,
Igni fluentum ceu flagrantibus vadis;
Tuis ſimul vox inſonuit ampla auribus,
Ruptis ut olim cœlum ubi tonat nubibus,
Quem proluebas, quis foret, denuntians.
Salve! orientis alme Solis lucifer
Jubar propinquum gentibus prænuntians:
Ades; & adhuc quicquid potes, nos erudi,
Et rectam ad aſtra errantibus viam indica;
Noſtriſque abolitis nos piaculis lava.

DIVO
PETRO APOSTOLO,
De ejus CATHEDRA.

PAPÆ! poteſtate uſpiam mortalium
Diis proxima adeo quemquam in altum ſubvehi,
Ut ſummus unus cæteris mortalibus
Præſcribat, illi nemo prorſus omnium;
Muſſent ſed omnes, ſponteque uni pareant
Pietate ſola adducti in animis inſita
Suapte vi parentiumque ritibus?
Porro ille mortales adhuc apud manens,
Quæcunque de hominum conſtituerit noxiis,
Sunt rata apud ipſos cœlites arbitria;
Animæque corporum expeditæ nexibus
Sive illigarit idem eas, ſeu ſolverit,
Hærent ligatæ, & inferis fornacibus
Cremantur igne, vel ſolutæ devolant
Feliciores cœlitum invectæ domos:
Recto modo arbitrio, nec errore id fuat.
Dei hæc poteſtas maximi, Dei optimi eſt

Com-

Communicata filio unigenæ optimo,
Et maximo, de virginis utero edito,
Mortalibus cùm ſe artubus mùndo obtulit
Spectabilem, doloribuſque obnoxium,
Mortique acerbæ pro ſalute publica.
Ille inde tibi mortalibus præ omnibus
Eam reliquit ætheris repetens domos,
Hæreditario velut jure caperes,
Tibique conceſſit ſuas prorſus vices
Petre, ſive Cephas, ſeu Simon dici eligis.
Quid hoc negoti? quo tuo iſtuc facinore
Meritum eſſe dicam, quave gratia rear?
Tu piſculento natus in gurguſtio
Parentibus ſane ſatus pauperrimis,
Nulla inclytus niſi arte piſcatoria,
Nihil patraſti glorioſi facinoris:
Nonnulla potius, ſi merita perpendimus,
Malefacta te plane arguunt, & peſſima
Quidem, ferenda neque gregario in homine.
Tun' ille, qui tutus, proculque periculo
Magnifica verba prolocutus ampliter
Spoponderas te mille ſubiturum neces,
Si opus fuiſſet, pro duce meritiſſimo?

At

At mox ubi uſus venit, in diſcrimine
Deſerere eum haud puditum eſt, ab hoſtium globo
Obſeſſum, inermem, dum metu perterritus
Fuga ſaluti conſulis turpiſſima,
Fœdeque diſſimulans tibi uſquam cognitum
Eum ter abjuraſti amicus optimus.
Convincimus ſe habere ita hæc, nec quiſpiam
Poteſt negare: pœnitentia hanc tamen
Mœrens luiſti noxiam celerrima.
Factum putamus provide divinitus
Deo volente, ſcilicet quo ſontibus
Expertus hinc ignoſſe diſceres reis
Statim futurus arbiter mortalium.
Quod deinde factum eſt; namque tibi concreditas
Tot civium vitas ſovens humanitus,
Nullo uſus imperio acerbitateve,
Benignitate temperabas unica.
Demum quod olim perperam peccaveras
Morte expiaſti glorioſa occubans
Pulchre pro eodem, quem antea feſelleras:
Atque is fuiſti tam ardua in provincia,
Nunquam ut pigitum eum ſit, tibi hanc qui credidit,
Tibique ſuccedere adeo innumerabiles,

Alium, deinde alium inſtituit in ſecula,
Eadem ut poteſtate pariter præcellerent
Sella ſedentes in tua, eodemque ſolio,
Conſultum ut hominum generi ita deinceps foret,
Omnes ut unum agnoſcerent ultro caput.
Periculoſum, forte ſi quis dixerit,
Tandem hæc poteſtas ne in potentiam exeat,
Merumque regnum hominis ſoluti legibus
Latiſſime patenti adeo licentia:
Tua, Petre, cautio hæc; tuum eſt ſuccurrere
Gregi tuo olim, ne unquam id ei mali accidat.
Es ubi caveri id detur, es apud quem omnia
Orare poſſis, facileque iſtuc aſſequi.
Quare, quod hominum legibus fieri eſt nefas,
Saltem impetrato, ita ipſe, qui ſolus poteſt,
Tantæ poteſtati modum ſtatuat Deus,
Nobis ut uſque præſit optimus pater,
Pietate ſanctus re magis quam nomine,
Caſtis initiis qui ad honores repſerit,
Non imperandi cupidus, aut ſitiens opum:
Qui non oves deſerat, ubi lupum aſpexerit,
Eviſcerandas, dum timet rebus ſuis,
Ut cavit olim paſtor omnium optimus.

Nil ſibi arroget, niſi id jure optimo,
Sed ipſe ſibi ſit ſponte lex & terminus,
Quem præterire peſte pejus cenſeat,
Et, quam rogarit ipſe, legi obtemperet,
Mente ætheri ſemper quam humo propinquior.
Privata penitus miſſa faciat omnia,
Domus ſuæ oblitus, ſuumque liberum:
Primum procuret publica, æquus proximos
Sibi remotoſque eodem habeat omnes loco,
Dum Chriſtiano cenſeantur nomine:
Sitiat & omnium ſalutem æque ac ſuam.
Ac paſtor ut ſibi traditas oves domum
Reducere omnes ſatagit, una ne abſuat;
Sic creditas animas ſibi mortalium
Deo optimo reſignet ultimo is die
Pro ſingulis paratus, haud tibi degener,
Mortem, ſi opus ſit, oppetere pulcherrimam.
Talem uſque nobis, ſi merebimus, patrem
Dabit, nec unquam negliget ſuos Deus.

DIVO JOANNI APOSTOLO.

ECQUA leves adeo ſe cœli ardentis in auras
Tollit avis? viden' ut celeri ſuper æthera penna
Enarit, liquidique ſecet ſupera ardua mundi?
Ut noſtris ablata oculis, vix denique viſa
Radit iter facili lapſu, neque conciet alas?
Stare putes, nec greſſum uſquam proferre volando
Æthereis cœli libratam corpus in auris;
Sed tacitam ſecum cœleſti in lumine pura
Luce frui, propiuſque vago ſuccedere Soli
Gaudentem, & liquidos oculis depaſcier ignes,
Obtutu hærentem, lucis dulcedine mira.
Quod genus hoc volucrum? neq; enim regina volantum,
Quæve altam præpes ſupra volat ardea nubem.
Fortunate ales! qua te de gente volucrum,
Qua de ſtirpe rear? neque enim te præpete pluma
Credo equidem fretum, neque enim pernicibus alis,
Humano ſed te potius de ſemine cretum:
Quiſquis es, auguror haud noſtræ rationis inanem.
Nec tamen agnoſco corpuſne, an corporis expers:

Quic-

Quicquid id eſt, ſeſe liquidas ſuper efferat auras:
Quales ſæpe hominum mentes, animique volucres
Corporis in terris terrena mole relicta
Tollunt ſe, & ſuperi peragrant confinia cœli
Summa leves, celſaque diu regione fruuntur.
Quis vero ille adeo felix, cui contigit uni
Longe alios ſupra ſeſe alite tollere ſenſu,
Rimarique acie noſtros fugientia viſus,
Sanctaque cœleſtum penitus penetralia adire,
Et cœli inſueto libare e fontibus hauſtu?
Quid fuerit vaſti longe ante exordia mundi,
Omnia quo conſtent, quo cuncta auctore creata,
Quæ ſunt, quæ fuerunt, & quæ ventura ſequentur.
Mira quidem hæc; nam cuncta ſibi jam redditus ales
Ore canit, noſtroſque vehit ſuper æthera ſenſus,
Inſolitas rumpens voces, inſueta locutus,
Ut Verbum omnipotens, dictu mirabile Verbum
Illapſum cœlo moribundos corporis artus
Induerit Deus, & noſtris habitarit in oris
Factus homo; illius decus & facta inclyta teſtes
Vidimus, illius, inquit, uti ſtellantis Olympi
Rege ſati, omnipotens, non enarrabile Verbum
Vidimus, ac veros geniti attrectavimus artus,

Gratia

Gratia cui comes, & nudi vis plurima veri.
Quis canat hæc, niſi divino qui numine plenus,
Cuive olim rege ipſe ſatus radiantis Olympi
Eximio præſens eadem inſtillarit amore?
Quis canat hæc, niſi Ioannes, quem maximus heros
Unigena in terris ſocium ſibi pectore toto
Junxit, præque aliis miro dilexit amore,
Atque unum erudiit, ſuperumque arcana retexit?
Ales, Ioannes, tu certe, ille inclytus ales
Alta petens ſenſu, cœlique abſtruſa recludens.
Felix! e tali cui talia plurima fonte
Haurire, & largo perdiſcere contigit hauſtu.
Felix! quem tanto ſancti rex ætheris ipſe eſt
Complexus præſens mortali in corpore amore,
Et juvenem juvenis dilexit, amicus amicum.
Non genus iſta tibi præclarum, aut ulla parentum
Nobilitas dedit exigua Beſſaide creto,
Ars ubi erat tibi per ripas muſcoſa ſecundum
Flumina deceptos in retia trudere piſces.
Is tamen unus eras, generoſis omnibus illi
Poſthabitis, cui præcipuo indulgeret amore,
Quique parem ſibi reſponderes gratus amorem.
Dulcis amor; dulces animi ſuper omnia curæ;

Præ-

Prædulces nexus amborum, & amabilis ardor.
Quænam mente rear tum gaudia veſtra fuiſſe
Mutua, quaſve vices flagrantis pectora amoris
Utraque, quam dulces ſubter præcordia flammas!
Te tamen ô! certe felicem, terque beatum,
Evenit cui talis amor, cui qualis amicus
Nuſquam alias inter mortalia corpora viſus,
Gratus luce magis, vel ſidere pulchrior aureo.
Aſpiceres quoties oculos pulcherrimaque ora,
Inſolitumque decus, totoque in corpore honores
Divinos, viſu dulcem jaculantis amorem,
An poteras totis non exarſiſſe medullis?
Audires quoties voces & verba loquentis,
Divinas juvenis voces, divinaque verba
Lætitiam æthereæ inſtillantia mentibus aulæ,
An poteras totis non delicuiſſe medullis?
O! certe te felicem quater, atque beatum,
Cui ſe talis amans, ſoboles æterna parentis
Æterni interdum eſt ſolitus committere ſeorſum
Omnibus ab caris, tutoque affarier unum,
Inque omnes ſocium curarum admittere caſus,
Et tibi divinos animi concredere ſenſus.
Teſtis eras, cum cœleſtem clam ſæpe parentem

Affatus

Affatus miras hauriret ab æthere voces,
Interdumque ſuas divino redderet ore
Illuſtris radiis, & clara luce coruſcus,
Confeſſuſque Deum ſe toto corpore verſo.
O! quoties illum ſupra radiantia cœli
Lumina fulgentem Solis ſeptemplice luce
Miratus ſubitis fulgoribus expaviſti!
O! quoties rupto velut acta tonitrua cœlo
Territus ad voces divinas contremuiſti!
Ipſe tibi placidis firmabat pectora dictis,
Arcebatque metus juvenili vinctus amore,
Conſilia æterni reſerans æterna parentis.
Cumque alios omnes ſua per veſtigia cœlum
Ingreſſos perimi ſit funere paſſus acerbo,
Unum te ferro exemit, plagiſque cruentis,
Annis qui placida centum actis morte jaceres,
Si tamen abſumpto defunctus corpore obiſti:
Nam perhibent vulgo comperto corpore nuſquam,
Degere adhuc vitam Syriæ felicibus hortis,
Nec te poſſe mori, donec flammantibus auris
Undique ſupremos mundus conſidat in ignes.
Atque ideo, immitis cum te vis effera regis
Ureret impoſitum gremio exultantis aheni,

Nil æſtus nocuit flammis ſtridentis olivi,
Molliter unde unctus tantum, haud exuſtus abiſti.
Nec tibi ſupplicio exilium fuit; æquore vaſto
Incluſus ſylvas & inhoſpita littora circum
Ibas, ac veteres repetebas carmine amores,
Atque Deo plenus foliis inſcripta notabas,
Quæ ventura forent labenti ſecula mundo
Clara videns, ſed cuncta tegens obducta ſub umbra:
Subluſtri tamen e nebula undique tralucebant.
At non paſſus amor, tibi erat qui plurimus oris
Æthereis, pelagi arceri te ſemper ab undis
Extorrem, merita ſublato morte tyranno
Redditus in patriam vicinis gaudia terris
Quanta repente refers? tunc ad tua vota preceſque
Fama canit nuper defunctos munere vitæ
Aereas blandi rediiſſe ad luminis oras,
Et tibi plus heros devinctus amore rependit,
Quam pro te ac pro fratre parens male cauta popoſcit.
Ille etiam tibi ſupremo ſub funere pendens,
Ut poterat, ſolitum ex oculis reſpondit amorem,
Et tibi dilectam genitricem credidit uni,
Dulcibus extremum verbis affatus utrumque,
Illa tibi ut genitrix, illi ut tu filius eſſes

Pro ſeſe poſt hinc, dum in terris vita maneret.
Tantus amor, tanto cumulatum liquit honore.
Tantum in te potuit ſupremum munus amici,
Ne tibi quam velles teda ſociare jugali
Ignaruſque experſque tori, dum viſus in orbe es.
Scilicet addecuit coſtodem virginis eſſe,
Qui neque connubia, Veneris neque munera noſſet.
Sanctior intus amor, fax gratior intus edebat
Noctes atque dies veniens illius ab ore,
Qui cœlum vultu, tempeſtateſque ſerenat
Sole oriente recens, vel Eoo pulchrior aſtro.
Ante ferunt heſterno etiam te veſpere amico
Incubuiſſe ſinu, ſomno ac mœrore gravatum
Cui poſitus caput hærebas, ſublimia cœli
Arcana hinc ſenſuſque Deum traxiſſe per omnes.
Hic tibi præcipue divini pabula amoris
Largius hauſta reor, quæ verbis te inde juvabat
Suavidicis late mortales ſpargere in omnes.
Nil niſi prædulcem, quæcunque effatus, amorem
Ore loquebaris: tibi erat tibi dulcis in ore
Semper amor; blandum ſpirabas ſemper amorem,
Mutua concilians hominum fera pectora dictis
Inter ſe, placidæque ſerens bona ſemina pacis,

Unus paciferi ſator atque hortator amoris,
Unus amans, unum nil curans præter amorem.
Omnia amor tibi; vivus adhuc in corde vigebat
Priſcus enim calor ille Deo abſcedente relictus:
Vivus adhuc reſidebat amans in ſenſibus heros,
Et veterem innexus cordi integrabat amorem.
Ac veluti, ut ſaxis liquefactis plurima fornax
Incenſa eſt, longoque ardens incanduit æſtu,
Materies ſubducta licet ſit pabulaque igni,
Ignis adhuc tamen intus ineſt, & flamma ſuperne
Luxuriat, vivaxque diu furit ardor ad auras.
Felices ô mortales! ſi mutua ſeſe
Conjuncti pariter nullo diſcrimine amarent,
Inque vicem mites animis ſine fraude foverent:
Aurea converſis irent nova ſecula rebus;
Nil cuiquam deſit, nec opum ulli deſuat uber;
Divitiæ fluerent vulgo; omnes omnia haberent.
Quandoquidem unum animis omnes concordibus eſſent;
Auri dira fames & habendi ſacra cupido,
Fraudeſque inſidiæque & furta latentia abeſſent.
Omnibus una etenim lætandi cauſa dolendique
Eſſet & una ſalus, unum & commune periclum,
Et labor, & lætis accedat gloria rebus.

Tot curis hominum careat genus; omnibus omnia
Tuta ſorent; degant ſine vi, ſine cædibus ævum
Mortales ſecuri, altaque in pace quieſcant,
Et paſſim pleno fluat aurea copia cornu.
Hic fructus, placidi ſunt hæc commercia amoris;
Aureus hic hominum generi omnia ſufficit unus:
Hoc uno ſumus, hoc orimur, hoc vivimus uno.
Unus amor nobis præſentem numinis auram
Conciliat: quin ipſe favor, quin gratia & ipſa,
Qua fruimur, qua nos ſibi jungit numen amicum,
Luſtratoſque iterum qua nos in priſtina reddit,
Nil niſi amor pius eſt; ipſum quoque denique numen
Eſt amor ille Deus, Deus ille affuſus ubique
Regnat amor, cœlumque movet, terraſque fretumque
Omnipotens, requies hominum ſuperumque voluptas.
Talia ſuaviloquo per gentes ore canebas,
Omnibus inque locis miſcebas pocula amoris,
Omnia demulcens; diſcebant omnia amare:
Omnia largiflua dulcedine diſtillabant.
Cum vero ſolus ſola ſub nocte relictus
Errares, ubi corda ſopor mortalia ſolvit,
Nulla quies animo tibi erat; ſub pectore ſemper
Verſabas, quali fueris dejectus amico,

Et

Et dulces nunquam inſomni diſcedere curæ.
Illum abſens oculis abſentem cernere coram
Uſque videbaris, blandoſque agnoſcere vultus,
Optatoſque oculos, & gratæ frontis honores,
Cujus ab aſpectu jucundo lumine caſſi
Sæpe reſurgebant repetitas lucis in auras.
Uſque videbaris dulces haurire loquelas,
Cujus ab eloquio jam vitæ munere functi
Sæpe reſurgebant in blandas luminis oras,
Atque iterum dulcis viſebant limina lucis.
Uſque animo tibi fixus erat; tibi dulcis imago
Ante oculos, blandum obverſari nomen ad aures,
Quo ſuperi cœtus atque omnis curia cœli
Audito lætantur, & infera regna tremiſcunt.
Illum per nemora & ſylvas, perque alta cariebas
Littora, & in ſolis per noctem montibus ibas.
Reddebant valles tibi JESON undique, JESON
Saxa reſultabant; iterabant omnia JESON.
Hæc placidam ſemper duxti per munera vitam
Dulce querens, dulci fallens ingrata querela
Tempora, confectus donec membra ægra ſenecta
Corpore paulatim abſumpto lux ſola remanſti,
Et ſonus, in noſtras qui nunc quoque laberis aures.

Huc

Huc ades ô! ſeu te jam functum corpore cœli
Regia habet, ſeu vivus adhuc ſpiranſque ſub auris
Felices Arabum ſaltus & amœna peragras
Rura canens, felix utcunque, utcunque beatus,
Huc ades, & præſens te ſenſibus inſere noſtris.
Te reſerante acie noſtros ſuperantia captus
Cernamus, quæ tu Ægæis vallatus ab undis
Obſcuris vera obducens ventura canebas,
Atque Deum colere, & nos aſſueſcamus amare
Mutua te monſtrante, piumque bibamus amorem.

DIVO ANDREÆ APOSTOLO.

QUAM veteres nulla arte tuo de nomine dictam
Cœlicolum regi quondam poſuere parentes,
Labentem, victamque ſitu renovavimus ædem,
Andrea, tibi, conſpicuoque polivimus ære,
Marmoreque e niveo candentem ereximus aram,
Huc quicquid nobis bellum exitiale reliquit,
Contulimus, tibi nec pro tempore rebus egenis
Defuimus: ſi fortunæ foret illa prioris
Copia nunc, nec opes noſtras fera bella tuliſſent,

For-

Forſitam hic lento templi quoque plurimus auro
Fulgeret tholus, & rigui plebs læta Ticengi
Dives te dignos aris inferret honores.
Illa Deum te poſt unum veneratur, & omnem
In te ſpem locat; iterum tu ſæpe Tonantem
Concilias nobis, & juſtæ te objicis iræ.
Quandoquidem nihil omnipotens non annuit ultro
Devinctus tibi, nil veteri non donat amori:
Quæque olim in terris fuerat tibi gratia vivo,
Hæc eadem te conſequitur coeli arce receptum,
Cœleſtumque choros inter ſpectabilis omnes
Incedis bis ſex procerum non ultimus unus,
Quos Deus humanos indutus corporis artus
Subjunxit ſibi delectos ex omnibus unos,
Retiaque & piſces & flumina linquere juſſit.
Fortunati omnes! vobis pro retibus hamiſque
Æthereus vigor eſt menti divinitus altæ
Additus, unde animas hominum pro piſcibus ipſas
Venari datur, & ſuperum conjungere regi,
Ad ſuperoſque aperire viam mortalibus ægris.
Piſcoſis pro fluminibus, pro fluctibus alti
Æquoris, ætherei vobis data regia coeli,
Ventorum flabra unde abſunt violenta, nec ulla

Tem-

Tempeſtas metuenda, feri neque prælia ponti;
Sed placida, & ſine fine quies, ſecura voluptas,
Votaque plena, omniſque animis exempta cupido eſt.
Jam quid enim cupiant æterna luce fruentes,
Atque bonis ſaturati omnes, & ſorte beati
Quiſque ſua dulci complexi mutua amore?
Sed vos præcipuo pater inſignivit honore
Omnipotens longe ante alios, quos ſcilicet omnes,
Cum ſuprema dies perituro illuxerit orbi,
Atque iterum natum cœlo demiſerit alto,
Arbiter ut vitas hominumque & crimina quærat,
Addet ei arbitrii ſocios: bis ſena ſedentes
Vos ſolia accipient bis ſenos ardua: ibi omnis
Vos tremet, atque metu muſſans venerabitur orbis.
Fortunate, domus ſub tecto pauperis ortus
Craticeo ad patrias pauper Beſſaidos undas
Piſcator, tu ſublimi conſpectus honore
Judicis æterni lateri ſubjunctus amico
Hærebis, neque te ſociorum ante iverit alter
Poſt fratrem, quem præfecit mortalibus olim
Arbiter ipſe heros terraſque hominesſque relinquens.
Tu prior acceſti divina voce vocatus
Ad lucem, verumque datum eſt tibi cernere lumen

Ante

Ante alios, Petrus ipſe tua eſt poſt voce ſecutus.
Fortunate! datum eſt tibi cœli cernere regem
Mortali, & ſanctos manibus mortalibus artus
Tangere: tum veras voces divinaque verba
Haurire, & ſociis toties accumbere menſis.
O! ego tunc illas cur non ſum natus ad undas
Piſcator? quos non hamos, quæ non cava lætus
Retia liquiſſem & lembum & cum flumine piſces,
Naſſaſque crateſque & vimineos calathiſcos,
Et tectum & patriam & caros? me denique & ipſum
Omnibus adjiciens hæſiſſem protinus uni,
Omnia qui ſuperat, quique omnibus eſt ſatis unus;
Quem qui habet, omnia habet, nulliuſq; indigus ultra eſt:
Quæ tu præſagi ſenſiſti pectoris hauſtu.
Omnia deſpexti, præque uno nil ratus eſſe
Cætera, flagrabas ardenti unius amore.
Illum animo ſuſpirabas nocteſque dieſque,
Et dulcem cupido paſcebas pectore curam.
Præcipue poſtquam moriens terrena reliquit
Sponte ſua, & noſtram delevit ſanguine labem;
Protinus ætherea afflatus divinitus aura
Cum ſociis, miroque animum inflammatus amore
Quos caſus, quæ non diſcrimina ſponte ſubiſti

Intrepidus, totum quo ferres facta per orbem
Illius, & ſanctas vulgares undique leges,
Mortaleſque novo luſtrares luminis ortu?
Cumque alias alius purgandas iſſet ad oras,
Cura tibi Scythiæ cecidit concredita ſorti:
Quam poſtquam inſolitæ recreaſti lumine lucis,
Atque omnem factis impleſti ingentibus oram,
Græcia reſtabat divinæ impervia luci,
Dum nimium freta humanis ſeſe artibus effert,
Nec cedit niſi fallaci ratione ſubacta.
Divinæque poteſtati nihil arrogat ultro,
Quæ ſenſus hominum longe prævertitur ægros,
Et refugit tardos animorum ob nubila captus.
Protinus Argolicas perrexti navus ad urbes:
Nec te ullæ tenuere moræ, quod multa piorum
Corpora miſſa neci Danais acceperis oris,
Præſidis Argivi invidia cæcoque furore.
Ut faciles omnis tibi Achaia præbuit aures,
Audiit ut mira rerum novitate loquentem:
Atque animis verum lucemque volentibus hauſit.
Impie quid furis Ægæa, lucique repugnas?
Tene putas poſſe illuſtres abſcondere cœli
Auricomi flammas, ipſumque extinguere ſolem

Un-

Undantem luce, ac toto res orbe rigantem?
Forſitan humentem nebulam proflare, brevemque
Obſeſſis poteris radiis obtendere nubem;
Erumpet lux, erumpet rutilantibus auris
Lampas, & auriflua face nubila differet omnia.
Nempe pium nihil obſtantem, nulla arma moventem
Pro ſe vim contra, ſed mortis amore ruentem
Optatæ infando potuiſti perdere letho
Efferus: at clarum vis nulla extinguere nomen
Evaleat, quod per populos magno ore ſonabat.
Sed quo tu magis obſtabas, hoc latius illud
Serpebat, penituſque animis hærebat adactum.
Id potuere, quibus præeras, oſtendere Patræ,
Felices Patræ, quibus almam cernere lucem,
Hoc monſtrante, datum, & certam ſperare ſalutem
Pignore tam certo: quis enim non ſe eximat ultro
Protinus abruptis, ſi detur copia, vinclis?
Sed tibi dulce, ſenex, (etenim ad te, ſancte, revertor)
Vilem per mortes omnes effundere vitam
Pro duce, qui ſeſe noſtra ob commiſſa necandum
Obtulit, infamique trabi ſuffixus obivit.
Quod mortis genus efferres cum multus ad aſtra
Laudibus, & noſtram hinc caneres prodiſſe ſalutem,

Supplicio obſequium ſimulans te affecit eodem
Impius, ingentique parem dedit eſſe magiſtro.
Te poteras tam crudeli ſubducere morti,
Cum ſubito tota urbe ruens manus omnis in arma
Arſiſſet, dirique faces in tecta tuliſſent
Præſidis, inſonti tibi ni vincla arcta levaſſet.
Tu vitæ magno æternæ correptus amore
Mortalem optabas quam primum effundere vitam,
Atque ideo tendens exutas vincula palmas
Obvius orabas populum pietate furentem
Ne faceret, ſtudio tibi ne male amicus obeſſet,
Ne prope jam partum eriperet ſub fine triumphum.
Atque adeo ſævis qui tempeſtatibus actus
Per maria Arcturi dubio ſub ſidere iniqui,
Si quibus impegit ventorum munere tandem
Littoribus, cumuloque ratem ſubjecit arenæ,
Non tam avido ſiccum arripiat telluris amore,
Quam tu tunc procul aſpiciens feralia ligni
Brachia flagrabas, miraque cupidine captus,
Impatienſque moræ orabas diſpendia tolli:
Utque obiturus olor moriens inſueta canebas,
Et dulcem amplectens inhiabas pectore truncum.
Ut te conſpicio, ut te animo, Crux alma, volenti

Accipio, inſcendoque libens, & pectore gliſco!
Suſcipe me; dignare tuo mea viſcera fulcro,
Quæ prius ingentis divinos hoſpitis artus
Læta onere inſolito felici ſede tuliſti,
Unde decus tibi per gentes, & gloria parta eſt.
Nunc ducis ingredior tanti veſtigia longe:
Nec fuerit mihi rex tantum, dum vita manebat.
Me me etiam quamvis longe inferiora ſecutum
Suſcipe, & optato ſublatum redde magiſtro.
Nam veluti anguſtas duplicis per roboris oras
Vere novo ingrediens renovat ſe lubrica ſerpens:
Sic tua dulce mihi eſt nunc inter robora molem
Linquere, & exuvias moribundi corporis hujus,
Liberiuſque poli volucri petere ardua lapſu.
Hæc repetens robur tandem es ſublatus in altum,
Heu nimium duros perpeſſus morte dolores!
Nunc frueris placida felix in ſecula pace.
Salve biſſenos inter, pater optime, patres!
Aſpice nos bonus, atque tuo nos junge magiſtro.

DIVO PAULO
APOSTOLO.

ET ſunt, qui tendant cœli explorare profunda
Conſilia, ac penitus tectas deprendere cauſas,
Nec dubitent in jus prope ſácra voce vocare
Regem ipſum cœli, ſi forte quid evenit uſquam,
Legibus a noſtris quod longe ac moribus abſit,
Obductum nube, ac picea caligine opertum?
Non equidem meritis præſentem numinis auram
Aſſequimur freti noſtris, noſtrique labores,
Aut benefacta parum proſint, ni deſuper adſit
Auxilium prius, & favor omnipotentis Olympi.
Ecquibus egregie factis, quo munere Saulus,
Qua pietate Deum ſibi conciliavit, ut ultro
Tam nigra mentis de nocte repente vocatus
Tam claram in lucem, tantiſque ereptus ab undis
Tam tuta, pelagi ſecurus, in arce ſederet?
Ille quidem primis veri contemptor ab annis
Gaudebat Chriſto infeſtis ſe opponere ſignis,
Ne nova relligio ſurgens ſe ferret in auras,
Quam pater omnipotens tandem mortalibus ægris

Oſten-

Oſtendit placitam ſibi priſca nube remota,
Legiferi adventu nati, qui cuncta novaret:
Quoque magis ſancti cultores incumbebant
Hanc veluti eductam ſtruere, atque attollere cœlo,
Atque recens latas orbi diffundere leges;
Acrius hoc urgens animis hoſtilibus ille
Omnia deturbare, piiſque obſiſtere cœptis:
Tantus amor patrias inerat defendere leges.
Ille etiam, cum pene puer pubeſcere primum
Inciperet, mollique genas veſtire juventa,
Sacrilegis ſeſe adjunxit ſocia arma ſecutus,
Dum Solymi inſontem ſaxorum grandine dira
Obruerent juvenem, qui primus ſanguine fuſo
Poſt cœli indigno mulctatum funere regem
Purpurea meruit caput inſignire corona.
Nec dehinc ille etiam creſcens juvenilibus annis
Deſtitit incœpto, uſque piis minus æquus, ad unum
Omnibus intentans lethum, genus omne peroſus:
Donec præcipitem altitonans, & ad ima ruentem,
Suſcepit pater, eximioque evexit honore.
Proh cœli obſcuras latebras, noctemque profundam!
Senſibus a noſtris quantum ſummota recedunt?
Cœlicolum arbitria & ſortes abſtruſaque jura

Juribus humanis quanto diſcrimine abhorrent?
Omnibus horror erat Saulus meliora ſecutis
Cæde madens multa infandum, plenuſque minarum,
Terrorumque potens Solymum ſævibat in oris.
Forte olim miſſu primorum gentis ab urbe
Arduus ibat equo, galea criſtiſque ſuperbus,
Enſe minax haſtaque, & ahena luce coruſcus.
Haud impune olli quiſquam pius obvius iſſet:
Quippe magiſtratus juſſu diſcrimine nullo
Correptos omnes atrox in vincla petebat,
Quos pietas nova, relligioque incœpta tenebat.
Jamque advectus erat prope opimæ antiqua Damaſci
Mœnia, jam ſummas ſpectans de vertice turres,
Et jam ſe cædi ſpirans immane parabat
Terribiles acuens animos, iraſque manuſque:
Qualis nocte lupus, quem dudum inſana libido
Faucibus errantem ſiccis exercet edendi,
Cum caulas videt, & balatus haud procul audit,
Incaſſum fremit, ac rictus fruſtratur hiantes.
Protinus ætherea ſuperum regnator ab arce
(Qui cœli tantus favor?) hæc ſpeculatus, amico
Lumine reſpexit juvenem in ſua damna ruentem,
Suppoſuitque manum dexter, mentemque benignam

Concipiens in eum præſenti numine fovit.
Namque improviſo vibratus fulgor ab æthra
Tendenti venit ecce! repens, & luminis aura
Afflatum ætherea lux plurima circumfulſit.
Ilicet actus equo ad terram ruit, atque relictis
Calce petens auras jacuit reſupinus habenis:
Audiit hinc vocem horrificam: quid, Saule, quid ultra,
Saule, furis, mihique adverſis opponere caſtris?
Nequicquam cœlo arma moves, ſtimuloque repugnas.
Saulus ad hæc tenebris ſuſtollens lumina obortis,
Quæſivit lucem fruſtra, extimuitque negata.
Demum hæc ſummiſſo vix hiſcens pectore fatur:
Sancte edice; mones quæcunque, ego juſſa capeſſam.
Vix ea, cum volucres vox rurſum audita per auras:
Surge age, ſolve metus, urbi ſuccede propinquæ:
Hinc reſponſa feres, quæ porro obeunda tibi inſtent,
Qui te hac dehinc maneant pro relligione labores.
Quæ pariter comitum juxta manus audiit omnis.
Obſtupuere viri: nam vox veniebat ad aures
Omnibus hauſta quidem: ſed vocis cominus auctor
Nuſquam apparebat vocalibus abditus auris.
Vix ægre ſeſe attollens ſurrexit, iterque
Ingrediens fruſtra tenebris tentavit in atris.

Lapſantem, & dubios nitenti cuſpide greſſus
Firmantem manibus ſocii intra mœnia ducunt.
Jam tres in tenebris exegerat urbe receptus
Et frugum & laticum penitus ſine munere Soles;
Cum ſubito Ananias, quo non ſervantior æqui
Tunc illa urbe fuit, nec cœlo gratior alter,
Hoſpitis antiqui penetrali in ſede jacenti
Improviſus adeſt, juſſis cœleſtibus actus,
Compellatque virum, & divino pignore firmat.
Saule, ades huc animo: tibi amico ab numine veni,
Luminis amiſſi jucunda ut luce recepta
Deſuper affleris cœli omnipotentibus auris.
Haud ignota audis: eadem ſcio, nam modo qui me
Huc adigit, tibi detexit manifeſtius idem.
Ille tuos etiam mihi porro oſtendit honores,
Quanta tuæ faveat cœli indulgentia laudi,
Quam junctus ſuperum ſis regi, præ omnibus unus
Delectus jam, qui totum nova ſacra per orbem
Divulges verborum opifex, uberrimus oris.
Quæ furiis modo carpebas agitatus iniquis,
Omnibus hæc propter caput objectare periclis
Haud renues, ultroque inſigni occumbere letho.
Hæc fatus, liquida accurvum luſtravit in unda,

Unde

Unde animis ſcelus eluitur, veterumque parentum
Crimine contractæ excedunt contagia labis:
Inde manum ſuper impoſuit, templiſque ſacratis
Præpoſuit, populiſque ducem dedit eſſe docendis.
Interea afflato viſi cava lumina circum
Scintillare ignes, velutique erumpere ahenæ
Squamæ oculis, lucemque hauſit, viſuſque recepit,
Atque ſuæ victu rediere in priſtina vires.
Continuo Saulo plane mutatus ab illo,
Qui modo ubique pios ferro vincliſque petebat,
Longe alios verſo accepit cum nomine ſenſus;
Et jam Paulus erat: ſubito illi copia fandi
Verborum, rerumque potens prudentia venit
Orta magis, ſtudio quam aut ullo parta labore.
Jam claros hominum fandi fabricator adibat
Conventus, medioque foro divina loquutus
Pendentem populum inſueto ſermone tenebat,
Semine ab æthereo terris veniſſe virum, quem
Venturum toties vates cecinere per orbem,
Quo veterum lueret ſcelus exitiale parentum
Proditus, & læſum placaret ſanguine numen
Ipſe ſuo, morti pro cunctis deditus unus.
Atque hæc crebra quidem, populoſque ad ſacra vocabat

Multa querens ſuper extincto, ſuper arbore multa
Infami, & poenas fando integrabat acerbas.
Obſtupuere omnes, nimiumque ea mira videri,
Unde nova hæc ſpecies, tam verſa repente cupido,
Et veterem in Pauli quærebant pectore Saulum.
Haud aliter ſuadente fame implacabilis ingens
Exitium pecori modo qui, cædemque parabat,
Ille lupus, pleno ſi ſorte receptus ovili
Miteſcat, jamque inter oves innoxius erret,
Et pavidos lambat, linguaque remulceat agnos.
Nec mora jam Solymum magnæ quoque redditus urbi
Commovit totam monſtris ingentibus oram:
Vix oculis credunt: nec primum fiditur illi,
Inſidiaſque pii metuunt: vix ducere amicum
Poſſunt, quem tot erant experti cædibus hoſtem.
Parte alia patriis trepidi pro legibus omnes
Concurrunt urbis primi, durique reſiſtunt,
Et ſe certatim contra exhortantur ad arma:
Bella cient, & ſaxa fremunt, rapit arma juventus.
Ille autem nulliſve minis, nulliſve periclis
Territus incoeptis perſtat, nec flectitur uſquam.
Quove magis pugnant acres, hoc amplius ore
Fulminat, atque aperit vetiti nova lumina veri,

Præſatus ſanctas nil ſe convellere leges,
Sed legum arcanos penitus recludere ſenſus,
Amotiſque palam nebulis oſtendere Solem.
Dum loquitur, circum ora ſilent, & ſenſibus imis
Illapſus faciles animos, ac mollia fando
Fingit corda premens, vivæque loquentis ab ore
Viſæ exire faces, labriſque erumpere flammæ,
Et vibrans rupto velut æthere lingua tonare.
Jamque Palæſtinam monitis impleverat oram,
Atque omnes, genus Iſacidum quas incolit urbes
Cornigeri degens ſub vatis legibus ævum,
Cum pater omnipotens templi in penetralibus altis
Aſtitit oranti, atque alias quoque luce carentes
Juſſit adire plagas, aliaſque capeſſere gentes,
Barbaricas, Graiaſque, Italoque à ſanguine cretas,
Quas coleret, luciſque novæ ſplendore rigaret
Nil veritus, fidens nil ſe præſente timeret.
Ergo animi intrepidus nil ille horrebat acerbi,
Omnes per mortes mente imperterritus ibat
Sponte ſua; quas ærumnas, quos mente labores
Invicta tulit, huc illuc, terraque marique
Jactatus? non ille dapis, non ille quietis,
Aut ſomni memor inſtabat, placitoque labori

Indulgere odiis primorum objectus iniquis.
Ille etiam inſidias muro demiſſus ab alto
Per funem evaſit, nocti & ſe credidit atræ.
Ille etiam ſaxis quoties jactante petitus
Plebe tulit diros lapidum ſub grandine jactus?
Terque magiſtratus virgis per compita ſectus
Contempſitque minas, ignominiæque pudenda
Verbera, divini facibus ſuccenſus amoris.
Jamque illi carcer requies erat, uſque adeo omnes
Pertulerat lethi ſecurus vincla per urbes.
Quid referam quoties veluti contagia ſecum
Dira ferens fuerit muris excluſus, & atra
Nocte graves tulerit cœli intractabilis iras,
Inter ſaxa jacens pernox, ſociuſque ferarum
Montibus aut gelidis, aut horriferis ſpeluncis?
Flumina non illum ab ſtudio torrentibus undis,
Aut objecta feri tardarunt æquora ponti;
Terque mari in medio fracta rate navit, & hauſtus
Noctem omnem, totumque diem ſub gurgitis imo
Deerravit lethi parvo diſcrimine fundo.
Ut ſileam inſidiaſque hominum, incurſuſque ferarum,
Et quæ mille die non parva pericula adivit,
Hic illic quo mortales in nocte jacentes

Ob-

Obſcura erigeret bonus, in lucemque vocaret,
Palanteſque, proculque errantes tramite recto
Inveheret cœlo ſibi per divortia nota.
Cernere erat late hic illic per regna, per urbes,
Atque hos atque illos ad veræ ſurgere lucis
Lumina, luſtrarique undis, & credere dictis.
Felices, Paulum magno quibus ore tonantem,
Mulcentemque iras, invictaque corda prementem
Coram audiſſe datum eſt, quantus ſcelera impia fando
Invectus quateret, quantis aſſurgeret undis,
Vel cum rege ſatum ſuperum omnipotente referret
Morte ſua noſtris ultro caviſſe periclis,
Quanta animos mœſti afficeret dulcedine amoris
Egregius linguæ, fœcundo pectore veri?
Quantove ipſe loquens intus flagraret amore?
Fruſtra eadem ſeri optabunt vidiſſe nepotes,
Et votis hoc in ſummis numerabitur unum.
Jamque ea Grajugenum regnabat lingua per urbes
Altitonans, victrixque animos ducebat hiantes.
Jamque novis Aſiam ſacris permoverat omnem,
Reſque illi externis melius ſucceſſit in oris,
Verus ubi penitus Deus omnipotentis Olympi
Rex ignotus erat, ſed diis ſimulata colebant

Saxa, hominum multo manuum fabricata labore.
Jamque opibus quondam Romæ ſuſpecta Corinthus
Pene omnis nutare, ſuæ & diffiſa Dianæ
Alta Epheſus celebri paulatim abſiſtere templo,
Miratæque virum doctæ narrantur Athenæ
Orantem, ignotique Dei nova ſacra canentem:
Carmine quo capti è primoribus Actæorum
Nonnulli ad verùm properarunt ſurgere lumen
Signorum memores, quæ quondam maxima Sole
Viderunt nulla cœli ratione ſubacto;
Cernere dum piget æterni fera funera regis.
His actis venit in mentem Solyma alta redire,
Quamvis multa palam vatum reſponſa minentur,
Vinculaque ipſe ſibi vulgo canat inde, futurumque
Exitium, ſua nec Graiis ultra ora videnda.
Hic circumfuſi nequicquam plurima amici
Orabant, fletuque amplexi genua tenebant,
Parceret, infenſæ ne ſe committeret urbi
Rurſus, ubi nuper perpeſſu haud mollia paſſus.
Ille autem precibus nequicquam flectitur ullis;
Cœptum tendit iter: nec quæ tulit aſpera quondam,
Nunc ſubeunt, ſed quo graviora inſtare pericla
Sentit, eo major ſemper furit ardor eundi:

Qualis

Qualis nocturni pingues ad luminis ignes
Plurimus illectus volitans fert tangere flammam
Jucundam viſu, propiuſque accedere lucem;
Uſque ſibi admotam licet experiatur iniquam,
Urat & extremas in amatis ignibus alas:
Non tamen abſiſtit ludo; ſed lumina circum
Itque reditque, vagoque aſſultat plurima gyro,
Dum cadat, & moriens crepitanti pendeat igne.
Tantus amor lucis, flammæ tam dira cupido:
Talis abire fuga, Paule, imperterritus ardes.
Nulla quies animo; non mentem horrentia vatum
Dicta movent, cœlique minæ, quæque ipſe videbas
Præſcius Iſacidum tibi tendi vincula in oris
Primorum ſcelere, invidia flagrantis Idumes,
Denique Romulea portendi funera in urbe.
Noctes atque dies optanti pectore verſas,
Inſtent quanta tibi capto diſcrimina terra,
Quanta mari, Auſonias ibis cum vinctus ad urbes:
Littora Graiorum ſubeunt relegenda, tot oræ,
Tot maria, atque urbes, pelagoque tot inſulæ in alto,
Bellaque ventorum, tempeſtateſque futuræ;
Italiæ tandem portus, Laviniaque arva,
Et pulcher Tybris: tibi enim ſuper omnia in ipſis

Roma oculis, diruſque Nero eſt, & Romulus enſis.
Felix Roma ducum non tantum elata trophæis,
Quantum morte tua, felicique inclyta buſto:
Scilicet huic uni cœlum conceſſerat urbi,
Ut Cilicas inter natus Perſeide Tharſo,
Quam vaſtum procul à noſtris mare dividit oris,
Hic ſpoliis moriens peteres ſupera alta relictis.
Illa tuos obitus vidit miſerata cadentem,
Explentem regis crudeles ſanguine pœnas,
Regis inhumani materna cæde madentis.
Illa tuum vidit caput à cervice reciſum,
Dum caderet, reſilire icta ter pondere terra,
Atque ſolum undanti toties ſignaſſe cruore;
Ad ſignum ſubitos laticum erupiſſe liquores,
Treſque adeo, ut fama eſt, ſecretos margine fontes
Diſſiluiſſe, nova & maduiſſe aſpergine terram.
Nunc etiam ſanctas venerati viſimus undas,
Teque illi ſocium donis, & honoribus addunt
Uſque parem, cui rex cœli mortalia linquens
Credidit arbitrium, ac rerum commiſit habenas.
Utque tibi conſors fuit hic necis, atque laborum,
Sic aræ, ſic ſacrorum tibi junctus honore eſt,
Oſſaque veſtra tegit pariter commune ſepulcrum.

Vos ambos pariter juvat altæ mœnia Romæ
Tutari, atque Italas ſtudiis conſortibus urbes.
Tu regis ſuperum interpres lectiſſimus unus
Ante alios, vatumque potens, orbiſque magiſter
Terrarum, edoctæ tibi debent undique gentes,
Acceptamque ferunt veram tibi ſecula lucem.
Ipſi biſſeni, rerum queis credita cura,
Mirati proceres te mira arcana canentem,
Linquentem terras, atque æthera voce ſequentem,
Inter quos ipſum, qui ſeſe primus agebat,
Cum veri ſpecie deceptus tramite recto
Digrediens dubia inciperet regione vagari,
Corripere, in meliuſque auſus revocare magiſtrum es.
Tu falſo Argolicæ deluſum numine pectus
Virginis, atque illam rabido actam ſæpe furore
Sedaſti, veroque impleſti numine verſam.
Tu falſum magicis vatem artibus illudentem,
Et tibi nequicquam verbis certare parantem
Obtutu ſolo terres, & lumen obortis
Victo adimis tenebris, cæcumque in nocte relinquis,
Quærentem tenues manibus prenſantibus auras,
Quo nitens trepida regeret veſtigia dextra.
Unus amor tibi fixus erat, cura una ſepultas

Nocte animas revocare novæ ad nova lumina lucis.
Utque novam ſemper traheres ad retia prædam,
Omnibus omnia eras, tu civis civibus ipſis,
Inter & externos externi verba ſonabas,
Romanis Romanus eras, Argivus Achivis,
Omnes obſequio, ſimulatis moribus omnes
Concilians; ſic credentem circumvenit auceps,
Et volucrem fictæ deludit imagine vocis.
Nemo adeo vacuis Gallorum in ſaltibus olim
Venatu aſſiduo indulgens tot retibus apros
Implicat, aut canibus tot agit de vertice capros,
Quot tu hominum tibi corda die devincta trahebas.
Tu lupus ille die primo naſcentis in ortu
Cæde madens toto multum graſſatus ovili,
Veſpere dein prædam ſocios partitus in omnes,
Biſſenum ut procerum moriens pater ipſe minori
Prædixit nato, unde tibi deſcendit origo.
Jam tunc ille tuos ſpe percipiebat honores,
Quæ ſecum tulit ad manes ſolatia lethi.
Quos vero ſemel illectos ſub ſigna vocaras,
Hærebant validis tibi juncti nexibus uſque,
Certi animo te ardente ſequi, quocunque juberes.
Illi etiam, quo liberius cœleſtia obirent

Mente,

Mente, alacres rebus ſpretis mortalibus agros
Vendebant, pretiumque tuos æs grande ferebant
Ante pedes, tecum læti omnes rebus egenis.
Tu vero placita tibi paupertate fluebas
Tecum dives opum, rerum licet omnium egenus,
Atque inopum potius vertebas omnia in uſus;
Et tibi dulce famem manuum tolerare labore.
Per populos ideo greſſum quocunque ferebas,
Ceu lux gratus eras, & magni numinis inſtar:
Digredientem ægre ſemper dimittere cives
Çum natiſque domoque ad littora curva ſequuti,
Mutuaque amplexi, noctemque diemque morati
Hærebant, totoque erat ingens littore fletus,
Remivagamque ratem, quo fluctibus uſque dabatur,
Spectabant, donec pelago evaneſceret alto;
Vixque inde avelli poterant bona verba precati.
Rex etenim omnipotens, quo ſe nova tolleret aſtris
Te duce relligio, ſenſuſque ut flectere quires
Spectantum huc illuc, decus ori, oculiſque decoram
Addiderat ſpeciem, diumque afflarat honorem,
Tecum habitans, intus diffuſus pectore toto.
Altior hinc, majorque homine haud mortale ſonabas;
Nam tibi ſufficere ille animo præſentia ſemper

Verba nivis ritu, toto cum ex æthere ningit:
Ille tibi occultam quoque vim inſpirare, nec uſquam
Deſerere, ut tanto poſſes ſuperare labori;
Claraque ſigna dabat cœlo mortalibus, & te
Caſibus eripere interdum, variiſque periclis
Illæſum, ut quondam, cum carceris ima teneres
Nil opis expectans humanæ, protinus ecce!
Sub pedibus tota cœpta omnia in urbe moveri
Ingenti terræ motu, quo cuncta ſoluta
Vincula parietibus patefactis carceris ultro.
Olim etiam egreſſum navi te vipera ab igne
Experrecta petens morſu nihil obfuit acri:
Vipereum hinc parere tibi genus omne, tuoſque
Attrectare ferunt diras impune colubras.
Ille tuis etiam precibus, quæcunque petebas,
Annuere, humanis & nunquam viribus auſa
Poſſe tibi dabat, atque tuo indulgebat honori.
Hinc quibus impoſitis umbrabas tempora palmis,
Protinus afflati cœli divinitus aura
Tollebant actas ab humo ſuper æthera mentes;
Teque etiam orabant omnes, quibus ægra jacebant
Corpora: tu miſeratus ope auxilioque levabas.
Et quoniam haud omnes poteras accitus adire,

Sæpe

Sæpe tuis ipſos operibant veſtibus ægros:
Ad tactum pulſi linquebant corpora morbi.
Tu longo jam depoſitum languore parentem
Præſidis Auſonii, morbo de corpore abacto,
Servaſti revocans ad priſcæ munera vitæ.
Tu miſerum incurvis plantis genua ægra trahentem
Stare jubes, pedibuſque ſuis conſiſtere nixum:
Continuo ad vocem erigitur, (mirabile viſu!)
Inceſſu properata ferens veſtigia recto.
Tu puerum in ſomnis dejectum pariete ab alto,
Quaſſatumque artus, crepitantiaque oſſa refractum
Morte obita luci reddis, flentique parenti
Incolumem, utque prius, valido ſe robore agentem.
Tu tempeſtatem cœlo multo ante ſereno
Prædixti ſociis nil tale timentibus augur,
Sed tamen è numero fracta rate defore nullum.
Hæc propter tibi divinos manus omnis honores
Cum ferrent, ſtruerentque aras, & thura pararent,
Tu fugis, inſpecto veluti qui forte colubro
Horruit, inque Deum oblatos traducis honores,
Qui mare, qui terras, cœlum, æthera, cuncta creavit;
Nos animas viles, mortalia corpora faſſus,
Pulveris exiguam partem, nil tale merentes.

Cuncta

Cuncta accepta refers illi, cui gratia, & omnis
Debetur cui laus, & honos, & gloria ſoli,
Quem propter tantos gaudebas ferre labores,
Præque uno, unius tantum inflammatus amore
Omnia faſtidis, cupis hunc, nil cætera curas:
Hunc unum tibi cor, tibi mens hunc deperit unum;
Quem ſemel expertus hauſiſti pectore toto,
Toto animo, tota ſecluſus corpore mente.
Fortunate animi! quod paucis contigit olim,
Hauſiſti mortalis adhuc mortalibus oris
Lucis inacceſſæ jubar, immemorabile lumen.
Illa tibi vivo ſublata nube tueri
Ora datum eſt, quorum aſpectu illuſtrata beantur
Omnia, quæ ſuperæ vix poſſunt cernere mentes,
Alituum cœleſtum acies, gens incola cœli.
Fortunate animi! quam dulci pectus amore
Tunc tibi flagrabat! quanta dulcedine! quali
Nectare perfuſus præcordia diſtillabas!
O! ego cur illo infelix, ſi fontibus iſta
Præmia erant ipſis, non ſum quoque tempore natus,
Servatus ſterile, extremumque relictus in ævum?
Scita tamen cœli alta latent, penituſque repoſta
Arbitria ad noſtros non pervenientia ſenſus:

Omnia

Omnia quæ te tunc oculis vidiſſe putarim.
Hæc ideo ſunt illa, nefas quæ ferre ſub auras
Mortali aiebas, ſed relligione premenda.
Hinc largum epotus mortali pectore flumen
Hauſiſti, quo corda rigas, quo plenus inundas.
Hinc largam effulgens mortali lumine lucem
Hauſiſti, qua corda reples, qua nubila differs.
Et licet omne ipſum vulgo diffundere flumen,
Arcanamque tibi vetitum ſit prodere lucem:
Attamen ipſe adeo torrens fluis undique, ut ad nos
Stillantes veniant transfuſim in pectora guttæ,
Eque tuo erupti radii de Sole redundent.
Timotheus bibit inde, bibit Titus, inde Philemon,
Et Solymi imprimis hauſere, humiliſque Coloſſe,
Cumque Epheſo ſolo nunc nomine clara Corinthus;
Et Galatæ, & Macedum populi, Æmathiique Philippi,
Atque potens Latium, ac rerum pulcherrima Roma.
Felices! queis parta tuis ea gloria dictis:
Nunc etiam monumenta manent, ſemperque manebunt.
Salve hominum interpres! lux gentibus addite ubique,
Nunc ades, obtentas hominum de cordibus umbras
Lumine pelle, tua luſtrati luce fruamur;
Nec tua quoſdam adeo dubios oracula reddant,

In parteſque animos varias obnubila raptent,
Ne rem diſcerpens late diſcordia turbet.
Aſpice ut hinc illinc ſtudia in contraria paſſim
Oppoſitæ inter ſe placitis diſcordibus urbes
Confligant, ſua dum ſtudiis inventa tueri
Adverſis tendunt certi non cedere utrique,
Inque ſuas certent hoſtes deducere partes
Converſos: proh quanta animis diſcordia gliſcit!
Quam tenui, quam raptim ingens exorta favilla
Undique ſeditio cœlo caput extulit altum
Protinus, & terras regnat bacchata per omnes!
Illinc nos contra totis Germania caſtris
Invehitur, veterumque audet patrum aurea ſcita
Oblinere, & ſanctas dictis evertere leges,
Sive errore novo capti, tenebriſque ſepulti,
Seu potius ſcelus eſt, animiſque volentibus errant.
Nos contra hinc tegimus priſcorum jura, tuiſque
Reſponſis freti leges tutamur avitas,
Fruſtramurque feros, vanoſque eludimus ictus.
Illis affer opem, tuaque alta ediſſere ſenſa;
Ipſe ades, atque animis te protinus inſere captis,
Ut tandem nebula lucem mirentur abacta.
At nobis, noſtris ſi quicquam moribus obſtat,
Si noſtris quicquam inſinceri mentibus hæſit,

Sit fas diluere, & precibus nos effice, & illos
Unum omnes, ſimul infuſa quo luce fruamur
Unanimes poſitis odiis, eademque ſoventes
Lucis inextinctæ jubar, inviolabile lumen
Quæramus, vitamque inhiemus ſine carentem.
Interea pietas ea nos, is mutuus ardor
Tantus edat, quanto te olim flagrare canebas,
Ut cuperes aliis prælatis omnibus unus,
Æternum miſer ipſe amplexu, atque ore carere,
Illius ore (ah ne ſit fas mihi credere tantum!)
Cujus ab aſpectu fluit illa immenſa voluptas,
Qua ſaturati animi cœleſtum in ſecula gaudent.
Hunc tu oro, hunc nobis innecte algentibus ignem:
Hæ flammæ noſtro vivæ uſque in pectore alantur,
Dum tua fixi animis depaſcimur aurea dicta.
Tende preces ideo, noſtriſque occurre periclis:
Ille tibi orandus pro nobis, qui tibi ſeſe
Oſtendit coram, tenebriſque evolvit ab atris,
Ut, quoniam quos vult liber damnatve probatve,
Hos acuens, illos permiſſa nube retundens,
Ut libet, ipſe operum dominuſque, potenſque ſuorum,
Nobis corda ſinens non aſperet ipſe, ſed ultro
Molliat, atque ſua præſens nos ſubvehat aura.

DIVO PAULO
APOSTOLO.

HOC, Paule, Chriſti ad optimi divinitus
Converſe partes Vida tibi fanum addicat,
Haud paſſus obſoleta in æde tuum amplius
Solariolli nomen implorarier,
Places ut iram ſæpe læſi numinis.
Id, quicquid eſt, tu muneris lubens cape,
Tuo & datorem ſub patrocinio tege,
Tuoſque ab alto ſpiritus ei ſuffice:
Fidei ut ſuæ docere queat accreditos,
Bonumque cum illis noſſe verum, & aſſequi,
O! doctor orbis, inſtitutor gentium.

DIVIS INFANTIBUS
BETH. INNOCENTIBUS.

BEATÆ animulæ, parvuli integelluli,
Quos hauſit immaniſſimi regis furor
Ab ubere abreptos, parentium ab ſinu;
Dum perdere ſimul autumat, regno cavens,

In-

Incognitum ſibi aureum puellulum,
Quem nuntiabat ſiderum præſentia
Regem univerſis nuper ortum gentibus;
Vos vere veluti gemmulæ quas primulo
Aduſit albicans pruina primulas,
Ætatulæ ipſo concidiſtis floſculo.
Pro illo ante vobis contigit pulchre mori,
Qui pro omnium vita immolandus venerat,
Beatæ animulæ, floſculi cœleſtium.

DIVO STEPHANO PROTOMARTYRI.

DIIS alii laudes aliis, & carmina dicant,
Tete ego, ſancte puer, qui poſt fera funera regis
Cœlicolum inſignem meruiſti morte coronam
Primus, & effuſo tinxiſti ſaxa cruore,
Dum juvenem immerita teſtaris cæde peremptum;
Te, Stephane, ipſe canam: tu, dum mihi vita manebit,
Muneribus, ſemperque meo celebrabere honore.
Non tua nequicquam Leo mi delubra tuenda
Crediderit pater, atque tuæ præfecerit aræ.
Huc ades ô, ſeu felicis te regia cœli

Nunc

Nunc habet, & ſuperum regis juvat ora tueri:
Seu juvat interdum mortalia viſere templa,
Et patrias Solymorum arces luſtrare, ubi quondam
Te perhibent ſeſe indigenæ vidiſſe per altas
Jordanis ripas prima ſub luce ſedentem,
Dum liquido ſolus ſacrum lavis amne cruorem.
Huc ades, indignæ linquens loca conſcia cædis;
Hic tibi digna domus, melior (ne deſpice) ſedes.
Hanc patrio antiqui Ligures in littore molem
Ingentem poſuere, tibique hæc templa ſacrarunt.
Hic tibi thure calent, æterniſque ignibus aræ:
Hic patrio de more canunt tua maxima facta,
Alternique tuas jactant ad ſidera laudes.
Ipſe audis, tacituſque lates, nec cerneris ulli,
Et tibi tranquillam demulcent gaudia mentem.
Huc olim quicunque tuam miſer imploratum
Venit opem ſupplex, voti reus uſque receſſit,
Donaque ſervati tibi ſolvunt debita nautæ.
Salve! ſancte puer, cœli decus, haud tibi quiſquam
Cœlicolas inter Divos certarit honore.
Tu proceres longe ante omnes, qui ſanguine fuſo
Ante diem veræ pro relligionis amore
Projecere animas meriti poſt funera cœlum,

In-

Incedis Tyrio chlamydem ſpectabilis oſtro,
Purpureamque aciem ducis per lucida Olympi
Atria; ductorem te cuncti ſponte ſequuntur,
Et tibi præcipuum non invidet alter honorem.
Nam quis non magno te afflatum numine quondam
Protinus obſtupuit mira atque inſueta loquentem;
Dum patrum intrepidus ſemper mandata faceſſis,
Quos olim comiteſque viæ, ſocioſque laborum
Biſſenos numero ipſe omni delegerat heros?
Illi etiam tua ſæpe adeo tua maxima facta
Mirati ſtupuere, ſacro dum numine plenus
Illa audeſque poteſque puer, quæ ſcilicet æque
Paucis poſſe datum eſt cœlo divinitus ante.
Non ullus potuit tua contra tendere dicta,
Dum canis invictumque ducem ſine crimine morti
Demiſſum, regemque ipſum teſtaris Olympi.
Fortunate puer! tibi ſeſe regia cœli
Omnis, cœlicolumque domus patefacta recluſit.
Mortali tibi fas ſuperum vidiſſe parentem
Immenſum, ingentem, qualis Diis cernitur unis,
Et quantus, rutilans flammis, radiiſque coruſcus.
Ecce! autem invidiæ ſtimulis exercita iniquis
Effera te inſurgit ſubito Solyma omnis in unum:

Saxa

ASHMOLEAN OXFORD

Saxa fremitque, rapitque ſimul commota juventus,
Præcipitemque agitant, atque extra mœnia pellunt
Inſontem, & meritis non præmia digna ferentem.
Hinc atque inde ſonat circum cava ſaxeus imber
Tempora, & inſcribunt ſacram fera marmora frontem:
Ipſæ te rupes, ipſa & te flumina mœſta
Labentem videre, animæque extrema trahentem.
Tunc & te Libani flerunt palmeta propinqui,
Eque ſacro aereæ lacrymarunt vertice cedri.
Tu tamen attollens paſſas ad ſidera palmas,
Immotoſque oculos, media ipſa in morte rogabas
Cœlicolum regem, crudeli parceret hoſti,
Cum ferus interea non ille abſiſteret ictu,
Sed magis atque magis ſtimulis agitatus iniquis
Sæviret, donec lapidum ſub grandine dira
Efflaſti felicem animam, cœlumque petiſti;
Unde hominum curas rides miſeratus inanes,
Supplicibuſque faves, tua qui prece nomina poſcunt.
Me nunc, qui novus ingredior tua templa ſacerdos,
Et tibi ſacra fero puero puer, aſpice præſens;
Da fraudis ſcelerumque exortem ducere vitam;
Da contemnere opes, & vulgi gaudia, honores,
Et caſto uſque tuis operari pectore ſacris.

DIVO

DIVO LAURENTIO MARTYRI.

TAntane te juvenũ quondam pulcherrime virtus
Impulit, ut facibus flagrans melioribus intus
In mediis diros tuleris fornacibus æſtus
Impavidus, regemque ferum irritaveris ultro
Inſtaurantem ignes, incendiaque igne novantem?
Me ſi bella mea paterentur vivere ſede,
Pulcher ubi Tanarus rigat arva Liguſtidis Albæ,
Sacra tibi ſacer hæc hodie rite annua ferrem
Longe omnes ſupra in mediis penetralibus aſtans,
Solennemque tibi, ut mihi mos, præfarer honorem,
Tectum auro caput effulgens, & veſtibus aureus,
Proſequererque tuas haud ficto carmine laudes;
Ut genere haud humili terra prognatus Ibera,
Parvulus & dulcem patriam, caroſque parentes
Liqueris Italiæ captus florentis amore:
Ut flavum ad Tyberim, magnamque invectus ad urbem
Æneadum, cunctas quæ ſe ſuper extulit urbes,
Hæſeris Actæo Xyſto, cui tempora fulgens
Inſula tergemina redimibat ſacra corona.

Ut dehinc ille tua virtute inductus, & acri
Pectore Divum adytis poſt ſe præfecerit unum,
Qui ſecum ſanctæ libares frugis honorem
Semper, & in templis populos peragenda moneres.
Ut demum ille neci pro relligione parentum
Devotus trucis invidia furiiſque tyranni,
Mille tibi inſtantes prædixerit ore labores
Veridico: ad mortem ſenior lætiſſimus ibat
Enſibus in mediis; morituri pone magiſtri
Actus amore pio ſequeris veſtigia, nec te
Abſterrere queunt edicta immitia regis;
Sed te luce palam mediis in millibus offers.
Me me etiam: quo tractus abis? quo proripis? inquis,
Sancte audi: caſus quoque me tecum arripe in omnes.
Eſt hoc eſt etiam præſens in corpore virtus:
Eſt animus lucis contemptor, lucis amore
Alterius, toto quo dudum pectore tendo.
Me ſine nulla tuis accedat gloria rebus.
Omnia conſtitui; quæ me ad majora reſervas?
Tecum tolle, tuiſque volentem adjunge periclis.
Talia vociferans: quæ vero deinde ſequuntur
Mens refugit luctu, atque animus meminiſſe perhorrens
Deficit, & victi torpent ad carmina ſenſus.

Quæ

Quæ, proh ſancta fides! quæſo, ſuperumq; hominumque,
Quæ quadrupes ſacris viva unquam eſt tradita flammis
Victima? quis memoret lacrymis ſine talia ſacra?
Summa tamen ſequar, & rerum faſtigia tangam.
Mox te digna canam, poſitis ſi tempora bellis
Miteſcent, reddentque meas mihi denique ſedes,
Templaque, quæ ſurgunt tibi cœli educta ſub auras.
Urbis Romanæ imperio, ſceptriſque potitus
Audierat Decius Xyſti poſt funera Iberum
Divitias templi juvenem occuluiſſe repoſtas,
Ingens argentum, priſcorum munera regum,
Crateras magnos, lanceſque, urnaſque ſcyphoſque,
Cymbiaque & lychnos, vecteſque cruceſque lebeteſque,
Et tripodas, menſaſque, & cladem thuris acerras,
Effigieſque ſacras, ſimulacraque grandia Divum,
Hæc ſuper & veſtes oſtroque auroque nitentes,
Incluſaſque auro gemmas, aurique talenta
Plurima, quæ cuncta, hiſque etiam majora tyrannus
Pectore dudum inhians ſibi jam ſpondebat avaro.
Continuo tota id propter Laurentius urbe
Quæritur: ille die rerum haud ignarus agebat
Occultus vitam in latebris: ſed nocte per umbras
Ibat, & huc illuc inopum cava tecta ſubibat,

Quos omnes larga miſerans ope ſuſtentabat,
Donec quicquid opum fuit, hos abſumpſit in uſus.
Hinc tunica ad talos demiſſa inducitur aurea,
Sericaque ex humero dependet tænia lævo,
Fibula quam lateri dextro ſubnectit eburna,
Muneris ante aras commiſſi inſignia nota.
Atque ita conſpicuus, ſacraque in veſte coruſcus
Emicat, & recto ad regem ſe tramite confert,
Divini jaculis haud mollibus ictus amoris
Ibat ovans, cupidus ceu pactæ it conjugis olim
In thalamos juvenis primæ ad nova gaudia noctis.
Siquando tamen in ripa ſubſiſtit amœni
Tybridis, aſpectans auras, cœlique profunda,
Solis ad occaſum verſus, non te amplius, inquit,
Aſpiciam dives regnis Hiſpania opimis,
Nec vos ô patriæ fluvii, carique parentes,
Qui ſpem forte mei reditus agitatis inanem.
Tuque ô Tybri vale! colles ſalvete Latini!
Quos colui, heroum tumuli ſacrataque buſta,
Nec me ſancta urbis delubra videbitis ultra:
Me terris meliora vocant nunc templa relictis.
Hæc ait, unigenamque flagranti pectore Chriſtum
Verſabat memor; hunc amor ingerit oſſibus ignem.

Cui rex: Tune ſacrum furatus comprimis aurum,
Contèmniſque Deos omnes, novaque orgia templis
Inducis vana ſub relligione dicatis?
Aut aurum huc deprome, Deumque hic numen adora,
Aut Xyſto inferias merita te morte remittam.
Ille autem intrepide vultu immutabilis infit,
Irritatque virum dictis, & voce laceſſit.
Quid Xyſto me prærepto ſæviſſime terres,
Aurea quem jam nunc ſtellantis regia cœli
Accipit, & Divum numerum non ultimus auget?
Pone auri quam dudum animo ſpem paſcis inanem:
Quicquid erat, quod quæris, inops miſerandaque turba
Abſtulit, & cœli penetralibus abdidit imis.
Nec tua frigida ſaxa colo ſimulacra Deorum:
Eſt unus mundi omnipotens fabricator & auctor,
Qui mare, qui terras, qui cœlum numine complet:
Hunc colimus; huc fas eſt omnia noſtra referri.
His rex auditis curarum carpitur æſtu;
Irarum cæcos tamen abdit pectore fluctus.
Stat cunctis prius artibus omnia pertentare,
Sive illum abſtruſi tenet auri extrema cupido,
Seu ſpeciem egregii juvenis miſeratur & annos:
Quippe erat ante alios forma ſpectabilis omnes,

Vix

Vix prima ora puer ſignans intonſa juventa;
Atque illum hic vultu gratum mage fecerat ignis,
Quem ſparſus rubor accenſo ſubjecerat ori.
Nunc hos atque illos aditus, blandiſque retentat
Vocibus oppugnans, nunc ſæva territat ira
Infrendens, variiſque incaſſum aſſultibus urget.
At juvenis magno cœli perculſus amore
Obſtat inacceſſus, penituſque immobilis hæret
Contemptu vitæ, & mortis amore ſuperbus.
Hic rex, ſe nihil ut vidit multa irritus arte
Profeciſſe, omnes irarum effudit habenas,
Continuo loris corpus juvenile, flagriſque
Horrificis plumbo inſuto, atque hærentibus hamis
Subjecit, pulchroſque jubet fœdarier artus:
Sic cordi affixum ſperans divellere Chriſtum.
Omnia quæ ſuperans animo, ingratuſque ſalutis
Perpeſſu gravia & ſenſu aſpera pertulit heros:
Quem demum feſſis lacerum tortoribus imas
Trudunt in latebras, & tetro carcere claudunt.
Poſtera vix aderat lux, & jam nuntius ardens
Evolat ad regem, monſtriſque ingentibus implet.
Nil agimus rex; moliris fruſtra omnia porro:
Carceris ut limen ſubiit Laurentius, ecce!

Terrifica ſubito viſa omnia luce cremari.
Reſpicimus; lacero puer actus ab æthere præpes
Pulcher adeſt, miroque abſterſit rore cruorem
Immundum, & priſcum membris afflavit honorem.
Hic lucem jucundam oculis Lucillius hauſit,
Quem penitus cæcum jamdudum lumine adempto
Vidimus, Hippolytuſque, omnis cui credita cura
Vinctorum, fœde mutato pectore verſus
Detractat tua juſſa, fidemque oblitus, & omnia
Vincula longe alio jactat ſe numine haberi,
Vana ſuperſtitio ſocios quæ ſerpit in omnes:
Quos ſimul allata lavit Laurentius unda,
Relligione nova, & magicis ligat artibus omnes.
Talibus accenſo gliſcit violentia regi:
Æſtuat, & ſtimulis furiarum haud mollibus actus,
Magna parat, medioque foro jubet ilice ſecta
Ingentem ſtruxiſſe pyram, juvenemque ſuperbum,
Ni cedat, flammis vivum torrere minatur.
Protinus undanti cœli alta ad culmina fumo
Ingens erigitur, dum robora paſcitur ignis.
O! qui res hominum mortaliaque omnia ſummis
Imperiis regis, atque tuo ſub numine torques,
Hæcne vides, pateriſque? adeon' te deficit ignis,

Feſſa-

Feſſaque dextra tua eſt? cur cœli innubila cerno
Atria, & aereos piceo ſine turbine campos?
Cur tonitru ingenti ceſſas cœlum omne ciere?
Disjice crudeles cœleſtibus ignibus ignes:
Hic nihil iſte ſuos niſi nomina vana tyrannus
Sentiat eſſe Deos: tremat unum cuncta videntem,
Cuncta gubernantemque, & nutu cuncta moventem.
Voſque adeo maria alta voco, pelagique profunda,
Quæ ſiccam aſſiduis tellurem tunditis undis,
Fonteſque fluviique lacuſque huc ite liquentes,
Et plenis diras rivis reſtinguite flammas.
Aut vos ó gravidæ pluvia ſuccurrite nubes,
Et ſancto infamem juveni defendite peſtem.
Jam ſuperans alte congeſtam exhauſerat ignis
Materiem, & multa ſtabant ſola fervida pruna.
Huc ſtatuunt fulcrum infandum, exitiale cubile
Vectibus intextum ferreis, atque ære rigenti
Compactæ in morem cratis, cui plurimus ater
Subjicitur fumus, ſemuſtaque robora ſubdunt.
Ecce! autem egregius juvenis, miſerabile viſu!
Haud dubiam ad mortem rapitur: hinc comminus atque hinc
Spectantes animis cuncti miſerantur euntem.
Adjuvat inſignem formam pudor: haud metus olli

De-

Dejecit vultus pallentes morte propinqua.
Non alias grato magis unquam apparuit ore:
Illum ſuprema Deus ille afflaverat hora,
Quem propter tantos libuit perferre labores,
Impreſſitque genis divini ſigna decoris,
Et totum multo corpus perfudit honore.
Ut paſſim circumſtantum rorantia vidit
Ora puer lacrymis, has fudit ad æthera voces:
Non mihi ob admiſſum fœde tam dira parantur
Supplicia; hæc coelo jampridem me ſacra debent;
Hic mihi erit requies, cunctorum hic meta laborum:
Quique ferus vitam mortalem auferre tyrannus
Nunc tendit, meliorem affert mihi fine carentem.
Ille prius, cui ſponte mea nunc immolor igni,
Pro nobis graviora tulit; nos crimine noſtro
Æterni juſtas patris irritavimus iras:
Ille luit diras inſonti ſanguine pœnas.
Ipſe mihi hos ignes infuſo protinus imbre
Deſuper, aut ſolo poſſet reſtinguere nutu,
Cujus ad imperium pueris inſontibus olim
Abſtinuit vapor in mediis fornacibus ardens.
Ipſe egomet precibus flexi illum, ne mihi mortem hanc
Demeret haudquaquam indecorem, auxilioque levaret:

Meq; ideo indefenſum, inopem, atque reliquit inermem,
Totus adeſt animo tamen, & mentem erigit altam.
Olim tempus erit, cum corda ferocia ponent
Romulidæ, & magnæ Chriſtus dominabitur urbi:
Tum neque per gentes erit hoc ſine nomine lethum.
Hæc memorans medios per coetus flebilis ibat.
Ut vero infandos perventum eſt denique ad ignes,
Rurſus ait, coelum aſpectans, Solemque cadentem:
Ardua coeli equitans Sol, ſplendorque alme diei,
Quandoquidem properas te gurgite tingere Ibero,
Funera uterque parens mea per te, hunc neſciat ignem,
Quos nunc longinquis Hiſpania dividit oris.
Fama incerta malum prius illis mitiget, & ſe
Spemque metumque inter dubio ſolentur amore,
Atque ita quicquid id eſt, aſſueſcant ferre timendo.
Hæc fatus ſacros humeris rejecit amictus:
Diffulſit roſeos lumen juvenile per artus,
Et dulcem toto jaculatus corpore amorem
Spectantum molli labefecit corda dolore.
Porrectum duro tandem extendere cubili,
Quod dudum impoſitum ſubjecto incanduit igni.
Avertere oculos ipſi, viſuque miniſtri
Abſtinuere, feri execrantes juſſa tyranni.

Hor-

Horruit aſpectu coelum; perterrita toto
Sydera clara polo faciem obduxere ſerenam,
Lunaque ſubluſtri latuit circundata nimbo,
Atque adeo fortunatum nimiumque beatum
Mundi oculum illuſtrem Solem, cui talia ſacra
Contigit haud vidiſſe, infra dum circuit orbem.
Jamque vapor ſerpens per viſcera viva, per artus
Strinxerat expreſſo pingui ſudantia membra:
Aſt heros ſuperans animis, patienſque dolorum
Suſtulit, ut potuit, turgentia lumina fumo,
Ætheraque aſpectans tanti velut immemor ignis,
Oblituſque ſui cœleſtum gaudia verſat,
Quo properat lethi ſecurus; pectore toto
Vivus ineſt amor; unum animo voluitque, tenetque
Hærentem, quantos obita morte ille dolores
Pertulerit Deus, atque Dei indubitata propago,
Quo clauſum generi humano reſeraret Olympum:
Illiuſque graves dum verſat pectore pœnas,
Ipſe ſuas contemnit, obuſtiſque artubus ardens
Jucundo fruitur ſenſu, lætuſque dolorum
Ipſe per æſtatem gelida ſibi valle videtur
Propter aquæ rivum, vel fontem propter amœnum,
Aut flores varios legere, aut viridantibus herbis

Mollibus in pratis prædulces carpere ſomnos.
Jam magis ac magis ambuſto de corpore ſenſus
Undique diffugiens, & vitæ lumina linquens
Ceſſerat, & totos prope mors immiſſa per artus
Vaſerat: irridens hoſtem tamen, ocyus, inquit,
Viſcera toſta viri epulanda apponite regi.
Hæc dicens vitæ morientia clauſtra reliquit.
Projiciunt corpus, campique in pulvere linquunt
Deſerto; admotus medium perſtrinxerat ignis,
Servat adhuc medium priſcæ veſtigia formæ:
Quale rubens roſeo malum plerumque colore,
Cum cadit ante diem, maternaque brachia linquit,
Sole ſub ardenti coquitur qua parte per æſtum
Tabeſcens, pulchrum cutis almæ amiſit honorem:
Cætera pars veteri manet inſpoliata nitore.
Impie, mentis inops furiis, ſæviſſime regum,
Qui potes inſontes, & corpora viva cremare;
Non ſcelus hoc Tybris, non tota plurimus unda
Proluet Eridanus; nil ô! nil proficis; olim
Adveniet luſtris mundo labentibus ætas,
Cum domus Æneæ præſtans, Romana propago
Inſonti juveni flammis extrema ſequuto
Centum aras, centum magnis penetralia templis

Eriget, & tumulo divinum imponet honorem.
Tu vero, venerande puer, ſanctiſſima cœlo
Digna anima, informi quæſitos morte triumphos
Lætus adis; potuit mortalia membra tyrannus,
Et corpus ſævis tibi vivum exurere flammis;
Non valuit te ſydereis avertere regnis,
Eſt ubi vera quies, nunquam peritura voluptas.
Ille avido inſontem dum fert te perdere corde,
Servavit, cupiduſque nocendi profuit igni;
Nam tibi ſine carens parta eſt in funere vita,
Partus honos ignominia, atque in cæde triumphus.
Sic flammis ultro ſenium exuit unicus ales,
Purius & multo ſic aurum redditur igne.
Nunc tibi adepta quies cœli in penetralibus altis
Purpureos inter proceres, qui ſanguine fuſo
Per varia æternam meruerunt funera palmam,
Atque humiles celſo mutarunt æthere ſedes.
Reſpice nos inde, & noſtri miſerere laboris:
Quandoquidem regnant quot noſtro in pectore curæ,
Undique quas nobis acuit non una libido,
Noſtra tot incendunt intus præcordia flammæ,
Quæ nos ſæpe ipſis nobis furantur, aguntque
Præcipites, noſtri oblitos, rationis inanes.

Auri

Auri hinc ſacra fames, & amor ſceleratus habendi,
Hinc laudum, hinc plauſus, & honorum immenſa cupido,
Et Veneris curæ, & cææ mala gaudia mentis,
Iræque, invidia, atque odium, ſtudiumque nocendi,
Unde tot & cædes, fraudeſque, & plurima, quæ nos
Crimina fœda premunt, cœlique à ſedibus arcent
Indignis nimium ſuccenſos pectora flammis.
Tu nobis miſeratus opem flagrantibus affer.
Nil tibi (credo equidem) merito negat optimus ille,
Cujus amor ſævas ſuaſit tibi temnere flammas.
Ille faces diras facito, hos nos exuat æſtus,
Atque tuum noſtris bonus implicet oſſibus ignem.
Me vero jam nullus opum, jam nullus honorum
Tentet amor, nec tantum aliis ambita fatiget
Purpura, ſed placida contentus pace quieſcam;
Nec mihi commiſſis uſquam regionibus abſim,
Dum ſedet hic multos opibus, monitiſque juvare.
Tantum compoſitis rebus fera bella quieſcant,
Nec ferus in noſtris dominetur finibus hoſtis.
Sin nos noſtra premunt commiſſa, ſuoſque relinquens
Damnavit Deus, & victor ruet omnia Turca,
Me nemo indecorem victori tendere inermes
Aſpiciat palmas, ſacrataque ſolvere jura,

Et numen violare nova ſub relligione.
Sit mihi dulce aras dextra, legeſque tuendo
Oppetere, & calidus mihi linea texta per artus
Inficiat cruor; hæc capitis ſit purpura noſtri;
Hoc ſacer incedam ſacro conſpectus in oſtro,
Purpureoſque petam tua per veſtigia honores.

DIVO LAURENTIO
MARTYRI.

HUC ades clarum jubar inter omnes
Cœlites, partam nece qui coronam
Induunt, pictaſque ſuo colorant
Sanguine palmas.
Huc ades, dum te canimus frequenti
Æde, Laurenti, tua dum quotannis
Dicimus læti redeunte certa
Luce trophæa.
Seu Tagus te nunc, patriæque fines
Detinent dulcis, ſacra ſeu Quiritum,
Quæ tuos olim miſerata vidit
Terra labores;

Nos quoque alternos adeas vocatus
Rite ſolenni prece, ne vocantem
Temne non queiſvis minus addicatam
Urbibus Albam.

Poſt Deum quæ te venerans ſecundum
Spes ſuas in te locat advocato,
Et tuo hæc regi ſuperum dicavit
Nomine templa.

Tu potes noſtris mala molientem
Multa peccatis prece flectere ipſum
Maximum cœli, ſuperumque regem
Numine læſo.

Aſperas pro quo puer horruiſti
Nec minas regis nimis efferati
Prodigus vitæ, nec acerba ſpretis
Funera flammis.

Tu levas omni, fera juſſa contra,
Pauperum cœtus ope deſtitutos,
Queis ſacrum templi bonus erogaſti
Divitis aurum.

Tu roſas inter velut in viretis,
Uſtus in prunis mediis triumphas,
Deſpicis flammas meliore toſtus
Intus ab igne.

Nunc

Nunc pii fructu frueris laboris,
Cœlitum gaudens vagus in roſetis.
Hic tuis ſpirant Zephyri perennem
        Ignibus auram.
Civium hinc dexter varios tuorum
Aſpicis caſus, & in omne tutos
Protegis tempus, tibi nil negante
        Numine fretus.
Hujus imprimis tibi cura tractus
Adſit, & noſtros tueare fines:
Sint fames peſtiſque procul, quieſcant
        Aſpera bella.
Sint nurus caſtæ; valeat juventus
Optimas artes ſtudio æmulata,
Et ſenum cœtus potiora callens
        Conſulat urbi.
Utque nil obſit, face quos libido
Suggerit menti, excutiamus ignes,
Et tuas noſtris animis ſalubres
        Injice flammas.
Ut Deo regi ſuperum canamus
Gratias, a quo bona cuncta, qui ter
Optimus, ter maximus omne ubique
        Regnat in ævum.

DIVO LAURENTIO MARTYRI.

QUÆ Vida cecinit, ediditque carmina
Commiſſa chartis laudibus Chriſti optimi
Et maximi indulgens, caduca fore ratus,
Sibique diffiſus tua has in æde tibias
Syringa multiſonoram & omnifariam
Factam organis è muſicis verſuum loco
Erexit, & commendat has quam maxime,
Beate Laurenti, tibi, qui præſides
Albæ advocatus plurimum Liguſtidi.
En! ut coruſcæ, ut templum ubique illuminent!
Argenteas dicas, vel argento pares:
Diſcriminatæ auro ut nitent interlito!
Expreſſam ubi hæ de follibus tumentibus
Auram hauriunt, prædulcibus ſonant modis,
Neque ſimul omnes, ſed vocatæ ſcilicet,
Juſſæque ſolum; cæteræ interim ſilent.
Hic Muſicorum omne audias prorſum genus,
Seu tibias veras velis, ſeu barbiton,
Seu fiſtulam, ſeu tympanum, ſeu cornua,

Tubamve bellicam, lyram quoque & lituum,
Quæ cuncta Syrinx, aliaque refert plurima
Modo hoc, modo illud muſici ad libidinem.
His Vida ſaltem concinet Chriſtum modis,
Chartæ & caduca ſi peribunt carmina.

DIVO DALMATIO MARTYRI.

NEC te nos tacitum indictumve relinquere fas eſt,
Nec ſinere ire tuos ſine carmine, Dalmati, honores,
Quos tibi rite die memores redeunte novamus.
Huc ades ô! quondam clarum jubar addite cœlo
Poſt tantas vitæ ærumnas, poſt mille labores,
Et, quos inſigni es perpeſſus morte, dolores
Pro Chriſti decore, & veræ pietatis amore.
Huc ades, & feſtas quas læti ereximus aras,
Inter & Eridani ripas, & fluminis Ollij,
Dexter adi, populique tua prece vota ſecunda;
Seu Rhodani te gens halantibus invocat aris
Accola, quam quondam in tenebris & nocte jacentem

Erexti, verumque dediſti cernere lumen,
Omnem luce nova radiiſque recentibus oram
Perſundens, dictiſque hominum fera pectora luſtrans:
Seu Ligurum extremis tenet inclyta finibus Alba.
Quandoquidem haud procul inde ferunt te lucis iniſſe
Limina, & in Tanari ripa vagiſſe ſonantis.
Mox caram impleſti meritis ingentibus urbem,
Celſa docens rectas ad ſidera tollere mentes:
Nec potius te Ticini liquidiſſimus amnis
Detineat, ſedeſve juvet cognominis urbis,
Quam pater imperiis ſacris placidiſſimus olim
Rexiſti gentis cuſtos, templique ſacerdos.
Illic, credo equidem, fumant majoribus aris
Templa tibi, quæ quondam atavi eduxere ſub aſtra
Indigenæ tua mirati immortalia facta.
Illi jure quidem hæc memores, viſuque coacti:
Nos vero, quos longe alia regione remotos
Vix tantorum operum tenuis famæ attigit aura,
Ad nomen tibi præcipuos largimur honores.
Sponte autem: non dives opum, non æris abundans
Stat pagus; ſed enim pietate in teque, fideque
Nulla faſellifero certaverit ora Paderno:
Nulla tuas tendat melius gens dicere laudes.

Nam

Nam ſimul ac lætum in cœtum convenimus omnes,
Fœmina virque choros agimus, tuaque inclyta facta
Æquamus coelo; reſponſant denſa ſalicta
Undique, & aerea recinit de turre Cremona
Armipotens, gaudetque procul pietate ſuorum.
Primus ego ante aras vates, vicique ſacerdos
Carmina mille cano, totidem plebs conſona reddit.
Primum ipſam ut meritis præſens devinxeris Albam,
Expuleriſque adytis mentitos numina divos
Indigetes, verumque Deum detexeris urbi
Implentem maria, ac terras, cœlumque profundum,
Concinimus: tum ut tota tuis ultroque citroque
Gallia præbuerit faciles hortatibus aures,
Admirata hominem ſupra te plurima ubique
Poſſe Deo plenum, vanaſque reliquerit aras,
Et ſimulacra Deum falſos reddentia vultus:
Sparſeris ut veri divinos numinis hauſtus
Per populos in corda, animoſque in nube jacentes
Obſcura illuſtrans monitis erexeris aureis
Ad ſanctum jubar, immenſique ad luminis ignes;
Omnia per terras quæ late fama canebat.
Hoc te Ticini gens accola nomine tanto
Præfecit divumque adytis, morumque magiſtrum

Haud

Haud urbi indecorem ſummo inſignivit honore,
Multa ubi mira olim ſuperum regnator ab alto
Te poſcente hominum ſolitas ſuperantia vires
Edidit: obſtupuit regio ad miracula rerum.
Tu variis ope divina de caſibus ægros
Mortales nulla eripuiſti præditus arte:
Tu vocem ſurdis, tu lucem lumine caſſis
Reddis, & in media poſitos jam morte, relictoſque
Erigis: elatos tu priſcæ ad munera vitæ
Reſtituis, animaſque in frigida membra reponis:
Tu ductori Italo, cum te miſer imploratum
Finibus æquoreæ veniſſet ab uſque Ravennæ,
Incolumem ac validum prædixti vivere natum,
Quem modo diſcedens ægrum, mortique propinquæ
Luctantem, & ſuperis prope functum liquerat auris.
Addimus innumeros, quos nocte dieque labores
Pro ſuperum decore, & vera pietate tuliſti:
Quot caſus, quot per mortes, per quanta pericla
Iveris, aut diros quoties evaſeris enſes.
Ipſe aderat pater omnipotens, teque ocyus uſque
Ceu fulvarum avium ſubvectum inſignibus alis
Omnibus eripiens ſervabat caſibus ultro.
Hujus ope inſtantem fugeres cum protinus hoſtem,

Ti-

Ticinum, pleno tibi qui ſe objecerat alveo,
Tranaſti ſuſpenſus, iterque impune tuliſti
Aera per, fluctuſque ſupra ſine ponte, ſine ullis
Navigiis rapidæ correptus turbine nubis
Ocyor aut Euri pennis, aut fulminis igne:
Nec te oculis potuere ſequi trans flumina, donec
Conſpexere amnis ripa ulteriore canentem
Cœlicolum tanto grates pro munere regi.
Talia fruſtrati viderunt multa, nec unquam
Gens infeſta tuum potuit contingere corpus,
Donec purpurea emeritum inſignire corona
Omnipotens ſtatuit pater, è tenebriſque vocare
Jucundam ad lucem ſemper florentis Olympi.
Tum demum ipſius Ticini in littore captum
Sponte ferunt gladio colla objeciſſe ſecanda,
Et nil mutato lætum iſſe ad funera vultu.
Nec commune tamen fuit, aut ſine numine lethum:
Nam caput exectum penitus cervice cadendo
Blandum nomen adhuc ſervantis cuncta ſonabat,
Et longo erectus tenuit ſe tempore truncus,
Vivus adhuc veluti vigor, & vis priſtina adeſſet.
Quo monſtro attoniti crudeli cæde madentes
Agnovere Deum, veniamque immanibus auſis

Oran-

Orantes verum tenebris hauſere fugatis.
Omnia quæ in numerum memores altaria circum
Dicimus; hic nullus qui non mihi ſuccinat ordo eſt,
Nulla tuis quæ non titulis indulgeat ætas.
Nempe tibi primos pueri, mixtæque puellæ
Semper vere legunt flores, & cerea cantu
Dona ferunt, váriiſque onerant altaria frugum
Primitiis de more viri, matreſque ſuorum
Ipſæ etiam tibi dant operum teſtantia fructum
Munera, bombycum ſolles, linique maniplos
E nodis, albumque oculo nigrante ſaſellum.
Tu populi præſens vota audis rite vocatus,
Avertiſque tuis precibus mala plurima genti,
Concilians nobis averſum crimine noſtro
Cœleſtum regem, & quodcunque piacula pubis
Infecere, tuo tu diluis ipſe favore,
Et tua, qua multum polles, nos gratia ſervat.
Nunc vero ſi noſtræ unquam fuit ulla ſalutis
Cura tibi, aut noſtri ſi te movere labores,
Nunc ô! nunc pater auxilio, nunc munere nobis
Eſt opus alme tuo, tantis occurre periclis,
Quæ noſtris, niſi pulſa vetes, cervicibus inſtant.
Inter ſe reges adverſi bella laceſſunt:

Mi-

Militis ipſi inopes nos ſemper prætereuntis
Præda ſumus: noſtros manus eſt externa labores.
Aſpice nos, & tanta tuis diſpendia pelle.
Vitam inopem noſtro liceat tolerare labore,
Solarique famem, parvóſque educere natos.
Siquid præterea in noſtris fraudiſve dolive eſt,
Corrige tu, & meliorem animum prece ſuffice genti.
Nos furto nihil inter nos carpamus avari,
Dives quiſque ſuo; pateant nocteſque dieſque
Prædia noſtra: domus nullo cuſtode relictæ
Nullos nocturno metuant neque tempore fures.
Ipſi jam culmis ſint tuti arentibus agri,
Prataque, ſylvæque, & pictis vineta racemis.
Surripiant nec juſta avidi plus parte coloni:
Aſſueſcantque ſatis dominorum inhibere juvencos,
Sponte ſua pactos nec agro ſubducere ſulcos.

DIVO CASSIANO
MARTYRI.

COMMENDO tibi, Caſſiane, noſtros
Hic quoſcunque vides virere agellos:
Non fruſtra hoc pia ſtruxerit vetuſtas

Dictum nomine de tuo ſacellum,
Quo matres pueros gravedinoſos
Albenſes querulis ferunt grabatis,
Et plerique tua levantur aura,
Morbus quos diuturnior peredit.
Idcirco id vetus, erutumque bellis
Nuper Vida tibi tuus refectum
Forma reddidit elegantiore.
Hinc nos aſpice, plurimumque noſtros
Commendo tibi, Caſſiane, agellos.

D. CHRISTOPHORO MARTYRI.

CHRISTOPHORE, infixum quod eum uſque in corde gerebas,
Pictores Chriſtum dant tibi ferre humeris:
Quem geſtans quoniam multa es perpeſſus amara,
Te pedibus faciunt ire per alta mari:
Id quia non poteras, niſi vaſti corporis uſu,
Dant membra, immanis quanta gigantis erant;
Ut te non capiant, quamvis ingentia, templa,
Cogeris & rigidas ſub Jove ferre hyemes.

Omnia

Omnia quod victor ſuperaſti dura, virentem
Dant manibus palmam, qua regis altus iter.
Quod potis, ars tibi dat, nequeat cum fingere vera:
Accipe cuncta bono tu bonus iſta animo.

DIVO SILVESTRO PONT. MAX.

URBIS ſacerdos maxime Romulæ
Silveſter olim cum fugeres opes,
Cauſam malorum, victitabas
Urbe procul latitans ſuperba,
Soractis antro ſive ſub horrido,
Seu Tuſculanæ rupis in angulo,
Ubi tuo hoc extat dicatum
Nomine nunc etiam ſacellum.
Ubi morari me quoque nunc juvat
Regis canentem cœlituum aſpera
Majore plectro perſonanda
Funera, carminibus Latinis.
Hic tu beata pauperie potens,
Parvoque lætus cœlitibus parem
Vitam actitabas: non tibi aurum, aut
Purpura, non triplices coronæ

Gemmis nitentes multicoloribus,
Tanti ut decebat Pontificis caput,
Præſtans ſed alta mente regum
Altior omnium eras coronis.
Opes peroſum te tamen occupant
Opes, & uſque iis juncta potentia:
Repente dives ſis, potenſque
Urbis ad imperium vocatus.
Cœli ſecutus prodigia optimus
Cæſar relicta ſede Quiritium
Tellure deceſſit Latina,
Sedem aliis poſiturus oris.
Urbem potentem Romulidum tibi,
Lateque regnandum Latium ferox
Conceſſit ultro, poſteriſque
Perpetua ſerie inſecutis.
Non tantum ut eſſet relligio ſuis
Vallata muris, tutaque viribus,
Vique abſtinerent, atque cæde
Hac ratione truces tyranni.
Sed rex id egit maximus ætheris
Periclitatus, dives an is fores
Qui pauper olim, nec tibi æquus
Divitiis animus labaret;

Ut-

Utque eniteret conſpicuo tua
Virtus theatro maxima, poſteri
Quam deinde poſſent æmulari
Haud tibi degeneres futuri.
Non horruiſti munera Cæſaris;
Non hæret ipſis divitiis malum,
Nobis ſed ipſis; dantur æque
Nempe boniſque maliſque habendæ.
Tu ſicut ipſa pauperie prius
Dives fuiſti, divitiis item
Pauper fuiſti mox adeptis
Plurima egentibus erogando.
Non cruda duri robora militis,
Decebat ut tantum imperii caput,
Non arma formidanda terra,
Non tibi erant metuenda ponto.
Non proferendi cura erat imperi,
Urbeſve captas adjicere urbibus,
Te ſceptra regum nil movebant,
Nil periturum animo extruebas.
Mens fixa cœlo ſed penitus tua
Regnabat alto exercita in æthere:
Ibi locabas regna, & urbes,
Quoſque ageres alacer triumphos.

Ibi beatus nunc ideo viges:
 Curas inanes, & ſtudia irrita
 Mortalium ſpectas ab alto
 Continuos miſerans labores.
Tuis adeſto: ne officiant opes,
 Quas per te adepti ſunt humiles, face:
 Tuamque mentem illis precare,
 Sintque tuis ſtudiis potentes.
Mens priſca noſtris, & pietas tamen
 Reſurgat ante in regibus, ii ſacra,
 Olim ut ſolebant, abſque fraude
 Mente pii tueantur ipſi.

D. AUR. AUGUSTINO
HIPPONIS EPISCOPO.

UT te, dive potens Libyæ, nunc pectore toto
Accipio, patiorque libens, me lumine quando
Luſtraſti vates olim, divumque ſacerdos,
Nunc ipſos inter divos ſtellantis Olympi
Templa tenens: audi, atque tuas ne deſpice laudes,
Dum nos mortali facta immortalia voce
Libamus, ſacroſque aris adolemus honores.

Huc

Huc omnis chorus, huc pariter juveneſque ſeneſque
Ferte pedem, lætoque faventes agmine adeſte.
Hæc eſt illa dies, penitus caligine merſis
Quæ claram rebus lúcem attulit, atque nigrantem
Eloquio noctem inſigni, tenebraſque reſolvit.
Nam cui non notum quanta perculſa jacerent
Olim corda patrum formidine, queis pia cordi
Relligio? quem non Tyriæ telluris alumnus
Terruerat linguæ confiſus fallere doctæ?
Cui non audacis, cui non audita furentis
In ſuperos, ſuperumque ipſum convitia regem?
Non tulit omnipotens genitor miſeratus ab alto,
Et juveni immiſit mentem ſe pectore toto
Diffundens; ſubito eſt oculis denſiſſima nubes
Diſcuſſa, & ratio manifeſta in luce refulſit.
Quos ah tum gemitus, quæ tum ſuſpiria ab imo
Pectore jam culpam faſſus dedit! haud mora victus
Exuit hoſtileſque animos, mentemque benignam
Accipit in veros divos, divumque parentem,
Jam melior, jam noſter, amans quos oderat ante.
Protinus illa animi vis vivida, & aurea lingua,
Quæ modo cœlicolas toties exercita contra eſt,
Invigilat veterum pro relligione parentum.

Ille

Ille quidem in mediis hominum conventibus ore
Incipit effari immortalis gaudia vitæ
Oſtendens, altique acie penetralia cœli
Mentis adit; ſed quæ nunc prima exordia ſumam?
Nam modo naſcentis canit incunabula mundi,
Quis rerum ſator, immenſum per inane quis auctor
Terrarum validis vinclis libraverit orbem.
Nunc docet obliquos Solis Lunæque meatus,
Aſtrorumque vices, paſcentiaque æthera dium
Sidera inexhauſtis flammis laticeſque coactos
Aſtra ſuper, quæ dehinc liquidi ignis ſemina, quæ vis
Torqueat immenſi irrequieta volumina mundi.
Addit cœlicolum ſedeſque, domoſque quietas,
Agminaque alituum ſuperum ter terna recenſet.
Quinetiam ulterius ſolertis lumina mentis
Suſtollit, figitque oculos in luce ſuprema.
Qua ratione animæ naſcentibus inſinuentur,
Quæve animis natura, quis & vigor, omnia dictis
Illuſtrans: tum neſcio qua dulcedine mentem
Captus, vitam aliam poſt ſecula ſera futuram,
Atq; alios populos, nova regna, nova arva, novum æquor,
Aeraque, ſtellaſque alias, renovandaque Lunæ
Lumina, nec motu volvendos ætheris orbes

Per-

Perpetuo canit: ac tempus jam jam adfore, cum Sol
Aureus, atque ſuos dediſcent ſidera curſus.
Tum canit, ut multum miſerans incommoda noſtra
Vera Dei ſoboles, cœlo divinitus olim
Demiſſus Deus, intemeratæ virginis alvum
Implerit clauſus: mox ut mortalis in auras
Prodierit puer: utque patres eduxerit antris
Morte obita infernis, magna & vi ſtraverit hoſtem,
Regnatorem Erebi, ſpoliiſque animoſus opimis
Victor ovans rurſum aſtra petiverit: addit & olim
Adfore, cum terras iterum idem viſet ab aula
Siderea, ut vitas hominumque & crimina diſcat
Quæſitor, damnetque Erebo (miſerabile!) ſontes,
Atque pios cœli vocet alta ad ſidera manes.
Nempe iterum vita functis, ac lumine caſſis
Priſtina deberi ſua corpora cuique ferebat.
Atque ideo contemnere opes, & gaudia vitæ
Mortalis lapſu ſubito peritura monebat,
Juſtitiamque, animiſque Deum, & virtutis amorem
Infundens, veris purgabat pectora dictis.
Continuo in melius mores formavit, & artes
Humanas, legeſque dedit, quas mille ſequuntur
Nunc etiam gentes, obſervabuntque minores,

Dum circum aſtriferi volvetur machina mundi.
Quid mirum illius ſi, Sol quacunque recurrens
Aſpicit extremum Oceanum, cita didita porro
Exiit immenſum terrarum fama per orbem?
Quis neſcit quantos etiam mox ille labores
Pertulerit ſacra pro re, pro regis amore
Cœlicolum objiciens certis ſeſe uſque periclis?
Ut formidatos toties ſuperaverit hoſtes
Fandi ope? ut averſumque Deum mortalibus ægris
Aſſidua ſupplex prece conciliaverit? utque
Excidium patriæ belli flagrantibus armis
Inconcuſſo animo tulerit, plebemque patreſque
Solatus? neque enim quiſquam certaverit unquam
Laudibus, Auguſtine, tuis: tu maximus ille es,
Nobis labentem qui verbis reſtituis rem:
Templa tibi, tibi relligio non perdita debet.
Te nunquam ullius fando violentia vicit:
Te nulla incautum veri ſub imagine fugit
Pellacis hoſtis fallacia: ſolvere nodos
Tu bonus, atque dolos verborum aperire latentes.
Se tibi ſe ratio oſtendit; tibi ſæpe futura
Noſſe datum, & vera populis prædicere voce.
Tu mulcere potens hominum fera pectora dictis

Exacuens,

Exacuens, animoſque rudes formare colendo.
Nunc merito cœlum mortali corpore functus
Incolis, Ætherexque plagæ juga læta: tibi omnis
Aſtrorum chorus aſſurgit: tibi lucidus æthra
Siderea applaudit polus: altum nubila longe
Te nigra, te fugiunt, nimbique Auſtrique madentes,
Terroreſque, metuſque, & inexorabile lethum
Sub pedibus jacet: aereis tibi carmina campis,
Perpetuaſque canunt laudes vatum chorus omnis,
Cœleſtum vatum chorus omnis, amœna per arva
Qui te incedentem medium comitantur ovantes,
Sublimemque humeris attollunt, atque beatos
Per cœli populos alacres arcana canentem
Magna ferunt, ſiſtuntque ſupremi ante ora parentis.
Salve! inter ſummos lumen venerabile divos,
Magne pater; facilis precibus nunc annue noſtris,
Dum tibi ſolennem de more novamus honorem,
Et cœtum celebramus: adi hæc tibi ſacra ſecundo
Templa pede, & proprias tibi quas ereximus aras,
Seu Libyam patriæ captus telluris amore
Nunc colis, atque, Hippona, tuam: ſeu propter amœni
Ticini ripas Inſubrum reſpicis urbes,
Oſſa ubi marmoreo tua ſunt tumulata ſepulchro.

Da deinde auxilium pater: en! nunc aſpice quantis
Degitur hoc ævi in tenebris, vitæque periclis,
Ut curæ noſtra aſſiduæ præcordia carpant,
Utque auri maleſuada fames, & dirus habendi
Ducat amor captos, veræ & rationis egentes.
Eripe nos his, ſancte, malis: ſit neſcia vita
Culpæque, fraudiſque, & prorſus criminis expers.
Suffice dehinc animis viſum: da tollere mentes
Ad cœleſte jubar, fontemque ad lucis, ut artus
Exuerimus ubi moribundos, Tartara ſontes
Impia non ſubeamus, & illætabile regnum.
Hoc precibus, pater, hoc prohibe, per ſiqua parentis
Longævæ eſt pietas, quæ te terraque marique
Sola anus auſa ſequi per mille pericula quondam
Finibus exceſſit Libycis, patriaque relicta
Littoris Auſonii ignotas penetravit ad oras,
Noſtraque nunc etiam tellus complectitur oſſa
Illius, & proprias Divæ ſacravimus aras.

JO. MATTHÆO GIBERTO
VERONÆ EPISCOPO,
NON IN ΑΠΟΘΕΩΣΙΝ RELATO.

QUI poterat fluxis unus ſuccurrere rebus,
Atque hominum lapſos revocare in priſtina mores,
Cœleſtum æquiparans mortali corpore vitam,
Occidit ante diem, & ſpes noſtras morte fefellit!
Scilicet omnipotens genitor mortalia nondum
Reſpicit, humanis ſed adhuc iraſcitur auſis.
Spes mihi pacis erat, res citra poſſe ruinam
In melius verti, dum ſe & ſua quiſque retractat
Hoc duce, & egregias priſcorum accingimur artes.
Hujus enim ſimulatque Atheſim lux propter amœnum
Diffulſit, ſqualens ad tantum protinus omnis
Obductos oculos paſſim jubar extulit orbis.
Fortunatæ Atheſis ripæ, colleſque beati,
Tam prope tam clarum quibus unis cernere lumen
Contigit, & primos tam ſancti ſideris ortus!
Tuque adeo, Verona, poli acceptiſſima regi,
Qui talem Siculis partum uſque accivit ab oris,

Sa-

Sacrorum ut tibi præficeret, morumque magiſtrum
Eſſe daret; nec ſe penitus mortalibus ægris
Subducens pietas, terrenas linqueret oras:
Sed dictis ille, & rebus, rectique piique
Cordibus in noſtris priſcum renovaret amorem.
Illum ideo à teneris regum in penetralibus altis
Educi voluit, ſummiſque aſſueſcere rebus,
Mollis adhuc tenero cum vix pubeſceret ævo.
Jam tum, Romulei accitu patris, atque ſenatus,
Illum Roma orbi mirata eſt jura ferentem,
Miratique duces pacis præſcripta notantem.
Hinc acris vis illa, animi decora alta ſuperbi,
Semper celſa petens, & nil mortale agitans mens:
Prodiga mens vitæ, nec habendi obnoxia amori.
Nullæ non animis curæ cœleſtibus æquæ
Illum habuere: procul fuit omnis vana cupido,
Et quæ multæ hominum exercent præcordia peſtes.
Unus amor recti, ſanctique arrecta cupido
Una erat, & totum capiebat pectore cœlum.
Ille, viam ingrediens, longe nos ante volabat,
Attollenſque facem dextra vibrante coruſcam,
In tenebris noſtras luſtrabat lampade mentes,
Et recti, juſtique vias dabat eſſe patentes,

Illius

Illius impreſſis ponens veſtigia ſignis,
Qui Deus humanos, morti obvius, induit artus.
Utque Dei ille animo obſervabat facta ſequaci
Æmulus, humanis quantum fas viribus ulli,
Sic nobis, quibus eſt is honos, parque infula cingit,
(Atque utinam quoque par virtus, viſque æmula mentis)
Illius ad ſpeculum noſtros componere ſenſus
Cura erat, & vitas hominum formare colendo.
Ille quidem, metuens ne ſeſe gloria inanes
Tolleret in ventos, ſemper benefacta tegebat,
Diſſimulanſque premebat humi ſe ſponte jacentem.
Attamen uſque ſuo tralucens igne micabat
Proditus, & quo ſe premeret magis, hoc magis altum
Ore ſonans cunctas tollebat fama per urbes.
Multi illum populi, multæque per oppida gentes
Optavere ducem, ſibique aſſcivere magiſtrum:
Mortaleſque adeo, quam denſa in nocte jacerent
Oppreſſi admonitos, vitæ tædere prioris
Cœptum erat: hic illic flentes admiſſa per urbes
Longe alio verſi incipiebant vivere ſenſu.
Jam ſacris cedebat, ubique coercita frænis
Fraudumque, ſcelerumque licentia; jam nova rebus
Mutatis facies mortalibus apparere.

Jam-

Jamque ſacerdotes caſti; jam pectora virtus
Nunc meliora hominum, recti modo inhoſpita, habebat;
Jam templis antiquus honos, jam debitus aris
Cultus erat, cunctique ſuos deſueſcere mores
Sponte ſua, priſcumque ætas meditarier aurum
Decolor, & verſis hoc ſole niteſcere rebus:
Omnia lætari, ſpes heu! ſed paſcere inanes.
Cuncta Euri volucres ſparſerunt vota per auras:
Namque ecce! in medio cum vere tepentibus auris
Jam viret omnis ager, cum mille coloribus arva
Picta nitent, teneraſque omnis ſeſe induit arbos
In frondes, tolluntque caput ſata, & omnia rident,
Tum tacitis ſpes agricolis accenditur ingens,
Et cupidas penitus ſubeunt nova gaudia mentes
Ah! nimium ignaris ſibi cœlo quanta paretur
Tempeſtas: namque ecce! ruens venit horrida grando,
Spemque anni una dies aufert, tot acerba labores!
Hæc, Verona, tuum populata eſt horrida agellum
Tempeſtas, qui cultus erat, qui floribus omnem
Afflabat late circum bene olentibus oram.
Giberto moriente, perit labor irritus omnis;
Præſide quo, tollens caput aurea ſidera adibas,
Ut priſcos jam non malles Zenonas apiſci.

Occidis

Occidis ô noſtri decus, & lux unica ſecli!
Occidis, & rurſum nos alta in nocte relinquis!
Te moriente, ſimul toto detractus Olympo
Sol penitus, rebuſque videtur lumen ademptum:
In pejus jam cernere erit ruere omnia rurſum,
Et bene cœpta iterum retro prolapſa referri.
Ut pro te cunctantem animam prior ipſe dediſſem,
Tercentumque alii, quorum minus utilis ætas,
Et virtus, longo tu vita dignior ævo!
Ipſe mihi in cunis videor ceu mollibus infans
Deſertus, media quem ſomnus nocte reliquit,
Cum ſibi nutricis ſentit ſolatia blanda
Deeſſe, locum querulis omnem vagitibus implet.
Cujus ego admonitu poſthac componere vitam!
Cujus ego impreſſis niti veſtigia ſignis!
Quo duce tendere iter potero per devia cœptum!
Circum errant umbræ, tenebriſque involvor obortis;
Jamque magiſterii, quodcunque eſt, pœnitet hujus:
Quî potero dux eſſe aliis errantibus ipſe
Obſitus, & nigræ noctis caligine preſſus!
Tu mihi lumen eras! tu fax! tu prævius ignis!
Te ſine nil dubiis mihi mens confidere rebus!
Omnis noſtra perit penitus fiducia tecum!

Tu, cœleſtum agitans mortali corpore vitam,
Oblituſque hominem, & cœli cava nubila tranans,
Ardua terrarum nos linquere mente jubebas;
Oſtendenſque breves quam ſit mortalis ad uſus
Conditio, quam nos fluxos natura crearit,
Suadebas, contra vulgi communia vota,
Mortales contemnere opes, contemnere honores.
Etſi dives opum flueret tibi copia ſemper,
Dives opum, tibi parcus eras, ſed largus egenis.
Hinc etiam, quæ tantum alios quæſita fatigat,
Sæpe oblata, alta ſpreta eſt tibi purpura mente:
Longe alios flagrans inhiabas corde rubores.
Si tibi ſors unquam, ſi tempora ſorte dediſſent
Pro templis, ariſque tuum effudiſſe cruorem,
Atque ita purpurea caput inſignire corona,
Nullum ideo horrebas diſcrimen ſponte ſubire,
Jam duris animum aſſuetus quæcunque ferendo.
Et ſi quando (etenim virtus obnoxia ſemper
Ictibus, infeſtique pios odere profani)
Horrida tempeſtas te contra ſorte coorta eſt,
Inconcuſſo animo te fluctibus opponebas
Omnibus, & fractas temnebas arduus undas.
Nec tamen auctores noxæ, cum perdere poſſes

Ipſe tuis opibus, ſævibas ultus in ipſos,
Sed, veluti meritos bene, amica mente fovebas,
Et caros inter nullo diſcrimine habebas;
Tantum illis meliorem animum, mentemque precatus.
Quæ nos erudiens propiora exempla docebas
Ultro ignominiam ferre, & convitia inultos
Æquo animo, & mala ſponte pati, mentemq; benignam
Concipere in meritos male, nec ſua præmia cuique
Reddere pro meritis, ſed amando uno ordine habere
Æque omnes, ſtudia illius præclara ſecutos,
Qui moriens noſtro pro crimine verſus ad aſtra
Orabat veniam lethum intentantibus ipſis.
Atque ideo tibi vita fuit diſcrimen ubique,
Et labor, humanis dum te pro viribus effers,
Terreniſque animo, quantum potes, eximis oris,
Aſſiduum ducens contempto fœdere bellum
Cum ſcelerum invictis auctoribus, undique duris
Hoſtibus objectus, quos in te armabat Erinnys
Addita, & infernis tibi erat certamen ab oris;
Corporeiſque animo obluctatus peſtibus acri
Gaudebas varios nunquam tibi deeſſe labores,
Et tibi ludus erant certamina, cuncta ferendo.
Nunc tibi parta quies, tibi pax ſecura laborum.

Et quamvis nos imbelles, orbique relicti
Triſtemur; quamvis fuſis Verona capillis
Sæviat, & mœſtis ululatibus impleat auras;
Tu tamen ô Pelagi tantis defuncte periclis!
Tot maria emenſus, tot tempeſtatibus actus,
Optato frueris portu, & tuta arce receptus
Deſpicis errantum caſus, miſeratus ab alto,
Et noſtros ope, ſancte, levas propiore labores.
Quandoquidem Superum domus illa, impervia vivis,
Nunc tibi aperta patet, patet alti janua cœli:
Lucis inacceſſæ diffuſo lumine fulges
Aureus, & quo cuncta beantur, Sole reluces;
Quaſque preces longe fundebas nuper ad auras,
Nunc patris ad ſolium omnipotentis faris ad aures.
Et quamvis cœli nondum dignentur honore
Mortales, noctis denſa caligine preſſi,
Tu tamen æternum titulis florentibus ævum,
Immixtus Superis, agis altis ætheris oris.
Tot Divos terra genitos veneramur ad aras
Projecti, quorum tantum benefacta minores
Credimus, & tenuem vix famæ accepimus auram:
Verum oculis tua nos his hauſimus aurea facta,
Irreprenſa, ſacro Divum digniſſima honore.

Scilicet adveniet, nec ſera morabitur ætas,
Cum te mortales vulgo per templa, per aras
Ore ſonent, humileſque vocent in vota, tuique
Nominis objectu ſupremi numinis iras
Placabunt, ſtatuentque tuo de nomine templa.
Spero equidem pater omnipotens tua nomina ab alto
Audiet ad tumulum orantes; tu, vota ſecundans,
Quæ non humanis opibus, non artibus ullis
Confieri poſſunt, cunctis mirantibus edes;
Et tabulas templo teſtantes omnia figent.
Jamque hujus mihi neſcio quid rumoris ad aures
Repit, & hanc in ſpem vicinas erigit urbes.
Illum carminibus me in ſecula mille juvabit
Æternis aperire diem, ſacriſque dicare
Annua, quæ ſeri celebrent toto orbe nepotes.
Interea mihi ſanctus eris, mihi ſideris inſtar
Ætherei, unde meæ veniat lux plurima nocti.
Jamque adeo magnis magnum decus addite Divis,
Jam votis hominum aſſueſcens, Giberte, vocari,
In melius flecti cœptis ne defice rebus:
Et, quanquam nos arma premant, hoſtiſque ſuperbus
Victor ovans ſævo noſtros terat undique bello,
Et pulchræ Italiæ immineat, ſacriſque Quiritum

Moe-

Mœnibus, atque orbis raptis aſpiret habenis;
Haud tamen ipſe velim ſuper his te multa moveri
Nunc primum, primaſque preces conſumpſe precando.
Sunt alii, quibus hæc curæ, toto æthere Divi.
Ipſa Dei genitrix, cœli regina periclo
Huic aderit, natique pedes complexa Tonantis
Nos tutos dabit, & ſi præſtet, ad otia reddet,
Nec ſinet everti ſua tot delubra, tot aras.
Te vero, quæ cura fuit, dum vita manebat,
In terris, eadem cœli ſuper aſtra ſequatur.
Aſpice nos propius, quæque intus bella fatigant
Convulſos animos propiora averte pericla.
Scis quid opus, noſtris quid tantum mentibus obſtet,
Scis, pater, & coram flens mecum es ſæpe locutus.
Luce nova adveniens illuſtres pectora noſtra,
Ut noſtri ah! nimium, & noſtrorum ſemper amorem
Exuti, ac vitæ curas mortalis inanes
Obliti, vacuas tollamus ad æthera mentes;
Atque ibi regnemus ſecuri, ibi noſtra locemus
Sceptra, hominum varios nunquam metuentia caſus;
Quove graves pater omnipotens attemperet iras,
Nec novet excidiis res verſas funditus omnes,
Ipſi nos verſis renovemus mentibus ultro.

Mute-

Mutemus mores, veterumque inſignia nobis
Aptemus ſtudia, & noſtros antiqua labores
Reſpiciens pietas ſubeat nova corda; noventur
Secula; converſo redeat gens aurea mundo.

DIVO HOMOBONO
CREMONENSI.

BEATE pauperum pater,
Decus Cremonæ, Homobone,
Juva tuos cives tuis
Cantu vacantes laudibus.
Nil poſt Deum, Deique poſt
Magnam parentem virginem
Noſter chorus te ſanctius
Colit ſacra tibi die.
Senſere noſtri ſæpius
Tuam patres præſentiam,
Dum ſupplicum victus prece
Noſtris ades periculis.
Tu ſæpe nobis percitum
Ira Tonantem mitigas,
Nec in merentes nos ſinis
Sævire pœnis debitis.

Non

Non templa fruſtra ponimus,
  Araſve dictas de tuo
  Vetuſta rite nomine
  Dicavit olim civitas.
Hæc conſecuti nobiles
  Tui labores præmia,
  Dum more Divum degeres
  Vitam caduco corpore.
Tu mente cœlum cogitans,
  Deum gerebas pectore,
  Quem deperibas unice,
  Rerum tuarum nil memor.
Tu largus indigentibus
  Eras, profundens omnibus,
  Parvum tuo quod prædium
  Vix ſuppetebat victui.
Quod erogabas, largius
  Supplebat illico Deus,
  Et toſta liba creſcere
  Sunt ſponte viſa in arcula.
Quid? obvio cum pauperum
  Non abnuiſti coetui,
  Quod afferebas vineæ
  Foſſoribus pactum merum,

Cados

Cados inanes prodigus
Lympha repleſti fluminis,
Quæ viſa mox bibentibus
Merum colonis nobile.
Per ſe tibi templi fores
Ultro patebant vi ſua,
Dum nocte concinentium
Choros adires flaminum.
Aſcriptus inde cœlitum
Choris beatis, indicas
Apud Deum qua polleas
Rerum ſatorem gratia.
Funus venitur ad tuum:
Cæci vident, claudi meant,
Muti loquuntur, audiunt
Surdi, levantur languidi.
Quin & ſepulchrum ſub tuum
Ducunt furore percitos,
Nunc uſque cedit protinus
Vis inferæ potentiæ.
Regi tamen ſit gloria
Horum datori munerum,
Qui trinus unus omnia
Regnat Deus per ſecula.

DIVO
THOMÆ AQUINATI.

LÆTA dies nobis rediit volventibus aſtris,
Qua Volſci Thomas decus, & lux unica Aquini
Digreſſus terris cœli aurea templa petivit.
Ferte roſas, date thura, pio date carmina vati.
Ille Deo ante diem plenus, puerilibus annis
Mortales contempſit opes, contempſit honores,
Quicquid opis potuit miſeris partitus egenis,
Quos exercebant morbique, algorque, fameſque.
Nobilium longe fugit tecta ampla parentum,
Fortunamque domus: inopem traducere vitam
Maluit, atque humiles cœtu cum paupere ſedes
Antetulit habitare, rudi male tectus amictu.
Fortunate puer! non hæc ſine numine venit
Mens tibi, ſed teneris jam tum Deus adfuit annis.
Fortunas fragiles, perituraque gaudia vulgi
Deſpiciens, ſequeris longe meliora, ſuperniſque
Aſpiras opibus Divum, regniſque beatis,
Nulla tibi quæ vis unquam, nulla auferat ætas.
Si non regifico hic tibi dives regia cultu

Luxuriat, ſi non oſtro fulgens comitatus,
At ſecura quies, & raris nota voluptas:
At tibi tranquillam permulcent otia mentem,
Otia læta, quibus mortales pectore curas
Exutus vacuo egregias amplecteris artes,
Atque choris prope par degis cœleſtibus ævum,
Regum ſceptra animo ſuperans, ipſaque beatus
Pauperie, duris dum pares legibus ultro.
Fortunate animi! egregias divinitus artes
Hic hauriſque, coliſque; tibi ſe recta loquendi
Oſtendit ratio in dubiis veri omnibus index,
Ne quis fallaci tenebras offunderet aſtu
Verborum, & nigram lucis ſub imagine noctem.
Hic etiam penitus ſeſe omni ex parte videndam
Oſtendit Natura parens tibi dædala rerum,
Et cauſas penitus dedit alte acceſſe repoſtas.
Inſuper & cœli numeros, menſuſque, viaſque,
Et ſuperos aperis motus ratione, nec ulla eſt
Ars uſquam, docto quam non vulgaveris ore:
Pectore nil intentatum, nil linquis inauſum.
Quid recti mox per populos præcepta canentem,
Unigenæque Dei, veterumque oracula vatum
Pandentem referam? mortalia pectora veri

Impleſti accendens lucis cœleſtis amorem.
Tu quoque divina pro re, pro relligione
Pugnando, in populis ubi plurima ſæpe coorta eſt
Seditio, averſas revocaſti in priſtina mentes,
Auctoreſque mali multa ratione ſubactos
Urges voce, adigiſque invitos vera fateri.
Aurea adhuc monumenta manent divina reperta,
Theſauris ſenſa orando è cœleſtibus hauſta,
Pro quibus optabas (tibi veri tanta cupido,
Tantus amor cœli) mortalem effundere vitam
Fortiter, atque tuo teſtari vera cruore,
Et petere inſignem palma è victrice coronam.
Atque ideo in terris tibi ſæpe affulſit ab alto
Cœlicolum pater, ac pleno ſe numine fudit,
Quo præſente datum tibi ſæpe micantia Divum
Templa animo peragrare, polique arcana referre.
Sæpe hominum tacitas ſimulato in pectore curas
Detexti: ſæpe inſtantes morboſque, famemque,
Præliaque, cladeſque, & funera prædixiſti.
Te nulla inferni potuit vis vertere monſtri:
Nil animi nocuere truces, ſine corpore vulgus
Nubivagum, aereas quos clam volitare per auras,
Atque hominum perhibent mentes abducere recto.

Peſti-

Peſtibus his magna invictus virtute reſiſtis,
Et puram puro ſervaſti corpore mentem
Integer: intactum flexit te nulla cupido,
Nulla Venus, nulli ſubierunt pectus amores:
Unus amor cœli ſupero tibi venit ab axe.
Ipſe ſator rerum rex omnipotentis Olympi
Uſque amor, uſque tibi dignis fuit ignibus ardor.
Hunc unum captus ſequeris, hunc ſaucius unum
Noctes atque dies flagranti pectore verſas:
Hoc ſine dulce nihil tibi erat, nec amabile quicquam.
Quicquid agis, quicquid moliris, ad æthera verſus
Uſque adeo hunc ſupplex ante omnia conſulis unum.
Ipſe tibi afflatam manifeſto numine mentem
Firmabat, votiſque tuis nihil abnuit unquam.
Te vario hinc illinc poſiti in diſcrimine adibant
Suppliciter; tu dexter opem præſenſque ferebas
Omnibus, atque tuo ſervati munere abibant.
Te quoque fama refert, prece dum vim tendis Olympo,
Funere jam elatos revocaſſe ad munera vitæ.
Hæc adeo ætherei tibi erant commercia cœli
In terris: quoties ſocii te nocte ſilenti
Deprehendere, tuos dum in templo affaris amores?
Ara vetus ſtabat, ſtabat venerabile ſaxum

Supra aram noſtræ ſervans ſimulacra ſalutis
Pendentem cœli ferali è ſtirpite regem.
Hic tibi, conſuleres tacitus dum numen amicum
Multa ſuper Chriſti latitanti corpore in almis
Frugibus arcana vi, quæ libamus ad aras
Pro veterum tauris, pro ſanguine quadrupedantum,
Reddita vox cœlo, templumque audita per omne eſt:
Macte animo inſigni, mortali corpore Thoma
Septus adhuc habili hauſiſti myſteria mente,
Quæ vix cœleſtes animi cœleſtibus oris
Securi norunt: ſed quæ ſatis ampla tuarum
Præmia erunt laudum? quæ merces grata laborum?
Tu mihi ſolus, ais, magna atque uberrima merces
Tu mihi ſolus eris: nihil ô! nihil apprecor ultra.
Hac vice ſermonum oblitum mortalia cuncta
Te perhibent, cœlique oculis adiiſſe profunda.
Namque ab humo te ſublatum (mirabile viſu!)
Cernebant, ea dum fierent, pendere per auras,
Libratumque ſolo nil jam debere relicto.
Qualis avis, liquido dum captat flumine piſcem,
Stat ſuper, & levibus vix aera conciet alis.
Qualis item volucrum regina, liquentibus auris
Summa tenet, radiis oculos dum explorat acutis.

Quanta tuam hic porro mulcebant gaudia mentem?
Quantus amor? te ô! felicem quanta voluptas?
Tunc tibi lætitia liquefacta in pectore corda
Crediderim, & membris penitus ſtillaſſe ſolutis,
Molleque prædulci flagraſſe cupidine pectus.
Quas ego opes regum his? quos victo ex hoſte triumphos
Contulerim? quos non mortales ſanus honores
Poſthabeam? tantum iſtius me tenuis amoris
Corripiat ſcintilla tuo de ſomite lapſa,
Et rapido algentes mihi torreat igne medullas.
Tu pater hæc tu nos divinæ incendia flammæ
Erudias bonus: has felices ſuggere tædas,
Ut verſi in melius renovatis moribus ultro
Placemus ſuperum regem, quem crimine noſtro
Læſimus, & juſtas crebri irritavimus iras.
Sancte veni, precibuſque tuas mitiſſime noſtris
Junge preces, nobiſque tuo placabile numen
Concilia adventu, noſtriſque occurre periclis:
Reſpice nos duris attritos undique bellis.
Hinc atque hinc hoſtes feſſis crudele minantur
Exitium; jam capta Rhodos, jam Pannonia omnis
Debellata jugum ſubiit. Quin nuper ab Afris
Infeſtis vis ventorum pia reppulit arma.

Pro trucibus mare pugnavit prædonibus in nos
Iratum, cœlumque piam intractabile cauſam
Damnavit noſtra hoſtiles pro claſſe per undas
Disjecta: evaſit raro cum milite Cæſar,
Ah dolor! & laceras vix legimus æquore puppes.
Tende, piis redeat vigor in præcordia priſcus,
Et noſtris rurſum aſſueſcat victoria dextris.
Nunc ô! ſi veſtro ſit quiſquam è ſanguine ductor,
Qui decus antiquum, laudeſque imitatus avorum
Obvius amplexis magno ſub Cæſare rebus
Succurrat, patriiſque avertat ſedibus hoſtem.
Sit veſtræ tibi cura domus, ſit cura tuorum
O Avalæ gentis decus, utque ex orbe tenebras
Unus tu ſola quondam ratione fugaſti,
Gentibus & clarum potuiſti oſtendere lumen:
Sic eadem quoque nunc aliquis de ſtirpe nepotum
Terrorum has tenebras victricibus auferat armis.
Atque adeo hunc juvenem pietate & fortibus auſis
Inſignem, modo qui generi ſuperaverat unus,
Omnipotens pater his velit aſpirare trophæis.
Non ille ignarus decorum, non ille triumphis
Inſuetus, veterum ſed famam egreſſus avorum
Tanto operi ſat erit, nec onus detrectat iniquum.

Hunc

Hunc olim Italiæ portus lætantis, & urbes
Excipiant redeuntem, armis felicibus ultum
Argolicas arces, Solymamque, & nobile buſtum.
Vix prædam ingentem capiant, Turcaſque frementes
Regia Parthenope, Prochyteque latrantibus undis
Cincta, Pythecuſæque, & veſtri mœnia Aquini.
Quod ſi perſtat adhuc cœli tamen ira, maliſque
Nondum finis adeſt, etiamque admiſſa luendum,
Nec male amica viro hanc permittunt tempora laudem,
Huic peperit ſobolem egregiam pulcherrima conjux.
Qui pueri! quantum oſtentant virtutis amorem!
Nec jam ullum occaſum metuit domus alta, nec ullum
Progenies finem; ſpes fulſit tanta nepotum.
Hæc ſaltem de tot natis creſcentibus uni
Debita ſuſpenſis maneat victoria bellis,
Si tibi nunc intra Sirenum mœnia templa
Alfonſus dicat, & propriam pater erigit aram;
Ille ſuis laudem eximiam conceſſerit ultro,
Nec pulchris genitor natorum inviderit auſis.
Tolle tuum cœlo genus, & res aſpice noſtras.

DIVÆ MARGARITÆ VIRGINI.

NUNC te, Diva, canam, quando tua templa ſacerdos
Ingredior, cuſtoſque tuæ novus addicor aræ.
Nympha decus cœli, quam late fama ſequuta eſt
Per gentes ſævum non expaviſſe Draconem
Squamigerum, ingentem, & criſtis capita alta ferentem.
Non te veſani valuit vis ulla tyranni
Vertere, non diræve minæ flexere, preceſve,
Non ingens auri pondus, non munera opima.
Ille tuo ardebat nimium crudeliter igne,
Optabatque tuos thalamos accenſus amore;
Quandoquidem Armenias par forma inventa per urbes
Nulla, tamen multæ Armenias viguere per urbes.
Mortales ſed enim tu non dignata Hymenæos
Cœleſti face flagrabas, & regis amore
Cœlicolum, cui formam uni, mentemque ſacraras,
Pro quo etiam tantos voluiſti ferre labores.
Hunc unum ſuſpirabas, hunc ſcilicet unum
Noctes atque dies infixum corde gerebas.

Quinetiam vera pro relligione pudoreque
Ultro læta dares gladio cum colla ſecanda,
Hunc unum exiliens caput à cervice vocabat.
Ille igitur tibi, conditio ut mortalis adempta eſt,
Pro vita moribunda, & pro ſpretis Hymenæis
Continuo dedit æthereas regnare per oras,
Felices populi degunt ubi morte carentes
Æternum, paſcuntque optato lumina vultu
Numinis immenſi, ſuperum quæ immenſa voluptas.
Hic tibi celſa domus, molemque & corporis artus
Hic habitas exuta, tibi mortalia regna
Sub pedibus, tu cœlivagis immixta puellis
Æthera per ſuperique incedis ſidera Olympi.
Nempe choros cum ſæpe vocat, feſtaſque choreas
Siderei regina poli, veniuntque vocatæ
Mille nurus, cinctæque olea felice puellæ,
Secreti qua læta magis plaga lucida cœli,
Ipſa venis forma ante alias ſpectabilis omnes
Nympha decus cœli ô pulcherrima Margarita!
Omnis te ſequitur chorus; omnes lilia matres
Cana tibi ſternunt, tibi narciſſoſque rubentes
Sub pedibus, capitique addunt redolentia ſerta.
Ipſa ſuas tibi partitur ſanctiſſima curas

Æterni regis genitrix domina ætheris alti,
Cum mortale genus cœli miſeratur ab arce,
Atque iras nati meditatur flectere juſtas.
Nos ambæ aſpicitis ſimul, arcetiſque periclis,
Nec te compellat nequicquam nomine quiſquam.
Te matres facilem partus jam menſibus actis
Implorant, mediaque vocant in morte jacentes:
Ipſa faves Lucina, tuo ſe munere lætæ
Incolumes teſtantur: adit tua protinus omnis
Hinc delubra chorus matrum, & tibi ſacra quotannis
Dona ferunt, nataſque docent connubia nondum
Expertas primis tua templa inviſere ab annis,
Et votis venerari, & ſacras dicere laudes.
Salve cœlicolum virgo decus innuptarum!
Huc ades: & quamvis alibi majoribus aris
Templa tibi fumant, cœloque minantia tecta,
Nec tamen ex longo addictam tibi ſperne Cremonam;
Sed quoties hanc thura tibi incendemus ad aram,
Læta veni, & facilis noſtris, Diva, annue votis.
Aſpice ut Italiæ felicem hanc divitis oram
Servitio uſque premant externi, ut finibus hoſtes
Nunc hi, nunc illi in noſtris æterna fatigent
Bella, nec Italia poſſunt decedere victa.

Nos

Nos feſſi rerum interea victoris iniqui
Præda ſumus; coram aſpicimus populatibus arva
Noſtra rapi, noſtros maculari cæde penates.
Pinguia jam ſqualent abductis arva juvencis
Undique, præcipiteſque fugam petiere coloni.
Civibus ô! tandem lucem da cernere noſtris,
Et populis redeat vetus in præcordia virtus.
Inter ſe poſitis ultro civilibus armis
Pacem agitent, unaque velint occurrere peſti
Communi, atque ferum divellere finibus hoſtem.

DIVÆ MARGARITÆ
VIRGINI.

MARGARITA, tuam, ſenium quam everterat, ædem
Vida tibi è patrio marmore reſtituit.
Pro qua ſi pietate ulla eſt ei gratia apud te
Parta, ſacerdotem reſpice, Diva, tuum.
Non aurum, non, quos vulgus ſuſpirat, honores,
Non, longa in terris ſit ſibi vita, petit:

Verum

Verum illum ſibi concilies, cui ſanguine fuſo,
Cui ſimul æterna virginitate places.
Numen ut illius in morte experiatur amicum,
Illius inque piis ſit pius uſque choris.

DIVÆ PELAGIÆ VIRGINI.

TU quoque carminibus, Pelage, memorabere noſtris,
Parva meis cui flore halat penetralibus ara,
Diva, olim Armenias inter celeberrima nymphas,
Fax juvenum: neque enim melior fuit altera forma,
Ornatuque prior, greſſum quacunque ferebas,
Antiochi mediam pube ſtipante per urbem,
Gemmiferum caput attollens, auroque relucens,
Ore oculiſque faces jactabas, unde juventus
Peſtem animis male cauta, acremque bibebat amorem;
Et tibi ludus erat cupidos ſuſpendere amantes,
Ac torquere diu: foribus tibi pendula ſerta
Semper erant, querulumque iterabat janua carmen:
Nec tua erant ſtratis ſine limina amantibus unquam,
Quæ miſeris durum præbebant nocte cubile.

Hæ

Hæ tibi erant artes, primæ hæc commercia vitæ.
Aſt ubi verus amor cœlo te cepit ab alto,
Corque tibi omnipotens divinitus attigit aura
Ad miras vatis voces & verba loquentis,
Continuo totis tota es reſoluta medullis,
Et tibi delicuit, glacies ceu, mobile pectus.
Atque ubi ſublata eſt oculis, quæ plurima nubes
Te circum caligabatque, aciemque premebat,
Ne cœli quires jucundum cernere lumen,
Quæ facies rerum horribilis, quæ noctis imago eſt
Viſa tibi! quantus tibi pectus perculit horror!
Vidiſti fueris quam tetro obnoxia monſtro:
Vidiſti quibus in tenebris, quantiſque periclis
Expoſitam certæ morti te ſponte ferebas.
Ah! nimium ſecura mali, ſecura pericli,
Ni tibi dexter opem ſupera Deus arce tuliſſet.
Ac veluti pelagi in medio pugnantibus auſtris
Siquis forte, gravi qui vinctus membra ſopore
Nil ſenſit, dum ſævit hyems, mox fluctibus actus
In ſiccum, ſomno excitus quanto æquora motu
Turbentur videat, quantas evaſerit undas,
Syrteſque, ſcopuloſque & navifragos Euripos,
Horreat, & tutum vix ſeſe in littore credat.

Sic tu Nympha mali admonita, inſtantiſque pericli,
Quos pelagi fluctus, quantos enaveris æſtus!
Horrebas vitæ ſtudia illaudata peractæ
Incuſans, tendenſque ambas ad ſidera palmas,
Flebas, purpureaſque genas largo imbre rigabas
Pacem orans, imoque trahens ſuſpiria corde.
Jamque animos penitus ſenſuſque oblita priores
Rejicis ornatus veteres, corpuſque ſuperbum
Frigore vix prohibens hirſuto involvis amictu,
Fortunaſque omnes, quarum tibi copia larga,
Venturi ſecura, inopum partiris in uſus.
Jam tibi lucentes gemmæ, jam purpura, & aurum,
Tectaque marmoreis ſordent ſubnixa columnis.
Jam ſpecies vilis, jam vilia munera formæ,
Et ſolitum tibi dulce nihil: mortalia temnis
Omnia, ſublimique animum defigis Olympo.
Ille ſibi æterno te captam junxit amore,
Qui nos morte ſua tenebris eduxit ab atris,
Criminaque effuſo delevit noſtra cruore.
Huic uni te, Nympha, colis, huic pecteris uni:
Hos unos tacito ſuſpiras pectore amores.
Atque ideo vitas hominum veſtigia, & urbem
Effugis incomitata, petis loca ſola, nec horres

Præ-

Præſide freta Deo ſævarum luſtra ferarum.
Non tamen omne ſolum cordi tibi; ſed placet unus
Montis oliviferi, Solymorum qui imminet urbi,
Altus apex, quem ſæpe tuos audimus amores
Cum ſociis luſtraſſe Deum ſub mole latentem
Corporea, feſſumque oleis jacuiſſe ſub altis.
Quove pudicitia incolumi vis omnis abeſſet,
Veſte genus mentita, virumque imitata latebas.
Fortunata, amplis opibus, rebuſque relictis
Sede ſub anguſta, tugurique in pauperis antro
Pauper agis duram non paupere pectore vitam.
Vincis opes animo, nuper quibus ampla fluebas,
Nec quicquam tibi deſit, habes quando omnia in uno,
Quo frueris, quo cuncta refers; ille omnia ſolus
Eſt tibi: nil illum præter tibi, quem cupis unum
Saucia, ſuſpiraſque, imiſque è ſenſibus ardes,
Noctes atque dies animo hæc una addita cura.
Sæpe ideo terris ſubvecta mente relictis
Tolleris alta petens, liquidumque per aera vecta
Carpis iter, ſuperas nubes, atque æthera tranas,
Sanctorumque acies volucrum ter terna pererras
Concilia, hac illac veſtigans lumine paſſim
Quem ſine fine ardes, quem cor tibi deperit unum,

Donec eum teneas tandem complexa repertum.
Illum animo, tota illum hauris lætiſſima mente:
Totum obiens acie (neque enim dimittis) acuta.
Nec tibi divina labefiunt lumina luce,
Qua frueris, miraque animum dulcedine paſcis.
Interea exanimum lethi ceu frigore corpus
Labitur, & dulci torpent tibi membra ſopore.
Et pigeat caſtas poſt vincula ſacra puellas
Spernere mortales ignem unum propter amores?
Non tamen invidia volucer tibi defuit hoſtis
Noctipotens pulchris ſemper contrarius orſis.
Ille tibi memorabat opes, memorabat amores,
Quos fugeres, priſcæ & revocabat ad otia vitæ
Mollia, deſidiaſque, animum convellere nixus.
Tu ſaxo veluti turris fundata vetuſto
Stas contra, & fractas objectu rejicis undas,
Illius objectu, cui toto pectore flagras.
Te quoties petiit, toties certamine victus
Ceſſit, & exutus, fidit quibus, arma reliquit,
Uſque adeo, ut pugnæ fugeret ſe credere iniquæ,
Et tremeret nigris manus importuna ſub oris.
At nonnulla etiam duræ ſolatia vitæ
Hic tibi erant aliunde, cohors neque deerat amantum:

Nam

Nam vulgo tuguri ante fores examina ſera
Sæpe audita ferunt ſuperum ſub nocte volucrum
Ludere, & in numerum liquidos tibi fundere cantus.
Tunc etiam quandoque, antro cum exire juvabat,
Ibas, & loca plena Deo, ſola ſancta legebas,
Et fortunatas luſtrabas lumine ſedes,
Unde ſalus hominum infanda trabe nexa pependit.
O! illis mihi ſi quoque detur degere in oris,
Quod ſupereſt hujus moribundo in corpore vitæ;
Dulce foret ſacra veſtigia ponere terra,
Atque vias legere interdum, quas iſſe per olim
Sæpius audirem regem omnipotentis Olympi,
Quando (humiles nam me retrahunt onera invida curæ)
Preſſus humi nequeo ſublimem tollere mentem
Ad cœli jubar, & ſuperas percurrere ſedes.
Sic animum ſaltem dulci ſolarer amore,
Inſpiciens tantorum operum monumenta per agros,
Felices agros nimium! felicia rura!
Felices montes! pedibus quos preſſerit ille,
Felices fontes! queis labra admoverit ille!
Nullum mane mihi, nullus mihi veſper abiret,
Quin tumulo accumbens venerarer nobile buſtum,
Saxa lavans lacrymis, fortunatumque ſepulchrum

Amplectens, cui divinos tegere obtigit artus,
Donec ad æthereas redivivus ſurgeret auras.
Tum ſiquis mihi demonſtret, quo pulvere fuſus
Divinus cruor, ore legam, terræque beatæ
Sæpius accurvus nunquam ſatis oſcula figam.
O! ſaltem ſi, cum mihi venerit ultimus ævi
Finis, ibi feſſæ vitai clauſtra relinquens
Senſibus extremas auras fugientibus hauriam,
Quas moriens heros poſito capite expiravit,
Tum mihi felici quam molliter oſſa quieſcant?
Hæc tibi ſemper erant; nec te ulla avertere, Nympha,
Tempeſtas potuit tam turbida, quin loca adires
Ardua quotidie, lacrymarumque imbre rigares,
Donec languentes te mors ſera exuit artus,
Et ſuperas anima petiiſti præpete ſedes,
Is ubi in amplexus nunquam fallentis amantis
Sæpius, & dulci frueris per ſecula amore.
Ille tibi ſpretis pro gemmis, murice, & auro
Indutæ cœli æterna dat luce nitere.
Pro juvenum cœtuque, & pro nuruum famulatu
Aligeris immixta choris, immixta puellis
Cœlivagis plaudis choreas, & carmina promis.
Ipſa tibi conſors patriæ non immemor olim

Uſque comes graditur pulcherrima Margarite,
Nec ſine te juvat æternæ indulgere choreæ.
Salve, Diva, Erebi terror, decus addita cœlo!
Accipe, nunc tibi quos utcunque novamus, honores.
Promeritæ tibi templa damus, tibi ponimus aras,
Atque tuo frumentiferos de nomine campos
Diximus: ipſi etiam norunt tua ſacra coloni:
Serta tibi è primis ſuſpendunt ſpicea ariſtis,
Pomaque, mellaque purpureoſque è vite racemos,
Præſentemque vocant agris, pecorique ſatiſque,
Arboribuſque: rogant ne culmos aſpera adurat
Rubigo, grandoque leves terat horrida ariſtas;
Neve nemus lætum vites coquat alba pruina,
Decutiatque novos exuſta ex arbore flores,
Neu pyrus areſcat, foliiſve uberrima morus,
Neve apibus noceant longæ mala frigora brumæ.
Plurima præcipue volitans lactentibus abſit
Meſſibus, heu! noſtris nunc primum cognita terris,
Prataque ne nigro viridantia demetat ore.
Sit lætum pecus omne; lupus procul abſit acernis
A ſtabulis, valeantque canes: ſit ruſtica proles
Vivida: ne pubes ſit turpi obnoxia morbo,
Nec fleat informi lapſos de vertice crines.

Nos vero, humani generis quos invidus hoſtis
Inſidiis petit, & recto deducere tendit,
Reſpice, Diva: vides quibus undique pectora captet
Noſtra dolis, quot ſe in facies, quot vertat in ora
Abditus, incautoſque occulta indagine cingat.
Nunc Veneris curis paulatim innectit amaris,
Illecebraſque animis, atque otia inertia ſuadet,
Adque epulas vocat, & nocturnæ pocula menſæ:
Nunc petit injecto ventoſæ laudis amore.
Sæpe oſtendit opes, interdum oſtendit honores,
Invidiaque, odiiſque animos inflammat acerbis,
Quot ſcelerum facies, illi tot retia, queis nos
Implicet, & varia deludat imagine captos.
Eripe nos, precibuſque tuis evadere caſſes
Detur, & occultas hoſtis deprendere fraudes:
Quandoquidem tectis potuit te fallere nunquam
Irritus ille dolis, ſemperque irriſus abivit.
Hos tu non ignara modos nos inſtrue, & artes,
Et tibi ſit pietas noſtra, ô pulcherrima, cordi,
Te quamvis parvo colimus, Pelagia, ſacello.

COELITIBUS VIRGINIBUS.

COELI deliciæ beatioris
Quid vos in ſuperum domo puellæ,
Tam multis rear actitare ſeclis?
Vos mi dicite: voſne ſempiterna
Juvant otia, & uſque feriatis
Cordi eſt perpetua frui quiete;
Dum veſtros animos alit voluptas
Illa illa illius affluens ab ore,
Aſpectu omnia qui beat vel uno?
An vos ô! potius juvat choreis
Indulgere, choroſque ductitare
Ad cœli numerum uſque concinentis?
Vos ô! vos videor videre molli
Stellatis pede luſitare in hortis
Molles, lacteolas, venuſtulaſque.
Quam vos quam juvat inſequi uſque amantem
Formoſum placitæ arbitrum choreæ!
Quam vos carmina dicere uſque amanti
Ductori placitæ juvat choreæ,
Qui quocunque oculos, & ora vertit,
Hauſtis omnia amant repente flammis!

Quam

Quam vos quam juvat undique expetitas
Huic neſciſſe virum, huic necem ſubiſſe,
Pro vobis quoque qui integer peremptus!
Hunc ut ſenſibus intimis amatis,
Toto ut pectore deperitis unum,
Et veſtro eſt in amore nil amarum:
Hæc mi dicite virgines. Sed unum eſt,
Quod nunc vos aliud velim rogatas:
Id mi dicite puriter roganti,
Hæc inter quid agunt mei ambo ocelli
Margarita roſa prior recenti,
Et forma Pelage haud minus venuſta,
Quas nos plus oculis amamus ipſis
De nobis meritas bene, atque amantes?
Ecquæ illis aliæ venuſtiores
In veſtra choreæ vacant corona?
Ut ô! ut mihi nunc videntur ambæ
Poſt cœli dominam, Dei parentem
Prælucere, aliaſque præterire
Subſultim celeris duces choreæ!
En! blando ut pede, blanduloque motu,
Caſto ut corpore, caſtuliſque ocellis,
Hæc ut purpureo rubens in oſtro,

Illa

Illa ut candidulo albicans liguſtro,
Lætæ virgineis utræque palmis!
Salvete ô ſimul ætheris puellæ
Omnes aureolæ, integellæ & omnes!
Nos interdum opibus juvate veſtris,
Qui mortalibus ignibus calemus;
Veſtræ nos facis uſtulate flamma.

DE
DIVIS COELITIBUS.

ADESTE mecum, virgines, & integri
Pueri & puellæ, & omnis ætas, maxime
Caſti, & pudicæ conjuges adhuc viris
Junctæ, aut ſolutæ vinculis jugalibus.
Neque non vocamus, quos juventæ nequiter
Piget peractæ, admiſſa pœnitentia
Ex corde, ab imo diluentes pectore.
Adeſte, mecum laudibus ſuſtollite,
Quos præterivimus, beatos ætheris
Sublimioris, generis omnis, incolas.
Non unus omnes proſequi ego verſu queam:
Favete linguis: ſaltem eos ſilentiò

Taciti ſimul veneremur innumerabiles.
Miremur omnium perennes laureas,
Claros triumphos, inclytaſque glorias;
Eos & omnes advocemus ſedulo,
Nobis ut alto opem ferant ab æthere
Periculis in omnibus, neque nos ſinant,
Quoad valebunt, cedere obrutos malis.
Non quod ſuapte vi, ſua aut potentia
Queant juvare hominem, & opem impartirier:
Divi neque bona, neque ulla dant cuiquam mala.
Eſt unus omnium bonorum publicus
Diſſeminator, ille cœli præpotens
Regnator, orbis conditor, hominum ſator,
Cui omnia famulantur, omnia ſubjacent
Obnoxia, unus omnibus ubique imperat,
Unuſque, quos vult, eligit, quos ope juvet,
Nullius ipſe externæ opis porro indigus.
Quos vero habet negleὤui, in præceps ſinit
Ruere miſellos, ac malis prorſum omnibus
Circumvenit, dans cuique pro merito, ut lubet,
Ultor ſeverus criminum, mortalibus
Perterrefaciens conſcia intus pectora,
Cœlum triſulcis cum coruſcat ignibus,

Toni-

Tonitruque templa conçutit cœleſtia.
Nobiſcum enim perſæpe agatur ſæviter,
Nobis niſi ejus præſto ubique filius
Adeſſet advocatus, & ſe opponeret
Caro parenti, is dum parat nos funditus
Vertere, maliſque, quæ meremur, perdere;
Cui detegit, quæ paſſus eſt olim volens
Vulnera, peremptus pro ſalute publica.
Hunc ſupplices homines in omnibus adeunt
Diſcriminibus, & advocatum unum admovent.
Verum, quia plerumque ſuppudet reos
Adire recta regium natum unicum,
Hunc deprecatorem ut ſibi illico parent,
Neve alloquantur eum ſine internuncio,
Prius adhibent de civium numero aliquos,
Et, advocatum qui precentur, advocant,
Seu ſint adhuc nos inter hic ſuperſtites,
Sive in ſupernam jam advolarint curiam.
Eſt tutius vero advocare quos ſcias
Intra receptos jam ætheris domicilia.
Neque eſt verendum ne advocati exaudiant,
Quod oppido remoti ab iis habitent plagis,
Humuſque ab aſtris abſiet quam plurimum.

Vident piorum animæ, ac volucres ſpiritus
Semper beati humana facta, & audiunt;
Sed non ſuapte acie, ſuove lumine:
His omnia repræſentat ante oculos ſua
In luce ſoboles cuncta cernentis Dei,
Rerum fideles ſuggerens imagines.
Hunc intuentes intuentur omnia,
Quæcunque opus, vel quæ haud pater eis abnuit.
Itidem audiunt omnia vocati cœlites,
Et obſecrati pro obſecrantibus obſecrant:
Eſt ille ſpeculum, eſt unus idem Echo omnibus.
Ob id tamen mortalium ipſi mentibus
Haud inſeruntur; ſolus illapſu Deus
Adeſt, & animis influit præſentia,
Soluſque propitio fovet nos numine.
Nulli creato eſt numen, aut divinitas:
Vult ipſe poſt ſe nos tamen venerarier
Honore proximo Quirites ætheris,
Et ſupplicabundos ſepulchra viſere,
Et quicquid eorum adhuc apud nos reliquum eſt;
Nec thura eis negare, nec crocum, aut roſam.
Quare agite, mecum adeſte cuncti, & ætheris
Onerate votis univerſam curiam;

Nobis benevolum ut advocatum ſedulo
Reddant, ſuaque cœlites nos evehant,
Qua plurima pollent apud eum, gratia.
Is dehinc parentem propitium nobis dabit,
A quo, perenni ut fonte, cuncta fluunt bona.

DIVIS COELITIBUS.

ADESTE, ſancti cœlites,
Cives ſupernæ curiæ:
Veſtra levantes nos ope
Deo propinquos jungite.
Tu Diva virgo, virginum
Princeps, Dei puerpera,
Regina cœli, da tuum
Adeſſe nobis filium.
Vos dehinc beati præpetes,
Dei fideles nuncii,
Simul creati cum nova
Naſcentis orbis machina:
Quos contumax contra Deum
Non extulit ſuperbia;
Sed perſtitiſtis in fide,
Ulti rebelles prælio.

Tum

Tum vos caduci corporis,
Ceu nos, onuſti pondere
Quondam mares, aut virgines,
Nunc dii beati cœlites;
Quos veſtra virtus ætheris
Evexit ad faſtigium:
Floretis illic maxima
Jam conſecuti præmia.
Vos invocamus ſupplices;
Nobis famem defendite,
Sint bella longe, ſit lues,
Sit noſtra cœlo arrecta mens.
Ut mox levati vinculis,
Gravique mole corporis,
Migremus ad vos illico,
Veſtros adoptati in choros.
Poſſimus hæc ut aſſequi,
Vobis rogandus maximus
Ter unus ille, qui bona
Potens opum dat omnia.

FINIS.

OMNES rogatos VIDA vult quam maxime,
Qui legerint verſus ſuos, ſi offenderint
Quidpiam, quod alienum à ſacris myſteriis
Videatur, ante ne improbent, quam intelligant.
Nam recta ſentit cum optimis, & aſſerit
Quæ firma patrum comprobat conſenſio;
Omniaque, quæ ſcripſit, bona ſcripſit fide.
Nec factioſum ferre genus hominum poteſt,
Qui, ut eſſe videantur aliquid, vetera elevant,
Novaſque ſemper efferunt ineptias,
De induſtria recta deerrantes via.
Siquid per imprudentiam dixit tamen,
Quod parte ab ulla claudicare cenſeant,
Vult eſſe non dictum, abolitumque funditus;
Et ipſe jam nunc abrogat dicto fidem.

ASHMOLEAN MUSEUM OXFORD

EE: VID
501735555